

Možnosti využití globálních grantů v České republice v programovacím období 2007-2013

Závěrečná zpráva
15/01/2007

Tuto studii zpracovala agentura Greater London Enterprise (GLE) Ltd pro Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Studie byla financována z projektu „Zpracování odborných studií a analýz pro Řídicí orgán OP RLZ“ v rámci OP RLZ, Opatření 5.2 - Technická pomoc.

GLE – londýnská kancelář

New City Court
20 St Thomas Street
London SE1 9RS

GLE – kancelář pražské pobočky

Greater London Enterprise
Týnská 21
110 00 Praha 1

Obsah

ÚVOD.....	5
KAPITOLA 1 KONTEXT ČESKÉ REPUBLIKY.....	6
1.1 OTÁZKY, JEŽ JE NUTNO ŘEŠIT	6
1.2 CÍLE ČESKÉHO NÁRODNÍHO STRATEGICKÉHO REFERENČNÍHO RÁMCE (NSRR)	11
1.3 OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST	12
1.4 SOUČASNÉ PROGRAMY A JEJICH VÝSLEDKY	13
1.5 SLABÉ STRÁNKY SOUČASNÝCH PROGRAMŮ.....	14
1.6 SOUČASNÁ ABSORPČNÍ KAPACITA NNO V ČESKÉ REPUBLICE	16
KAPITOLA 2 MECHANISMUS GLOBÁLNÍCH GRANTŮ	18
2.1 RÁMEC ES PRO GLOBÁLNÍ GRANTY	18
2.2 GLOBÁLNÍ GRANTY V ČESKÉ REPUBLICE.....	21
2.3 GLOBÁLNÍ GRANTY V UK.....	26
2.4 GLOBÁLNÍ GRANTY VE ŠPANĚLSKU	40
2.5 GLOBÁLNÍ GRANTY VE FRANCII	45
2.6 GLOBÁLNÍ GRANTY V NĚMECKU	51
2.7 HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ PRŮZKUMU V OBLASTI GLOBÁLNÍCH GRANTŮ V JINÝCH ČLENSKÝCH STÁTECH EU	55
KAPITOLA 3 KDE A JAK BY PROGRAMY GLOBÁLNÍCH GRANTŮ PŘINESLY ČESKÝM PROGRAMŮM PŘIDANOU HODNOTU?	66
3.1 ÚVOD	66
3.2 CÍLOVÉ SKUPINY	67
3.3 ZAPOJENÍ OSOB, KTERÉ NOSNÉ PROGRAMY NEDOKÁŽÍ OSLOVIT	68
3.4 ZVYŠOVÁNÍ KAPACITY NNO.....	68
3.5 ZJEDNODUŠENÍ	70
3.6 PODPORA MÍSTNÍCH PARTNERSTVÍ	71
3.7 NÁSTROJ MÍSTNÍHO ROZVOJE.....	72
KAPITOLA 4 VHODNÝ TYP PROGRAMU GLOBÁLNÍCH GRANTŮ.....	73
4.1 POLITICKÉ CÍLE	73
4.2 TYPY OPERACÍ	75
4.3 ROZVOJ KAPACITY.....	77
4.4 CÍLOVÉ SKUPINY	78
4.5 ZJEDNODUŠENÍ	79
KAPITOLA 5 IMPLEMENTACE	80
5.1 ZAČLENĚNÍ GLOBÁLNÍCH GRANTŮ DO OP LZZ.....	80
5.2 ROLE A STRUKTURA ZPROSTŘEDKUJÍCÍCH SUBJEKTŮ	81
5.3 FINANCOVÁNÍ PROGRAMU	90
5.4 OBJEM A DÉLKA FINANCOVANÝCH PROJEKTŮ	92
5.5 PROCEDURY PŘEDKLÁDÁNÍ ŽÁDOSTÍ	93
5.6 KRITÉRIA A PROCES VÝBĚRU.....	95
5.7 ROZVOJ KAPACITY.....	97
5.8 MONITOROVÁNÍ	100
5.9 FINANČNÍ TOKY A ŘÍZENÍ RIZIKA	105
5.10 KONTROLNÍ SYSTÉMY	108
5.11 EVALUACE	109
KAPITOLA 6 SOUHRNNÁ DOPORUČENÍ	110
ZDROJE.....	115

Úvod

1. Cílem tohoto projektu je zpracovat pro Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (MPSV ČR) analýzu potenciálu pro využití mechanismu globálních grantů v České republice v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) 2007-13 a formulovat doporučení týkající se modelu globálních grantů vhodného pro české podmínky. Současný návrh OP LZZ 2007-13 využívání mechanismu globálních grantů v příštím programovacím období strukturálních fondů (SF) nepředpokládá. MPSV však chce posoudit potenciál pro zavedení tohoto mechanismu v dalším programovacím období a také přidanou hodnotu, již by to přineslo.
2. Řešení uvedených otázek vychází z těchto zdrojů:
 - posouzení současné situace v České republice se zřetelem k využívání globálních grantů na základě analýzy návrhu českého Národního strategického referenčního rámce (NSRR) 2007-13 a návrhu Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost 2007-13,
 - vymezení evropského rámce pro využívání globálních grantů vycházející z analýzy Nařízení o strukturálních fondech pro období 2007-13 a také Strategických obecných zásad Společenství (CSG),
 - vyhodnocení zkušeností jiných členských států EU implementujících globální granty.
3. Upozorňujeme, že při analýze návrhů programových dokumentů ČR na programové období 2007-13 jsme vycházeli z verzí, jež byly k dispozici v době zpracování analýzy, kterou jsme zahájili na začátku září 2006. Použili jsme proto verzi návrhu NSRR 2007-13 z května 2006 a verzi návrhu Operačního programu LZZ 2007-13 z června 2006. Na základě dohody s Kontraktačním orgánem jsme zohlednili jen zásadní změny provedené v pozdějších verzích těchto dokumentů. Některé grafy a data byly v pozdějších verzích poněkud upraveny a tyto drobné změny jsme do předkládané zprávy nezapracovali.
4. Tato zpráva obsahuje analýzu potenciálu pro využívání mechanismu globálních grantů v České republice v období 2007 – 2013 a formuluje doporučení modelu vhodného pro situaci v ČR.
5. Předkládáme přehled a analýzu programů globálních grantů financovaných z ESF v těchto čtyřech členských státech: Spojené království (UK), Francie, Španělsko a Německo. Ve svých doporučeních pro implementaci globálních grantů v České republice v období 2007-13 vycházíme z nejdůležitějších charakteristik čtyř různých přístupů ke globálním grantům. Doporučujeme oblasti, kde by globální granty mohly přinést přidanou hodnotu a zvýšit efektivitu implementace OP LZZ 2007-2013 a kde by byly realizovány souběžně s nosnými vzdělávacími programy.
6. Tato závěrečná zpráva obsahuje také metodiku pro implementaci potenciálního programu globálních grantů v České republice v období 2007-2013 včetně návrhu vzoru smlouvy mezi Řídícím orgánem (ŘO) a zprostředkujícím subjektem (ZS).

Kapitola 1

Kontext České republiky

1.1 Otázky, jež je nutno řešit

- 1.1.1 Český NSRR a OP LZZ zahrnují aktuální a obsáhlou analýzu současné hospodářské a sociální situace v České republice. Níže uvádíme hlavní problémy a slabé stránky, které považujeme za relevantní pro zpracování analýzy možného využití globálních grantů v České republice - souběžně s nosnými vzdělávacími programy - na podporu řešení těchto problémů a pro zvýšení přidané hodnoty a efektivity implementace OP LZZ 2007-2013.

Zaměstnanost

- 1.1.2 Podle údajů Českého statistického úřadu dosáhla míra zaměstnanosti v České republice v r.2004 64,2 %. Převyšuje průměr EU-25 (který v r. 2004 činil 63,3 %), je však poněkud nižší než průměr EU-15 (64,7 % v r. 2004). Míra zaměstnanosti v České republice vykazuje klesající tendenci, zatímco v EU 15 a 25 můžeme sledovat opačný trend.
- 1.1.3 V České republice jsou navíc v míře zaměstnanosti výrazné regionální rozdíly. Nejnižší míra zaměstnanosti v r. 2004 byla zjištěna v Moravskoslezském kraji (57,8 %) a nejvyšší míra byla stanovena v Praze (70,3 %).
- 1.1.4 Míra ekonomické aktivity je v České republice tradičně vysoká a stále patří mezi nejvyšší v Evropě, vykazuje však klesající tendenci. V r. 2004 činila míra ekonomické aktivity mužů ve věku 15 - 64 let 70,1 % a převyšovala míru aktivity žen (62,2 %).
- 1.1.5 Počet nových pracovních příležitostí od r. 2003 postupně roste díky zlepšující se hospodářské situaci. Přesto se na konci r. 2004 o jedno volné místo ucházelo v průměru 10,6 osoby a tento poměr byl výrazně vyšší v regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti. Nesmíme však zapomínat, že odhadované počty registrovaných volných pracovních míst pokrývají jen 30-50 % pracovních míst, jež jsou skutečně k dispozici. **Podpora vytváření nových pracovních příležitostí a samostatné výdělečné činnosti je zjevně významným faktorem přispívajícím k integraci vyššího počtu osob do trhu práce.**

Nezaměstnanost

- 1.1.6 Míra nezaměstnanosti v České republice je nižší než průměr EU-25. Totéž platí pro míru dlouhodobé nezaměstnanosti. Celková míra nezaměstnanosti podle ILO (míra nezaměstnanosti ve věkové skupině 15+) však roste. Míra nezaměstnanosti mužů v r. 2004 dosáhla 7,1 %, což je méně než průměr EU-15 (7,2 %) a EU-25 (8,1 %). Míra nezaměstnanosti žen v České republice však převyšuje průměr EU-15 (ČR: 9,9 %, EU-15: 9,3 %).
- 1.1.7 Počet uchazečů o práci se zdravotním postižením v porovnání s r. 1993, kdy byl jen 20 000, vzrostl do konce roku 2004 na 74.700. Zvyšuje se také procento uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením. Pro osoby se

zdravotním postižením je stále velmi těžké získat zaměstnání i přes podporu jejich zaměstnanosti.

- 1.1.8 Procento žen v celkovém počtu registrovaných nezaměstnaných převyšuje 50%. Pro situaci žen na trhu práce je na jedné straně typická vysoká míra zaměstnanosti a na druhé straně diskriminace ze strany zaměstnavatelů. **Ženy s dětmi předškolního věku, starší ženy a ženy po mateřské dovolené tvoří tři z pěti nejvíce znevýhodněných skupin na trhu práce (zbývající značně znevýhodněné skupiny jsou osoby se zdravotním postižením a osoby s nízkou úrovní vzdělání).** Pro ženy s malými dětmi, zejména absolventky středních a vysokých škol, je obtížná reintegrace do trhu práce po mateřské dovolené. Získat finančně dostupné služby péče o děti, zejména do 4 let, je nesmírně obtížné. Jako významný faktor se jeví potřeba zavádění moderních forem organizace práce, např. práce z domova, pružné pracovní doby, práce na částečný úvazek apod. ze strany zaměstnavatelů.
- 1.1.9 K nejrizikovějším skupinám vstupujícím na trh práce patří mladiství s nízkou úrovní vzdělání, s neúplným nebo nedostatečným základním vzděláním a učňovskou školou, protože jim chybí kvalifikace i praxe. K hlavním důvodům vysoké nezaměstnanosti mladistvých patří také nesoulad mezi dosaženou kvalifikací a potřebami zaměstnavatelů.
- 1.1.10 Přes nárůst zaměstnanosti starších osob se zvyšuje počet uchazečů o zaměstnání starších 50 let. Tato skupina se v současnosti podílí na celkové nezaměstnanosti již ca 25% a tento indikátor má stoupající tendenci. Tato skupina se při hledání zaměstnání potýká s těmito překážkami:
- neadekvátní vzdělání vzhledem k měnícím se podmínkám trhu práce,
 - neochota zaměstnavatelů zaměstnávat starší osoby,
 - zdravotní stav,
 - chybějící pracovní dovednosti požadované pro konkrétní zaměstnání,
 - malá flexibilita k požadavkům trhu práce.
- 1.1.11 Závažným problémem je také nezaměstnanost romské populace. Podle současných odhadů jen 26 % ekonomicky aktivních Romů nebylo nikdy nezaměstnaných, 35 % trpí opakovanou nezaměstnaností a až 39 % se řadí mezi dlouhodobě nezaměstnané. Z nezaměstnaných Romů je 75 % nezaměstnáno dlouhodobě, z toho 30 % po dobu přesahující 4 roky. Míra nezaměstnanosti romských žen se odhaduje na 90%. Nezaměstnanost romské populace je výrazně vyšší v regionech Mostecko, Ostravsko a ve zbývajících částech severních Čech, kde vznikají enklávy a ghetta sociálně vyloučené populace. Důvodem marginalizace romské populace na trhu práce je především nízká a nedostatečná kvalifikace, koncentrace Romů v průmyslových městech a jejich diskriminace na trhu práce.
- 1.1.12 Naléhavým problémem zůstává otázka nezaměstnanosti nezvýhodněných skupin na trhu práce. **Nezaměstnaností jsou nejvíce ohroženy skupiny osob s kumulací znevýhodnění. Specifická podpora těchto skupin je zřejmě klíčovým faktorem pro řešení sociálního vyloučení a zvyšování úrovně zaměstnanosti.**

Dlouhodobá nezaměstnanost

- 1.1.13 Délka nezaměstnanosti se v České republice zvyšuje (v r. 2001 byla průměrná délka nezaměstnanosti 460 dní, v r. 2004 dosáhla 567 dní). Počet a podíl nezaměstnaných, kteří jsou v evidenci úřadu práce déle než 12 měsíců, dlouhodobě postupně roste. Nyní tvoří již 40,6 % všech registrovaných uchazečů o zaměstnání (v r. 2001 to bylo 37,1 %).
- 1.1.14 Dlouhodobou nezaměstnaností jsou postiženy více ženy než muži. U zdravotně postižených osob a vyšších věkových kategorií má dlouhodobá nezaměstnanost stoupající tendenci.
- 1.1.15 Hlavní příčinou dlouhodobé nezaměstnanosti je nízké vzdělání nebo kumulace dalších problémů (zdravotní postižení, vyšší věk atd.). Dlouhodobá nezaměstnanost je, jak se dalo předpokládat, opět vyšší v regionech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti. Dlouhodobou nezaměstnaností jsou nejvíce postiženy kraje Ústecký a Moravskoslezský.
- 1.1.16 Některé skupiny osob, zejména s nízkou kvalifikací a s nízkými výdělky, mají nízkou motivaci k práci. Vláda ČR proto zavádí taková opatření, „aby se vyplatilo pracovat“. Zavázala se např. upravovat minimální mzdu tak, aby se udržovala nad úrovní životního minima. Současný rozdíl mezi pracovními příjmy a sociálními dávkami ve skupině občanů s nízkou kvalifikací (a tedy s potenciálně nižším pracovním příjmem) je tak malý, že tyto osoby nemotivuje k práci, zejména pokud by uchazeč musel za prací dojíždět. **Při reintegraci těchto skupin populace do trhu práce by také mohly pomoci vzdělávací programy a individuální podpora sledující zvyšování motivace k práci.**

Znevýhodněné osoby

- 1.1.17 Globální granty jsou obvykle určeny k podpoře sociální integrace nejvíce znevýhodněných skupin obyvatelstva. Zaměříme se proto na analýzu charakteristik těchto skupin a jejich potřeby formulované v českém NSRR a zejména v Operačním programu LZZ 2007-13 a budeme se zabývat otázkou, zda by využití globálních grantů mohlo přinést přidanou hodnotu tím, že by uvedeným skupinám pomohlo přiblížit se k trhu práce.
- 1.1.18 Národní rozvojový plán České republiky na období 2007-2013 vymezuje tyto hlavní skupiny ohrožené sociálním vyloučením:
- osoby se zdravotním postižením,
 - děti, mládež a mladí dospělí,
 - starší občané/senioři,
 - etnické menšiny,
 - imigranti a azylanti,
 - bezdomovci,
 - osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy,
 - osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody,
 - oběti trestné činnosti, domácího násilí a obchodu s lidmi,
 - osoby pečující o osobu blízkou (osobu s fyzickým či psychickým zdravotním postižením, seniora atd.).

Osoby se zdravotním postižením

- 1.1.20 Osoby se zdravotním postižením patří mezi nejvíce znevýhodněné skupiny. Jsou realizována opatření usnadňující jejich vstup na trhu práce (příprava k práci, specializované rekvalifikační kurzy, chráněná pracovní místa vytvořená zaměstnavatelem pro osoby se zdravotním postižením na základě dohody s úřadem práce). V ČR je však stále nedostatečná dostupnost a kvalita služeb, které by umožňovaly osobám se zdravotním postižením jejich úspěšnou integraci do společnosti a začlenění do trhu práce.

Děti, mládež a mladí dospělí

- 1.1.21 Další ohroženou skupinou jsou mladiství s poruchami chování, děti z disfunkčních rodin a drogově závislá mládež. Sociálním vyloučením jsou ohroženy také děti a mládež z romských rodin.

Starší občané

- 1.1.22 Starší občané na trhu práce čelí zvláště velkým problémům. Osoby ve věku kolem 50 let po ztrátě zaměstnání již stěží nalézají práci. Podíl starších občanů mezi uchazeči o zaměstnání roste a osoby starší 50 let v současnosti představují více než 22 % všech uchazečů o zaměstnání.

Etnické menšiny

- 1.1.23 Etnickou menšinou, která je ohrožena sociálním vyloučením nejvíce, jsou Romové. Největší zastoupení mají Romové v Moravskoslezském a Ústeckém kraji, následuje kraj Středočeský, Olomoucký a Praha. K sociálnímu vyloučení přispívá především nezaměstnanost, závislost na dávkových systémech sociální ochrany, zhoršování bytové situace a nízká míra vzdělání. Sociální a ekonomické změny vedou k opakované nezaměstnanosti, která přechází v nezaměstnanost dlouhodobou. Nezaměstnanost mezi romskou populací se odhaduje zhruba na 70 %, v některých lokalitách je to až 90 %. Romové se obtížně přizpůsobují ekonomické transformaci a požadavkům trhu práce, mívají nízkou kvalifikaci, nedostatek příležitostí; situaci zhoršuje nemotivující systém sociálních dávek a neochota zaměstnavatelů zaměstnávat Romy. Sociální vyloučení Romů patří k největším problémům České republiky.
- 1.1.24 Vláda na integraci romských komunit každoročně vynakládá značné finanční prostředky. Podle zpětných informací získaných z terénu však finanční prostředky nejsou vždy adekvátně cílené a neřeší problém integrace sociálně vyloučených romských komunit systémově. Současná implementační struktura pro čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních fondů plně neodpovídá reálným potřebám sociálně vyloučených romských komunit. Potenciální žadatelé považují mechanismus čerpání finanční pomoci za nepřehledný a složitý (*Koncepce romské integrace, 2004*). **Ukazuje se, že současné mechanismy financování pravděpodobně nebudou vhodné pro organizace romských komunit a pro řešení sociálního vyloučení Romů z trhu práce.**

Imigranti a azylantí

- 1.1.25 V letech 1994–2004 vzrostl počet povolených pobytů v České republice o 150.000 osob. Ke konci roku 2004 bylo na území ČR evidováno 255.917

cizinců. Nejvíce z nich pobývalo v Praze (30,5 % z celkového počtu), ve Středočeském kraji (12,2 %) a Jihomoravském kraji (9,4%). Nejnižší počty cizinců byly zaznamenány v kraji Pardubickém a na Vysočině (shodně jen 2,3 % z celkového počtu cizinců v ČR).

- 1.1.26 Skupiny přistěhovalců jsou velmi heterogenní a zahrnují osoby pobývající na území ČR legálně i nelegálně. Z hlediska státního občanství byli nejsilněji zastoupeni občané Ukrajiny (31 % z celkového počtu legálně pobývajících cizinců), Slovenska (19 %), Vietnamu (13 %), Polska (6 %) a Ruska (6 %).
- 1.1.27 K problémům přistěhovalců patří nedostatečná znalost češtiny, nízká kvalifikace a problémy s uznáváním dosažené kvalifikace. Začínají vznikat segregované komunity.
- 1.1.28 Dalšími riziky jsou malá integrace migrantů, vznik druhé generace bez statutu, zdravotní rizika, deviantní chování, vznik radikálních tendencí apod.
- 1.1.29 Cizinci v roce 2004 tvořili 3 % celkové pracovní síly v zemi. Jejich význam dále poroste, protože zhoršující se demografická situace má dopady na trh práce. Chybějící pracovní síla bude pravděpodobně doplňována z větší části migrujícími pracovníky. **Jako klíčový faktor se v této souvislosti jeví podpora integrace cizinců, kteří jsou dlouhodobě legálně usazeni na území ČR.** Tyto otázky by mohly být aktuální zejména v Praze, na niž se OP LZZ nevztahuje, je však nutno je uvažovat i v ostatních částech ČR.

Bezdomovci

- 1.1.30 Bezdomovectví je stále na vzestupu, významný je nárůst zejména v posledních pěti letech. Nejčastějšími příčinami jsou nezaměstnanost, nízká úroveň vzdělání, problémy v sociálních vztazích (např. rozvody), závislost na návykových látkách a zdravotní postižení.

Osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

- 1.1.31 Osoby opouštějící ústavní výchovu jsou ohroženy sociálním vyloučením z důvodu nedostatečné návazné péče ze strany sociálních pracovníků. Nedostatečná je zejména pomoc při zajištění bydlení a zaměstnání.
- 1.1.32 Všechny znevýhodněné skupiny trpí dlouhodobou nezaměstnaností a jejich procento mezi registrovanými uchazeči o zaměstnání stále roste. Hospodářský růst ani současné intervenční programy nedokázaly tyto problémy vyřešit a nezaměstnanost je nadále klíčovým faktorem jejich reintegrace do společnosti.

Sociální ekonomika

- 1.1.33 Operační program LZ a zaměstnanost uvádí, že potírání sociálního vyloučení předpokládá zavádění inkluzivních postupů a mechanismů, mezi něž patří zavádění principů sociální ekonomiky.
- 1.1.34 Podíl sociální ekonomiky na celkové zaměstnanosti ČR je 3 – 4 % a její hospodářská síla se pohybuje mezi 35 až 50 mld. Kč ročně. Započítáme-li také účast dobrovolníků, činí podíl na celkové zaměstnanosti 5 % - 6 %.

- 1.1.35 Hlavní příčinou malé kapacity sociální ekonomiky je dosavadní nerozvinutost nevládního neziskového sektoru ČR. OP LZZ navrhuje zaměřit se pro odstranění těchto nedostatků na následující oblasti:
- vytvoření optimálního legislativního a finančního rámce pro sociální ekonomiku,
 - podpora partnerství na regionální a místní úrovni,
 - rozvoj manažerských dovedností a odborné způsobilosti pracovníků v organizacích sociální ekonomiky,
 - kvalita poradenství,
 - dostupnost investičního kapitálu,
 - vznik a prosazování nových forem zajištění veřejných služeb a zapojení jejich uživatelů do běžného života (včetně uplatnění na trhu práce).

1.2 Cíle českého Národního strategického referenčního rámce (NSRR)

- 1.2.1 NSRR formuluje vizi situace, jíž by Česká republika měla dosáhnout do r. 2013. Česká republika by do r. 2013 měla mimo jiné mít **rozvinutou a strukturovanou občanskou společnost**, kde by fungoval sociální a občanský dialog, a také společnost otevřenou, **umožňující integraci marginalizovaných skupin populace a zajišťující rovné příležitosti**.
- 1.2.2 Jedním ze strategických cílů českého NSRR 2007-13 je vytvoření moderní a otevřené společnosti. OP LZZ 2007-13 bude pro dosažení tohoto strategického cíle zahrnovat tyto dvě priority:
- **Zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti** – posílením adaptability lidských zdrojů a zvýšením flexibility trhu práce. Důraz bude kladen na jednotlivce a na výběr nejvhodnějších nástrojů pro podporu jejich začlenění do udržitelného zaměstnání.
 - **Posílení sociální soudržnosti** – vytvořením rovných příležitostí pro všechny, odstraněním překážek integrace skupin ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených skupin, zajištěním přístupu celé populace k sociální infrastruktuře a zamezení výskytu izolovaných chudinských čtvrtí ve městech. Pozornost bude zaměřena na posilování místních partnerství a činnosti vedoucí k zaměstnatelnosti uvedených skupin. Zvláštní péče bude věnována členům romské komunity, přistěhovalcům a jiným skupinám z odlišných sociokulturních prostředí. Bude také posílena sociální soudržnost podporou organizací poskytujících sociální služby a sledujících začleňování do trhu práce a do společnosti. Otázky zaměstnanosti některých skupin budou řešeny podporou a rozvojem sociální ekonomiky.
- 1.2.3. NSRR také zdůrazňuje potřebu motivovat občany k zakládání vlastních podniků.

1.3 Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007-13

1.3.1 Globálním cílem OP LZZ 2007-2013 je „zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 10 nejlepších zemí EU“.

1.3.2 **Specifickými cíli návrhu OP LZZ 2007-2013 jsou:**

- zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů,
- zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti,
- posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených,
- posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb,
- zintenzivnění mezinárodní spolupráce v oblasti RLZ a zaměstnanosti.

1.3.3 Návrh OP LZZ 2007-13 definuje na základě uvedených pěti specifických cílů těchto pět tematických priorit: Adaptabilita, Aktivní politiky trhu práce, **Sociální integrace a rovné příležitosti**, Veřejná správa a veřejné služby a Mezinárodní spolupráce.

1.3.4 Dvě z těchto pěti priorit návrhu OP LZZ 2007-13 by mohly být relevantní pro analýzu, zda a jak by mohlo zavedení globálních grantů v České republice, probíhajících souběžně s nosnými vzdělávacími programy, zvýšit hodnotu a efektivnost implementace OP LZZ 2007-2013.

1.3.5 Tyto dvě potenciálně relevantní priority jsou:

- **Priorita 2: „Aktivní politiky trhu práce“** zaměřená na zlepšení přístupu k zaměstnání a na trvalé začlenění osob hledajících zaměstnání, na prevenci nezaměstnanosti, **zejména dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti skupin znevýhodněných na trhu práce.**
- **Priorita 3: „Sociální integrace a rovné příležitosti“** zaměřená především na **pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám sociálně vyloučeným**, a to formou jednak přímé podpory těchto osob a jednak formou zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb pro tyto osoby včetně posilování místních partnerství a procesů komunitního plánování. Podporována budou také opatření vedoucí ke zvyšování zaměstnatelnosti těchto osob a opatření směřující k lepší slučitelnosti rodinného a profesního života. V rámci tohoto cíle budou podporovány také aktivity zaměřené na prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce. **Zvláštní pozornost bude věnována příslušníkům romských komunit a migrantům a dalším skupinám z odlišného sociokulturního prostředí.**

1.3.6 Je důležité si uvědomit, že návrh Operačního programu LZ a zaměstnanost 2007-13 uvádí: „*Sociální začleňování znevýhodněných skupin obyvatelstva bude podpořeno zejména prostřednictvím podpory subjektů poskytujících sociální a poradenské služby vedoucí k integraci do trhu práce a do společnosti. To zvýší míru začlenění znevýhodněných skupin do trhu práce a společnosti a umožní jim návrat na trh práce nebo alespoň zvýší možnosti při hledání zaměstnání, tj. zvýší jejich zaměstnatelnost.*“

1.4 Současné programy a jejich výsledky

- 1.4.1 Bylo by zatím předčasné formulovat jasné závěry ze současného zkráceného programovacího období 2004-06. Přestože většina informací o průběhu implementace operačních programů je k dispozici v měsíčních monitorovacích zprávách nebo zprávách o střednědobé evaluaci, posoudit skutečný dopad těchto intervencí na otázky jako je zaměstnanost, nezaměstnanost, sociálně vyloučené skupiny je v současnosti těžké, protože první projekty v rámci Operačního programu RLZ 2004-06 byly vybrány ve 2. čtvrtletí r. 2005 (tj. jejich data jsou k dispozici v monitorovacím systému). Můžeme proto analyzovat jen výsledky za jeden rok.
- 1.4.2 Na schůzce profesní skupiny (peer group) zaměřené na administraci Evropského sociálního fondu (ESF), která se konala v Lisabonu v květnu 2006, se však o aktuálních výsledcích implementace ESF v ČR hovořilo.
- 1.4.3 Přes problémy v implementaci, z nichž řada vyplývá z nedostatku zkušeností nebo souvisí s rozdíly mezi českým a evropským administrativním či rozpočtovým systémem, přinesla implementace ESF v České republice mnoho pozitivních výsledků, např.:
- vyšší počet lépe cílených opatření aktivní zaměstnanosti,
 - nárůst počtu nezaměstnaných, jimž byla poskytnuta individuální podpora,
 - větší podpora vytváření nových pracovních míst,
 - první finanční podpora z veřejných zdrojů pro další odborné vzdělávání zaměstnaných osob,
 - zpracování vzdělávacích a školicích programů,
 - zpracování programů a projektů, jejichž realizace není plně hrazena státem (zejména v oblasti sociální integrace),
 - zvyšování kapacity pro poskytování podpory žadatelům a příjemcům na vyšší profesionální úrovni,
 - zvyšování kapacity pro zpracování a řízení projektů.
- 1.4.4 Pozitivní dopad finanční podpory z ESF je zřejmý v několika oblastech:
- rozšíření opatření aktivní politiky zaměstnanosti a pilotní ověření cílenější podpory nezaměstnaných podle jejich potřeb,
 - zvýšení počtu nezaměstnaných, jimž byla poskytnuta individuální podpora,
 - větší podpora vytváření nových pracovních míst,
 - zahájení poskytování finanční podpory pro další profesní růst zaměstnaných,
 - financování přípravy vzdělávacích a školicích programů,
 - implementace programů a projektů nad rámec statutárních požadavků, které nebyly dostatečně financovány státem (zejména v oblasti sociální integrace),
 - posilování kapacity implementačních struktur sledující poskytování profesionálnější podpory žadatelům a příjemcům,
 - rozvoj dovedností žadatelů a příjemců potřebných pro přípravu a řízení projektů.
- 1.4.5 Nedávná analýza a evaluace implementačního systému (Eurion, srpen 2005) identifikovala také několik jeho silných stránek, zejména:
- nově získané zkušenosti na straně administrace ale i subjektů žádajících o podporu a realizujících projekty,

- postupné zlepšování systému administrace, přijímání, hodnocení a schvalování projektů.

1.5 Slabé stránky současných programů

1.5.1 Hlavní identifikované slabé stránky současných programů ESF zahrnují:

- **Pomalý rozběh programů vyplývající z nezkušenosti předkladatelů projektů i administrátorů programu.**
- **Nedostatečná kapacita implementačních struktur:** Výsledky evaluačních studií zpracovaných v období 2004-2006 většinou ukazují na nedostatečnou personální kapacitu v implementační struktuře všech programů ESF v ČR. Implementační strukturu bude také nutno zjednodušit a zajistit, aby bylo vyhlašováno optimální množství grantových schémat. Velký počet schémat v programovacím období 2004-2006 kladl neúměrné nároky na řízení programu, metodické vedení a komunikaci v rámci implementační struktury.
- **Monitorovací systém strukturálních fondů (MSSF):** Monitorovací systém strukturálních fondů v ČR není uživatelsky příznivý a pracovníkům implementace působí zbytečné problémy. Nejzávažnějším problémem je zřejmě specifikace nebo definice jednotlivých indikátorů.
- **Nedostatečná kvalita předkládaných projektů:** K hlavním problémům patří závažný nedostatek praxe, nedůvěra cílových skupin a také obecné podmínky v oblasti zaměstnanosti, tj. vysoká cena práce a značné požadavky na zaměstnavatele brání vytváření pracovních míst pro uchazeče o zaměstnání. Charakter sociální sítě současně v určitých skupinách nevede k dostatečnému zájmu o práci, ale spíše k postojům vedoucím k nezaměstnanosti. Nedůvěra zaměstnavatelů k úřadům práce omezuje jejich spolupráci na dotaci ke mzdě; podpora nových pracovních míst je v národních programech výhodnější a jednodušší než v programech ESF.
- **Nesoulad a mezi národními programy a programy ESF a jejich duplikace.**

1.5.2 Na základě výsledků střednědobé evaluace průběhu operačních programů, jiných sektorových evaluačních studií a zkušeností z implementace OP byly jasně identifikovány některé obecné problémy v implementaci a absorpci programů strukturálních fondů.

1.5.3 Pro příští programovací období je nutno tyto otázky vyřešit pomocí nástrojů, které:

- **podpoří jednoduchou a průhlednou implementační strukturu**, v níž se budou žadatelé snadno orientovat,
- **zjednoduší administrativní procesy**; tím je urychlí a zajistí, aby byly zvladatelné pro menší NNO,
- **připraví dostatečnou administrativní kapacitu** včetně přípravy dobrých a kvalifikovaných úředníků schopných pružně reagovat na potřeby klientů,
- **zajistí dostatečnou absorpční kapacitu pro fondy EU** díky realizaci kvalitních projektů.

1.5.4 Z ročního přezkumu OP RLZ 2004-06 za r. 2005 vyplynulo, že hlavním problémem při implementaci OP RLZ je:

- nesoulad mezi národními právními předpisy a vymezením oblastí implementace,

- nedostatečné lidské zdroje pro implementaci programu na úrovni řídicího orgánu (ŘO), zprostředkujících subjektů (ZS) a příjemců,
 - nejasná pravidla veřejné podpory,
 - nedokonalý informační systém MSSF (řada technických problémů),
 - monitorování souboru monitorovacích indikátorů a dodržování jeho rozsahu.
- 1.5.5 Nedávná analýza a evaluace nedostatků implementačního systému (Eurion, srpen 2005) mimo jiné identifikovala tyto slabé stránky:
- nedostatečná administrativní kapacita malých organizací,
 - nedostupnost a složitost informací o financování, zejména na Internetu,
 - nesrozumitelnost poskytovaných informací (např. složité formulace, slangové výrazy atd.),
 - složitost systému administrace projektů; systém je administrativně a časově náročný a pro konečné uživatele a administrátory neprůhledný,
 - špatná koordinace mezi implementačními složkami,
 - časté změny pravidel/předpisů v kombinaci s neúčinnými informačními toky.
- 1.5.6 Na schůzce profesní skupiny (peer group) věnované účinné administraci Evropského sociálního fondu (ESF), která se konala v Lisabonu v květnu 2006, byly identifikovány tyto hlavní překážky, jimž čelí žadatelé o podporu z programů ESF:
- text OP je pro žadatele nesrozumitelný,
 - formuláře žádosti jsou složité a postrádají logickou strukturu,
 - žadatelé nemají dostatečnou finanční kapacitu na předfinancování projektů,
 - poradenské firmy nemají dostatek zkušeností se zpracováním projektů a vyplňováním žádostí ani dostatečnou kapacitu,
 - počet osob schopných splnit složité administrativní požadavky je omezený.
- 1.5.7 Evaluační projekt „Analýza a evaluace vnějšího prostředí implementačního systému RPS“ (červenec 2005) analyzuje hlavní důvody opožděné implementace opatření současného OP RLZ takto:
- složitost projektů předkládaných v rámci ESF a nedostatečné zkušenosti českých poskytovatelů služeb a příjemců s poměrně objemnými neinvestičními projekty zpracovávanými pro OP RLZ,
 - nedostatečná kapacita příjemců, kteří museli zpracovávat několik projektů zároveň podle pravidel, jež se výrazně lišila od postupů používaných v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, a to s malými projektovými týmy a po určitou dobu bez výraznější technické pomoci,
 - nevyrovnaná úroveň školicích a obecně realizačních kapacit pro potřeby projektů, omezené zkušenosti dodavatelů s takto složitými zakázkami v mnoha regionech.

1.6 Současná absorpční kapacita NNO v České republice

- 1.6.1 Globální granty jsou cennou příležitostí pro NNO s potenciálem pro dosažení cílů programu (tj. sociální integrace a vyšší zaměstnatelnosti sociálně vyloučených skupin), které však nemají dostatečnou kapacitu potřebnou k předkládání a realizaci projektů v rámci standardních nosných programů.
- 1.6.2 Je nesmírně důležité, aby NNO byly schopny získat přístup ke strukturálním fondům. Pokud fondy mají být přínosem pro nejvíce vyloučené osoby a řešit jejich sociální vyloučení, musí je realizovat lidé a agentury těsně spolupracující s marginalizovanými komunitami. EAPN se domnívá, že NNO mohou hrát v implementaci strukturálních fondů významnou roli. NNO podporující osoby trpící chudobou a vyloučením mohou realizovat projekty a programy respektující osobnost a relevantní pro potřeby a přání vyloučených skupin obyvatelstva. Proto je důležité, aby NNO měly přístup ke strukturálním fondům.
- 1.6.3 Nařízení ES 1081/2006 o ESF navíc v Článku 5 uvádí: *„Řídící orgán každého operačního programu podporuje náležitou účast nevládních organizací a jejich přístup k financovaným činnostem, především v oblastech sociálního začlenění, rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí.“*
- 1.6.4 Při posuzování, zda a jak by globální granty mohly zvýšit hodnotu programu, je proto velmi důležité analyzovat absorpční kapacitu NNO. Touto otázkou se v České republice zabývalo několik studií uvedených níže.
- 1.6.5 Již zpráva ECAS z r. 2004 o přístupu NNO ke strukturálním fondům v nových členských státech střední a východní Evropy předpokládala problémy spojené s malou absorpční kapacitou NNO v České republice: *„Počet NNO v České republice, které by byly dostatečně velké a vyspělé, aby zvládly programování pro strukturální fondy, je stále značně omezený“*.
- 1.6.6 Nedávná analýza a evaluace slabých stránek implementačního systému (Eurion, srpen 2005) identifikovala jako slabinu nedostatečnou administrativní kapacitu malých organizací: *„Předkládané projekty mohou být různé kvality také v důsledku různých finančních a personálních možností předkladatele. Nižší kvalita předložených projektů (nižší bodové hodnocení) v hodnocených opatřeních je zřejmá zejména tam, kde projekty zpracovávaly menší subjekty (MSP apod.). Rozdíly mohou být způsobeny různou schopností využívat poradenské služby, manažerskou kapacitou personálu předkladatele nebo např. hodnocením praxe žadatele. Výsledky hodnocení se samozřejmě liší, pokud je kritériem pro hodnocení projektů kapacita předkladatele či jeho finanční situace nebo financování vlastního projektu. Některé programy působí dojmem, že jsou jen pro „bohaté“ a „velké“ předkladatele, což spolu s administrativní náročností zpracování projektové žádosti může malé předkladatele odradit.“*
- 1.6.7 Projekt „Analýza a evaluace vnějšího prostředí implementačního systému RPS“ (červenec 2005) identifikuje jako překážky absorpce a řádné implementace strukturálních fondů tyto dva aspekty absorpční kapacity NNO:
- **Nedostatečná finanční kapacita NNO, zejména v sociální oblasti (ESF):** Realizace projektů ESF je pro malé NNO značně obtížná, i když nemusí poskytnout žádné prostředky na spolufinancování, protože dříve

než získají dotaci ze státního rozpočtu nebo ESF, musí předfinancovat alespoň část svých aktivit. Neziskové organizace s nedostatečnou finanční kapacitou proto mohou být kvůli nepřekonatelným problémům s cash flow z pomoci z ESF úplně vyloučeny.

- **Nedostatečná personální kapacita malých obcí a NNO:** Malé obce a NNO často nejsou schopny zpracovat projekty a dokumentaci podle požadavků operačního programu/ grantového schématu vlastními silami (existují samozřejmě výjimky).

- 1.6.8 Z nedávné studie Transparency International, Česká republika, vyplynulo, že **47 % organizací neziskového sektoru nemá kapacitu pro zpracování a řízení projektů strukturálních fondů.** Významnou překážkou pro většinu z nich jsou krátké termíny výzev k předkládání projektových návrhů, může však jít i o finanční otázky.
- 1.6.9 Ve zjištěních nejnovější Analýzy sociálně vyloučených romských lokalit a komunit a absorpční kapacity subjektů operujících v této oblasti [integrace romské populace] z r. 2006 je uvedeno: *„Na základě posouzení počtu NNO a kvality služeb, které poskytují, a také činností, jež realizují základní školy nebo obce, a po zvážení přístupu představitelů kraje k otázkám sociálního vyloučení konstatujeme, že současná absorpční kapacita není dostatečná, zejména pokud uvážíme závažnost tohoto problému v České republice. Současný systém není schopen překonat faktory prohlubující sociální vyloučení občanů romské národnosti.“*

Kapitola 2

Mechanismus globálních grantů

2.1 Rámec ES pro globální granty

- 2.1.1 Mechanismus globálních grantů byl navržen jako reakce na potíže, kterým čelila malá a místní partnerství při přístupu k ESF. Procedury pro předkládání žádostí o finanční prostředky a jejich vyúčtování byly pro malé organizace příliš složité a menším NNO jasně chyběla kapacita pro realizaci projektů. Pro organizace na místní úrovni, které často neměly praxi v účinném využívání prostředků z veřejných rozpočtů, bylo také obtížné získat zdroje spolufinancování.
- 2.1.2 Zároveň se však došlo k poznání, že velké, nosné programy ESF často nejsou úspěšné ve své snaze zapojit příjemce nejvíce vzdálené od trhu práce a osoby s kumulovanými překážkami zaměstnanosti. Na některé sociální skupiny, na něž byly programy ESF konkrétně zaměřeny, nosné programy ve skutečnosti nedosáhly, což bylo zvláště zřejmé v některých regionech, kde stoupala ekonomická neaktivita, přestože tam byla nízká nebo klesající nezaměstnanost.
- 2.1.3 Malé místní NNO jsou často velmi úspěšné při navrhování a realizaci projektů, jež zapojují ty příjemce, na něž nosné programy nedosáhly. Potřeba usnadňovat malým místním organizacím přístup k ESF, poskytovat jim podporu při realizaci projektů a sejmout z nich zatížení požadavky na vyúčtování prostředků je považována za významný faktor při zapojování skupin označovaných jako "obtížně dosažitelné".
- 2.1.4 Evropská komise se při navrhování nového přístupu k těmto otázkám inspirovala zkušenostmi z místních iniciativ zaměstnanosti, projektů hledajících cesty k integraci a programů PEACE a LEADER. V r. 1998 zahájila EK pilotní program GG Místní sociální kapitál (Local Social Capital, LSC) usnadňující přístup k podpoře z ESF osobám trpícím sociálním vyloučením a skupinám usilujícím o jejich sociální a profesní začlenění. Pilotní program byl zahájen na podzim r. 1999 a skončil v r. 2002. Byly prověřeny metody pro budování místního sociálního kapitálu v pilotních globálních grantech podle Článku 6 Nařízení o ESF, kde NNO by využity jako zprostředkující subjekty (ZS) operující prostřednictvím místních partnerství, podporující mikroprojekty a poskytující jim malé granty.
- 2.1.5 Ve 12 členských státech bylo realizováno 30 pilotních programů podle Článku 6, které podpořily celkem 3.350 mikroprojektů. Ty zajistily významné "tvrdé" i "měkké" výsledky, dosáhly na širokou škálu vyloučených osob, které by s největší pravděpodobností nebyly schopny využít jiné formy podpory z ESF, a pomohly budovat sociální kapitál. Z evaluace pilotních programů a projektů vyplynulo, že faktory úspěšnosti projektů zahrnovaly kombinaci finanční a realizační podpory, schopnost pilotních projektů přizpůsobit se místním podmínkám a potřebám specifických cílových skupin a také účinnost přímého kontaktu místních a důvěryhodných poskytovatelů služeb. Pro Komisi byl pilotní program příležitostí vyzkoušet velmi decentralizovaný, místní postup a prověřit relevanci rozvoje místního sociálního kapitálu pro zaměstnanost a intervence sociální soudržnosti.

- 2.1.6 Globální granty od r. 2000 patří mezi nosné programy ESF členských států a v průměru čerpají asi 1 % prostředků z ESF. Programy jsou implementovány nejrozličnějším způsobem, v převážné většině jsou však využívány pro integraci do trhu práce; některé programy podporují také podnikání členů vyloučených skupin. Programy kladou velký důraz na sociální integraci se zaměřením na osoby ohrožené sociálním vyloučením a, obecně vzato, poskytující finanční prostředky organizacím, jejichž cílem je potírání sociálního vyloučení.
- 2.1.7 Evropská komise nepochybně považuje mechanismus globálních grantů za prostředek kompenzující některé slabiny nosných programů při řešení nízké míry ekonomické aktivity a zajištění účinné práce s cílovými skupinami s kumulací překážek bránících sociálnímu začlenění a přístupu na trh práce. Z nedávných oficiálních vyjádření Evropské komise jasně vyplynulo, že příští programy mikrograntů budou vítány, protože jsou přesně cílené, kombinují otázky sociální integrace a trhu práce, rozvíjejí kapacitu malých NNO a zajišťují, aby se mikroprojekty nemusely vyrovnávat se složitými procedurami vyúčtování získaných prostředků. Bude také možno zvážit aplikaci mechanismu globálních grantů na jiné formy podpory, jako jsou úvěrové fondy na podporu podnikání a organizace sociální ekonomiky, určené např. pro uprchlíky, migranty a jiné vyloučené skupiny.
- 2.1.8 Operační programy strukturálních fondů na období 2007-2013 poskytují prostor pro zavedení programů globálních grantů. Vycházejí přitom z Článků 42 a 43, Oddíl 3, Kapitola II, Hlava III, Nařízení Rady (ES) 1083/2006.
- 2.1.9 Článek 42 obsahuje obecná ustanovení pro programy globálních grantů:
1. *„Členský stát nebo řídicí orgán může řízením nebo prováděním části operačního programu pověřit jeden nebo více zprostředkujících subjektů určených členským státem nebo řídicím orgánem, včetně místních orgánů, subjektů regionálního rozvoje a nevládních organizací, v souladu s ustanoveními dohody uzavřené mezi členským státem nebo řídicím orgánem a daným subjektem.*

Tímto pověřením není dotčena finanční odpovědnost řídicího orgánu a členských států.
 2. *Zprostředkující subjekt odpovědný za řízení globálního grantu poskytuje záruky solventnosti a způsobilosti v dotyčném oboru, jakož i v oblasti správního a finančního řízení. V době svého pověření má zpravidla sídlo nebo zastoupení v regionu nebo regionech zahrnutých do operačního programu”.*
- 2.1.10 Zprostředkující subjekt (ZS) globálních grantů musí podle Článku 42(2) Obecného nařízení č. 1083/2006 a EC Aide-memoire for desk officers splnit následující čtyři kritéria a poskytnout v tomto smyslu záruky:
- solventnost,
 - způsobilosti v dotyčném oboru,
 - způsobilost v oblasti správního a finančního řízení,
 - v době svého pověření má zpravidla sídlo nebo zastoupení v regionu nebo regionech zahrnutých do operačního programu.

2.1.11 Článek 43 vymezuje pravidla implementace programů globálních grantů, jež musí podrobně stanovit:

- „druhy operací, které mají být z globálního grantu financovány,
- kritéria pro výběr příjemců,
- míry pomoci z fondů a pravidla pro tuto pomoc, včetně použití případného vzniklého úroku,
- opatření pro monitorování, hodnocení a zajišťování finanční kontroly globálního grantu podle čl. 59 odst. 1 vůči řídicímu orgánu, včetně pravidel pro zpětné získávání neoprávněně vyplacených částek a předkládání účtů,
- případně jakékoli použití finanční záruky nebo rovnocenného prostředku, pokud členský stát nebo řídicí orgán neposkytnou takovou záruku v souladu s institucionálním uspořádáním každého členského státu.“

2.1.12 Nařízení č. 1083/2006 nevymezuje taxativně oblasti, v nichž lze globální granty aplikovat. Jak je podrobněji vysvětleno v Kapitole 5 EC Aide-memoire for desk officers, „globální granty jsou dnes považovány za jeden z řady řídicích nástrojů, jež jsou k dispozici pro implementaci programu. Globální granty by proto neměly být zaváděny bezdůvodně, ale jako nejlepší možnost řízení implementace částí operačního programu.“

2.1.13 V Kapitole 5, Bodu 3 EC Aide-memoire for desk officers jsou zdůrazněny hlavní rozdíly mezi pokyny pro globálními granty v současném programovacím období (2000-2006) a příštím období (2007-2013). Tyto hlavní rozdíly uvádíme v následující tabulce:

2000-2006	2007-13
Definice globálních grantů v článku 9 Nařízení č. 1260/1999	Explicitní definice globálních grantů nebyla stanovena
Souhlas EK s implementací GG	Souhlas se nevyžaduje
Speciální požadavky na zpracování a předkládání zpráv	Speciální požadavky stanoveny nebyly (ZS však musí vyhovět požadavkům ŘO)
Je uvedena zmínka o podpoře místních iniciativ (Článek 4.2 Nařízení o ESF)	Globální granty jsou z regulačního hlediska považovány za řídicí nástroj. Místní iniciativy zmíněny nejsou, pravomoci je však možno subdelegovat na městské úřady (viz Článek 36(7) Obecného nařízení č. 1083/2006)
Článek 4.2 Nařízení o ESF jasně umožňoval 100% financování globálních grantů z ESF	Možnost financovat globální granty 100% z ESF jasně zmíněna není. Protože míra spolufinancování bude stanovena na úrovni programu bude možno globální granty financovat ze SF jen v rozsahu odpovídajícím míře spolufinancování OP.

2.2 Globální granty v České republice

Česká republika jako jediná z osmi nových středoevropských členských států EU implementuje globální granty.

Implementační struktura

- 2.2.1 Řídicím orgánem (ŘO) Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) je Odbor řízení ESF na Ministerstvu práce a sociálních věcí České republiky.
- 2.2.2 Funkcí zprostředkujícího subjektu pro implementaci opatření OP RLZ 2004-06 byla pověřena Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS). NROS byla jako ZS globálních grantů zmíněna již v OP RLZ 2004-2006.
- 2.2.3 ŘO OP RLZ vyzval NROS k předložení návrhu globálních grantů do 16. 8. 2004. NROS vypracovala návrh nazvaný „Posilování kapacity poskytovatelů sociálních služeb“, který ŘO 12.12.2004 schválil. V r. 2004 nebylo v rámci programu GG vypísáno žádné výběrové řízení.
- 2.2.4 V Dodatku k OP RLZ je uvedeno: *“NROS bude na administraci tohoto opatření v jednotlivých krajích spolupracovat s krajskými orgány. Regionální partneři budou na základě smlouvy s NROS především kontaktním, informačním a konzultačním místem pro místní žadatele a budou přijímat žádosti”*.
- 2.2.5 Administrativní úkoly tedy převzaly krajské úřady. Kontaktní osoby v jednotlivých krajích poskytovaly žadatelům základní informace a konzultace a také organizačně zajišťovaly semináře pro potenciální žadatele. Dále však zapojeny nebyly, takže se např. na podpoře příjemců nebo monitorování nepodílely. Všechny tyto činnosti zajišťuje NROS.
- 2.2.6 NROS dostává na administraci globálních grantů 19 % celkového rozpočtu globálních grantů.
- 2.2.7 Jak bylo jasně uvedeno v Dodatku Operačního programu RLZ 2004-06, jsou globální granty v České republice implementovány jako zjednodušené grantové schéma.

Financování programů

- 2.2.8 Celkový rozpočet globálních grantů financovaných z OP činí 4.220.000 €, z toho 75 % je hrazeno z ESF a zbytek ze státního rozpočtu.
- 2.2.9 Prostředky byly rozděleny ve dvou kolech, asi 60 % rozpočtu v prvním a 40% ve druhém kole.
- 2.2.10 Projekty financované v rámci OP jsou podporovány 75 % z EU a 25% z rozpočtu MPSV.

Cíle programů

- 2.2.11 Globální granty jsou implementovány v rámci Opatření 2.3 OP RLZ 2004-06 na posílení kapacity poskytovatelů sociálních služeb a umožňují NNO přístup k ESF prostřednictvím jednodušších mechanismů, než jsou standardní procedury pro zpracování a předkládání žádostí.
- 2.2.12 Cílem programu je prosazovat rovné příležitosti na trhu práce a zvyšovat zaměstnatelnost sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením podporou rozvoje dovedností, zvyšováním motivace a sebedůvěry a pomáhat jim tak překonávat překážky v přístupu ke vzdělání, školení a zaměstnanosti.
- 2.2.13 Program je specificky zaměřen na zvyšování kapacity a kvality NNO poskytujících sociální služby znevýhodněným skupinám, rozšíření nabídky těchto služeb a zajištění jejich dostupnosti pro všechny.
- 2.2.14 Cílem Opatření 2.3 je:
- posilovat kapacitu a zvyšovat kvalitu NNO zajišťujících programy sociální integrace pro osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením,
 - rozšířit rozsah těchto služeb a zvýšit jejich dostupnost,
 - poskytovat školení zaměřená na transformaci těchto služeb a sledující zmírňování sociálního vyloučení vzhledem k trhu práce.

Typy financovaných operací

- 2.2.15 Financované projekty jsou zaměřeny zejména na vzdělávací aktivity včetně školení lektorů NNO, profesní a celoživotní vzdělávání lektorů NNO, školení pro posílení kapacity a rozvoj LZ v NNO, rozvoj poradenských služeb a služeb pro sociálně vyloučené osoby. Projekty zahrnují tyto oblasti:
- příprava a implementace programů pro zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb,
 - rozvoj a implementace programů podporujících školení lektorů z NNO zaměřené na využívání moderních metod sociální práce a služeb,
 - rozvoj a realizace poradenských služeb s dopadem na sociální integraci ohrožených skupin a trh práce,
 - profesní a celoživotní vzdělávání zaměstnanců NNO poskytujících služby ovlivňující trh práce,
 - poskytování speciálních služeb skupinám ohrožených sociálním vyloučením,
 - školení zaměřené na posílení kapacity a rozvoj lidských zdrojů v NNO poskytujících sociální služby,
 - služby pro znevýhodněné skupiny osob a skupiny ohrožené sociálním vyloučením.

Typy podporovaných organizací

- 2.2.16 Globální granty jsou určeny pro organizace činné v oblasti sociálních služeb poskytovaných osobám ohroženým sociálním vyloučením. Tyto organizace musí prokázat svůj nevládní neziskový status. Nadace v současnosti nejsou způsobilé pro získání podpory. Způsobilé NNO musí být registrovány v České republice jako:

- občanské sdružení registrované a provozující činnosti podle Zákona 83/1990 o občanských sdruženích,
- obecně prospěšná společnost registrovaná podle Zákona 248/1995 o obecně prospěšných společnostech,
- náboženská organizace registrovaná podle Zákona 3/2002 o svobodě náboženského přesvědčení, církvích a náboženských organizacích.

Výše grantu na projekt

- 2.2.17 Minimální výše grantu na projekt činí 150.000 Kč a maximální výše je 650.000 Kč (5.200 € až 22.800 €). Průměrná výše grantu na projekt dosahuje 589330 Kč (20.750 €).
- 2.2.18 Maximální délka projektu v rámci první výzvy byla 24 měsíců, ale ve druhé výzvě byla zkrácena na max. 18 měsíců.
- 2.2.19 Je možno financovat až 100% celkových způsobilých výdajů projektu. Podíl projektových výdajů na nákup služeb nesmí převýšit 49 % celkových způsobilých výdajů projektu.

Proces předkládání žádostí a formuláře, včetně výběrových kritérií

- 2.2.20 Žadatelé měli v každé výzvě na zpracování žádostí asi 2 měsíce.
- 2.2.21 Formulář žádosti byl k dispozici v elektronickém formátu (MSSF-Benefit format.exe) na webové stránce NROS, na webové stránce ESF Česká republika (www.esfcr.cz) a na vyžádání také na CD nebo disketě. Formulář žádosti je stejný jako pro grantové schéma ESF nebo Equal. Žadatelé byli povinni předložit jeden originál, dvě tištěné kopie a elektronickou verzi žádosti. Rozsah požadované podkladové dokumentace byl hodnocen jako rozumný.
- 2.2.22 Výběr projektů prováděla NROS spolu s externími hodnotiteli (kteří obdrželi Pokyny pro hodnotitele a byli v nich proškoleni). Výběrové řízení bylo rozděleno na tři části: kontrola administrativního souladu, způsobilosti a hodnocení obsahu projektu. Pro bodové hodnocení obsahové stránky bylo stanoveno šest kritérií s přidělenými váhami:

Zdůvodnění projektu a jeho cílů Zdůvodnění návrhu projektu Přínosy/ výhody pro cílovou skupinu	30%
Cílové skupiny Vhodnost a míra zapojení cílových skupin	15%
Realizace projektu (Hlavní činnosti a etapy projektu, monitorování projektu, předchozí praxe, publicita, udržitelnost projektu)	16%
Výstupy a výsledky Kvantifikace výstupů a výsledků Zabezpečení výsledků	14%
Horizontální témata	10%
Specifické požadavky Partnerství s orgány veřejné správy (obec, mikroregion...) a kapacita	15%

Každý projekt vyhodnotili dva experti, a to do 60 dnů od uzávěrky pro předkládání projektů.

2.2.23 Byla také zavedena dvě hodnotící subkritéria:

- Žádosti vykazující partnerství s obcí, regionem, organizacemi řízenými obcí/regionem/státní agenturou zaměřenými na poskytování sociálních služeb a také s mikroregiony a sdruženími obcí mohly získat až deset bodů navíc. Byla také posuzována kvalita partnerství.
- Žadatelé mohli získat až pět bodů navíc, pokud měli roční obrát do dvou milionů Kč a zaměstnávali maximálně 5 pracovníků.

Monitorovací systémy na úrovni programů a projektů

2.2.24 Na úrovni programu je monitorovací výbor, který se skládá ze zástupců partnerských ministerstev, včetně zástupce Ministerstva informatiky, krajských úřadů, sociálních partnerů a NNO. Výboru předsedá pracovník ŘO ve vedoucí funkci jmenovaný Ministrem práce a sociálních věcí.

2.2.25 Na úrovni projektu předkládá příjemce podpory na konci sedmého měsíce monitorovací zprávu. Zprávu lze předložit dříve, pokud bylo vynaloženo více než 70% finančních prostředků.

2.2.26 Další monitorovací zprávy je nutno předkládat nejpozději do 6 měsíců od předchozí zprávy. Příjemci grantů díky tomu věnují administrativě méně času než v jiných nosných programech ESF, kde je nutno předkládat zprávy jednou za tři měsíce. Závěrečná zpráva musí být předložena do dvou měsíců od ukončení projektu.

2.2.27 Závěrečná zpráva musí obsahovat:

- žádost o závěrečnou platbu,
- seznam výběrových řízení s kopiemi příslušné dokumentace,
- kopie podepsaných smluv,
- seznam účetních dokladů (faktur, účtů...),
- kopie veškeré účetní dokumentace.

Nástroje pro zvyšování kapacity

2.2.28 Zvyšování kapacity je základní činností programu.

2.2.29 NROS spolu s kontaktními osobami v krajích zorganizovala 14 informačních seminářů pro potenciální žadatele.

2.2.30 Proběhly také pětidenní semináře pro příjemce grantů, ale jen v Praze a Brně. Byly zaměřeny především na monitorování, financování a publicitu. Jeden čtyřhodinový seminář byl například věnován zpracování monitorovacích zpráv.

Současné problémy

2.2.31 V této fázi evaluace globálních grantů v České republice se můžeme na základě vývoje programů domnívat, že velmi malé dobrovolnické organizace mají stále obtížný přístup k ESF, protože program je implementován jako zjednodušené grantové schéma. Český program nepřevzal plně zásady globálních grantů.

Dosavadní úspěšnost programu

- 2.2.32 Protože první projekty byly zahájeny až v r. 2005, je zatím na závěry o přínosech českého programu globálních grantů příliš brzy, probíhá však průběžná evaluace programu. Přestože výsledky této evaluace nebyly zatím uveřejněny, můžeme určité informace o výsledcích programu získat z nedávných prezentací NROS.
- 2.2.33 NROS ve své prezentaci na Evropském týdnu regionů a měst 2006 organizovaném DG Regio uvedla: *„Většina českých NNO nemá příliš silnou finanční pozici, a proto potřebují zálohové platby. Globální grant je jediné opatření nabízející vysoké zálohy ve výši 80 % ročního rozpočtu projektu a až 90 % celkového rozpočtu projektu v následujících zálohových platbách.“*
- 2.2.34 Globální granty také č
- 2.2.35 Globální granty také českým NNO umožňují získat přístup k jejich první podpoře ze strukturálních fondů. Jak uvedla NROS v téže prezentaci, *„pro většinu NNO jsou globální granty jejich první zkušeností se strukturálními fondy“* a *„díky globálním grantům se naučí řídit projekty financované ze strukturálních fondů“*.

Opatření finanční kontroly na úrovni programu a projektů

- 2.2.36 Systém interní kontroly OP RLZ stanoví všeobecné požadavky na písemné vyhotovení pracovních postupů pro všechny úrovně řízení a auditů fungování řídicích a kontrolních systémů, které mohou provádět oddělení interního auditu vytvořená v implementačních agenturách OP RLZ.
- 2.2.37 Fungování celého systému finanční kontroly strukturálních fondů řídí a koordinuje Ministerstvo financí jako ústřední správní orgán pro finanční kontrolu podle ustanovení Zákona 320/2001 Sb. o finanční kontrole.

2.3 Globální granty v UK

Implementační struktura

Zprostředkující organizace

- 2.3.1 Globální granty v Anglii přidělovaly zprostředkující subjekty (ZS) vybrané regionálními úřady ministerstva (Government Office, dále GO). V následující tabulce uvádíme počet zprostředkujících subjektů v UK a jejich územní rozsah:

Region	Počet ZS	Úroveň ZS
Londýn	1	Regionální
Východ	6	Jeden ZS na hrabství
Jihovýchod	10	Osm ZS na úrovni hrabství, dva ZS na nižší úrovni
Jihozápad	6	Sub-regionální
West Midlands	3	Sub-regionální
East Midlands	1	Regionální
Severovýchod	4	Sub-regionální
Yorkshire a Humber	3	Sub-regionální
Severozápad	4	Sub-regionální
Celkem	38	

Status organizací zprostředkujících subjektů

- 2.3.2 Struktura anglických zprostředkujících subjektů:
- 55% tvořily dobrovolnické organizace (včetně registrovaných charitativních organizací),
 - 38% tvořily organizace veřejného sektoru (orgány místní správy a Rady pro vzdělávání a kvalifikaci (Learning and Skills Councils - LSC),
 - 4% byly z veřejnosoukromého sektoru – např. agentury hospodářského rozvoje (např. GLE) a partnerství pro obnovu,
 - 2% školy a centra dalšího vzdělávání.
- 2.3.3 Ukázalo se, že určité typy organizací plnily jednotlivé funkce zprostředkujícího subjektu účinněji než jiné. Uvádíme přehled zjištění:
- Zajistit spolufinancování bylo většinou snazší pro větší strategické organizace z veřejného sektoru.
 - Zatímco u větších organizací bylo přínosem pro globální granty financování, administrativní kapacita a zkušenosti s ESF, obvykle nedokázaly tak dobře zajistit cílené a dostupné procedury pro zpracování a předkládání žádostí o prostředky ESF.
 - Větší ZS měly také horší pozici při poskytování praktické podpory, kterou potřebují malé nezkušené organizace.
 - Některé ZS si tyto nedostatky uvědomily, ukončily funkci ZS a začaly se místo toho věnovat spolufinancování.
 - Menší organizace, především z dobrovolnického sektoru, zase většinou lépe znaly cílové skupiny globálních grantů a byly žadatelům spíše schopny poskytnout odbornou a kvalitní praktickou pomoc. Pro tyto organizace však bylo často velmi obtížné získat přístup k dostatečnému

objemu flexibilního spolufinancování a před vyplacením zůstatku podpory z ESF měly problémy s toky hotovosti.

- 2.3.4 Ukázalo se, že pro implementaci globálních grantů byly nejvhodnější ty organizace, které byly schopny plnit požadované strategické, administrativní a rozvojové funkce ZS a zároveň měly praxi v práci s cílovými skupinami na komunitní úrovni. V zásadě to byly ZS s praxí v řízení malých grantových programů a se snadno dostupnými prostředky pro spolufinancování, které byly zároveň ochotny a schopny pružně reagovat na potřeby místních skupin a komunit. Tato kritéria ve skutečnosti splňovalo jen velmi málo organizací.

Realizační modely

- 2.3.5 Pokud jde o operační řízení, administraci a každodenní implementaci programu globálních grantů, převážná většina ZS řídila a realizovala celý svůj program globálních grantů vlastními zdroji s využitím jednoúrovňového realizačního modelu. Uvedený postup měl tyto výhody: jednoduché smluvní postupy, transparentní procedury, administrativní účinnost a jasné komunikační kanály mezi GO a ZS a na druhé straně mezi ZS a žadateli o granty a jejich příjemci. Převládala také názor, že tento model minimalizuje potenciální dopady problémů s toky hotovosti na ZS, které by mohly vzniknout při opožděných platbách z ESF a zdrojů spolufinancování.
- 2.3.6 Některé ZS zajišťovaly jednotlivé složky administrace programu a jeho každodenní realizaci subdodávkami a outsourcingem z externích zdrojů a využívaly dvouúrovňový nebo tříúrovňový implementační systém.
- 2.3.7 Dva 'zastřešující' ZS delegovaly každodenní realizaci globálních grantů na orgány místní správy územních celků. Toto neobvyklé opatření mělo zajistit, aby prostředky ESF vyplácené z programu globálních grantů na velkém městském území byly distribuovány spravedlivě.
- 2.3.8 Šest ZS využilo realizační model, v němž byly smluvní stranou hlavní smlouvy o poskytnutí dotace (globálního grantu) a ponechaly si celkovou zodpovědnost za řízení, administraci a poskytování zpětné vazby GO; funkci specializovaných operačních složek programu pro ně však subdodavatelsky zajišťovaly jiné organizace. Tyto ZS se domnívaly, že to je spravedlivější a průhlednější metoda pro rozdělování grantů než postup, který využíval místní subjekty, jež pak samy nemohly čerpat finanční prostředky globálních grantů.
- 2.3.9 Další subregionální ZS zadala práce jako subdodávku čtyřem 'grantovým panelům', které odpovídaly za marketing, podpůrné služby pro žadatele, smluvní otázky a monitorování příjemců grantů.
- 2.3.10 Jeden celoregionální ZS dobrovolnického sektoru zadala na základě subkontraktů a outsourcingu pracovní úkoly místním terénním pracovníkům rozmístěným po celém regionu.
- 2.3.11 Jiný ZS z dobrovolnického sektoru spolupracoval v partnerství s agenturou zastupující seskupení orgánů místní správy. Tato agentura převzala zodpovědnost za získávání spolufinancování a každodenní administrace a realizace programu globálních grantů se ujala organizace dobrovolnického sektoru. Spolupracující subjekty považovaly partnerství za účinné, protože agentura reprezentující orgány veřejné správy využívala své postavení

k vyjednávání a zajišťování spolufinancování a umožnila organizaci dobrovolnického sektoru, aby své zdroje využila pro realizaci programu.

- 2.3.12 Víceúrovňové administrativní systémy byly považovány za výhodné, protože nabízely pro realizaci programu globálních grantů širší rozsah dovedností, praxe a odbornosti, než by byly schopny zajistit ZS operující samostatně. Jak jsme však již uvedli, tato struktura mohla být náročnější na řízení, zejména pokud byly organizace na druhé a třetí úrovni subkontrahovány.

Nábor, výběr a kontraktace zprostředkujících subjektů

- 2.3.13 Zásadním kritériem bylo získání přístupu k prostředkům pro spolufinancování a jeho význam zřejmě v některých regionech převážil nad ostatními požadavky (např. praxe a znalost cílové skupiny globálních grantů). Za důležitý, i když nikoli zásadní, kvalifikační předpoklad byly považovány také předchozí zkušenosti s ESF. V některých oblastech to znamenalo, že výběr ZS byl ve skutečnosti předem jasný a omezoval se na určité velké organizace financované z veřejných rozpočtů, zejména LSC a orgány místní správy. Jen polovina ZS byla jmenována na základě výběrového řízení, druhá polovina byla pověřena funkcí ZS přímo.
- 2.3.14 Rozhodovací proces, na jehož základě byla stanovena struktura ZS, značně ovlivnil možnosti výběrového řízení. Regiony, jež předem stanovily, které organizace mají dovednosti a kapacitu potřebné pro funkci ZS, obvykle daly přednost přímému pověření ZS.
- 2.3.15 Jedna GO ustavila „řídící skupinu pro globální granty“, která požádala čtyři subregionální LSC, aby se staly ZS. Jiná GO požádala o plnění funkcí subregionálního ZS agenturu zastupující seskupení orgánů místní správy.
- 2.3.16 Několik regionů provedlo výběrové řízení, na jehož základě byly vytvořeny pracovní skupiny s pravomocí identifikovat a prověřit několik organizací vhodných jako potenciální ZS. Identifikované organizace byly vyzvány k předložení předběžné nabídky a byl z nich pak sestaven užší seznam uchazečů. Organizace členů pracovní skupiny, podílejících se na výběru vhodných ZS, se však nemohly o tuto funkci ucházet.
- 2.3.17 Výběr implementačního mechanismu ze strany GO omezoval typ a počet potenciálních ZS. GO, které se například rozhodly pro jediný regionální ZS, připustily, že jen velmi málo organizací mělo dostatečné dovednosti a kapacitu umožňující operaci v celém regionu. Proto bylo jedinou vhodnou metodou pro ustavení ZS přímé pověření.
- 2.3.18 Regiony, jež se rozhodly pro výběrové řízení, se domnívaly, že je to účinnější mechanismus pro získání širší nabídky potenciálních ZS, které mohou být vhodnější než jedna velká veřejnoprávní organizace. Výběrové řízení je však obecně považováno za časově mnohem náročnější a složitější proces než přímé jmenování. Také tato metoda měla různou úspěšnost. Některé GO uvedly, že praxi a kapacitu potřebnou pro výkon funkce ZS má jen velmi omezený počet organizací v regionu.
- 2.3.19 Některé regiony vyzkoušely obě metody. Ze závěrečné analýzy vyplynulo, že se o žádné z nich nedá s jistotou tvrdit, že je účinnější. Pokud jde o zajištění stabilního a úspěšného implementačního mechanismu ZS, jsou hlavní faktory

úspěšnosti zřejmě spojeny spíše s otázkami spolufinancování, dovedností, kapacity a odbornosti pověřených ZS než s konkrétní metodou jejich výběru.

Velikost a obrat žadatelských organizací

- 2.3.20 Přestože pokyny pro globální granty poskytování grantů fyzickým osobám umožňují, v praxi to udělalo jen velmi málo ZS a jejich převážná většina poskytovala prostředky jen registrovaným organizacím. Domnívaly se, že financování fyzických osob je spojeno s větším finančním rizikem a zodpovědností.
- 2.3.21 Aby ZS zajistily zaměření globálních grantů na malé dobrovolnické a komunitní organizace, obvykle stanovily limity omezující velikost a roční obrat organizací způsobilých pro podporu. Limity jednotlivých ZS se však výrazněji nelišily. Většina ZS omezila podporu na organizace s ročním obratem v rozmezí 100.000 – 250.000 £. Tento postup podle nich skutečně zajistil, aby prostředky z globálních grantů získaly jen menší dobrovolnické a komunitní NNO. ZS se často v představě o nejvhodnější velikosti NNO způsobilých pro čerpání prostředků z globálních grantů značně rozcházejí, např. jeden ZS stanovil jako limit mnohem nižší roční obrat - pouhých 35.000 £.
- 2.3.22 Zdá se však, že příliš úzká výběrová kritéria mohou vést k tomu, že ZS ve výběrovém řízení obdrží mnoho projektů, které jsou si z hlediska cílových skupin a metodiky velmi podobné.

Marketing propagace globálních grantů

- 2.3.23 Všechny ZS prověřované v rámci střednědobé evaluace programu sdělily, že granty udělují na základě otevřeného výběrového řízení. Aby dosáhly na vybrané cílové skupiny, uplatňují nejrozumnější reklamní a marketingové strategie. Úplně všechny ZS používaly kombinaci alespoň dvou či více metod. Převládaly letáky, reklama v tisku a využití webových stránek. Většina ZS vyvíjela v tomto směru značné úsilí a používala pro navázání kontaktu s komunitou řadu nejrozumnějších postupů a mechanismů.
- 2.3.24 Překvapivě velký počet žadatelů se o programu dozvěděl z doslechu nebo „náhodou“, např. na schůzích nebo prezentacích, které se globálních grantů netýkaly. Z toho vyplývá, že pokud se reklama, propagace a elektronické formy komunikace používají izolovaně jako jediný mechanismus publicity, nemusí být pro navázání kontaktu se všemi složkami komunity dostatečné.

Spolufinancování

- 2.3.25 ZS v UK zodpovídají za zajištění spolufinancování programu globálních grantů. V Anglii spolufinancování představovalo značný problém a v některých regionech bylo tak těžké získat zdroje spolufinancování, že programy nemohly pokračovat v činnosti.
- 2.3.26 Většinu prostředků na spolufinancování nakonec poskytly LSC, regionální rozvojové agentury, orgány místní správy a fondy ústřední vlády určené pro obnovu (např. Fond pro obnovu městských částí - Neighbourhood Renewal Funding). Většina ZS měla obvykle čtyři až pět různých spolufinancovatelů, často jich však měly i více.

Finanční toky

- 2.3.27 Respondenti nás velmi často informovali o problémech v řízení cash flow, zejména pokud šlo o ZS s externími zdroji spolufinancování. Někteří spolufinancovatelé údajně poukazovali příslibené platby se zpožděním.
- 2.3.28 ZS jsou z hlediska ESF považovány za konečné příjemce. To znamená, že mohou administrovat projekty globálních grantů na základě "smluvních" a nikoli "skutečných" výdajů. První metoda nevyžaduje, aby příjemci grantů vedli podrobné záznamy o projektových výdajích, u druhé metody jsou však nezbytné.
- 2.3.29 Všeobecným problémem bylo, že se většina spolufinancovatelů obvykle zavázala jen k financování po dobu jednoho roku, takže někteří zaměstnanci ZS měli pracovní smlouvy jen na 12 měsíců, což nepříspěvalo k personální stabilitě.
- 2.3.30 Přestože oceňujeme zřejmý úspěch iniciativy globálních grantů, většina regionů, GO a ZS se domnívala, že program by byl dosáhl větších úspěchů, kdyby je tolik nezatěžovaly otázky spolufinancování.

Financování programů

- 2.3.31 Pro objem a rozsah všech programů globálních grantů byla rozhodující dostupnost spolufinancování. Největší ZS pokrývající celý region alokoval ca 7 milionů £ (kombinace prostředků z ESF a spolufinancování), v některých menších místních ZS to bylo 150.000 £ ale i méně.

Cíle programů/ typy financovaných operací

- 2.3.32 Projekty byly navrhovány tak, aby znevýhodněné osoby přibližovaly k práci, ať už přímo nebo nepřímo, na základě:
- zvyšování sebedůvěry a sebeúcty,
 - příležitosti naučit se novým dovednostem s možností získat akreditaci,
 - poskytování příležitostí k sociální integraci,
 - zmírňování pocitu zranitelnosti občanů,
 - poskytování příležitostí k dobrovolnické práci,
 - získání znalosti fungování místního trhu práce.
- 2.3.33 Některé projekty poskytovaly služby klientům vyrovnávajícím se s tíživou situací nebo traumatickými zážitky (např. ženám trpícím domácím násilím, uprchlíkům a azylantům), z jejichž povahy vyplývalo, že by tyto osoby nemusely být ochotny využívat služby nosných programů. Vysoce individualizované služby jim pomáhaly zvýšit sebedůvěru a sebeúctu. Projekty také bořily stereotypy a usilovaly o odstraňování diskriminace na pracovišti. Kurzy pro ženy v projektech globálních grantů byly často zaměřeny na zvyšování jejich sebedůvěry a motivaci k tomu, aby samy pro sebe něco dělaly.
- 2.3.34 Některé financované projekty si vytvořily vazby na místní vzdělávací centra, vyšší odborná učiliště a jiné poskytovatele vzdělávání, které pro ně zajišťovaly neformální školení či vzdělávání nebo určitou formu akreditace. Vzdělávací a školicí kurzy však byly častěji využívány jako nástroje pro

zvyšování dovedností a sebedůvěry než pro dosažení celostátně uznávané kvalifikace.

Výše grantu na projekt

- 2.3.35 Více než polovina (55%) dotazovaných ZS stanovila průměrnou hodnotu grantu v rozmezí 5.000 až 10.000 £, u 33% činila průměrná hodnota grantu 1.000 až 5.000 £, 8% mělo průměrnou hodnotu globálních grantů v rozmezí 500 až 1.000 £ a 5% v rozmezí 100 až 500 £.

Proces zpracování a předkládání žádostí, výběrová kritéria

- 2.3.36 ZS si uvědomovaly, že potenciálními žadateli o globální granty jsou obvykle velmi malé komunity a dobrovolnické NNO s malými nebo žádnými předchozími zkušenostmi s předkládáním žádostí o granty a často s omezenými lidskými a časovými zdroji.
- 2.3.37 V převážné většině případů byly proto formuláře žádostí jednoduché, krátké a uživatelsky příznivé. Většina formulářů měla maximálně šest stran a často dokonce jen čtyři strany. Převážná většina příjemců grantu je považovala za srozumitelné a jejich vyplňování za snadné.
- 2.3.38 Standardní formulář žádosti o globální grant byl uveden v národních pokynech pro ESF a některé ZS ho použily. Většina ZS však tento formulář upravila tak, aby odpovídal potřebám jejich konkrétního programu globálních grantů. ZS také pro žadatele připravily pokyny pro vypracování žádosti a stručné informace týkající se kritérií způsobilosti projektů a zpracování rozpočtu.
- 2.3.39 Proces zpracování žádosti považovala za dost obtížný asi třetina velmi malých nebo nových organizací, které v minulosti získaly minimální nebo žádnou finanční podporu. Potíže někdy vyplývaly z jazykové bariéry nebo kulturních aspektů (nepochopení "systému"). Důvodem dalších potíží byla nedostatečná praxe v řízení projektů. Za zvlášť velký problém byl považován požadavek na uvedení informací o výsledcích, protože někteří žadatelé vlastně nevěděli, co mohou od projektu očekávat.
- 2.3.40 Od některých NNO bylo také požadováno předložení podnikatelského záměru a jejich pracovníci se museli zúčastnit krátkých kurzů na podporu podnikového plánování a prognózy cash flow.
- 2.3.41 Malý počet nově vytvořených organizací považoval proces zpracování žádosti za demotivující, zejména kvůli času potřebnému pro vyplnění formuláře. Mnoho menších organizací vedli dobrovolníci, kteří zpracovávali žádosti o finanční podporu ve svém volném čase, a někteří se domnívali, že tuto skutečnost je nutno v celém procesu zpracování žádosti více zohlednit.

Předběžné vytřídění záměrů a podpora před podáním žádosti

- 2.3.42 Většina ZS zajistila přístup k formulářům žádostí nejrozličnějším způsobem včetně telefonického kontaktu, webových stránek ZS, emailu nebo poštovní zásilky. Žadatelé také mohli formuláře získat prostřednictvím partnerských organizací.

- 2.3.43 Menší část ZS se rozhodla přístup k formulářům žádostí o globální granty kontrolovat ve snaze monitorovat jejich distribuci a minimalizovat počet nezpůsobilých a nekvalitních žádostí. ZS využívající tuto metodu zjistily, že je administrativně účinnější a šetří čas žadatelů i ZS. Zmíněné ZS využily tuto příležitost také k tomu, aby nezpůsobilé žadatele o globální granty nebo žadatele s velmi omezenou kapacitou odkázaly na jiné dostupné granty nebo podpůrné organizace.
- 2.3.44 Ukázalo se také, že posouzení žádostí před jejich podáním představuje účinný prostředek pro maximalizaci potenciálního dopadu a přidané hodnoty projektů globálních grantů díky podpoře žadatelů při zpracování jejich žádostí; v případě potřeby byl také od samého začátku podporován rozvoj jejich kapacity. Dalším důležitým aspektem tohoto přípravného procesu je zřejmě příležitost k navázání osobního kontaktu mezi ZS a žadatelem. ZS, které zavedly vytřídění předběžných žádostí, dosáhly nejvyšší míry úspěšnosti žádostí (tj. nejvyššího poměru poskytnutých grantů k předloženým žádostem).
- 2.3.45 Většina příjemců grantů, jimž byla poskytnuta tato forma pomoci, ocenila osobní přístup a přizpůsobení podpory individuálním potřebám. Tito příjemci grantů se často domnívali, že individuální pomoc minimalizovala jejich pracovní zatížení ve fázi zpracování žádosti, pomohla posílit kapacitu jejich organizací a vedla k projektům vyšší kvality.

Procesy hodnocení a výběru

- 2.3.46 ZS při hodnocení a výběru projektů globálních grantů aplikovaly jednu z těchto tří metod:
- O něco méně než čtvrtina ZS pro posouzení žádostí a konečné rozhodnutí o poskytnutí dotace používala panel nebo komisi – většina ZS tuto metodu považovala za příliš byrokratickou, složitou a administrativně a časově náročnou, což v některých případech vedlo k průtahům v udělování grantů.
 - Menšina ZS využívala pro posouzení žádostí a konečné rozhodnutí o poskytnutí prostředků vlastní pracovníky.
 - Přibližně dvě třetiny ZS aplikovaly kombinaci prvních dvou postupů.

Časový rámec udělování grantů

- 2.3.47 Mezi hlavními aspekty programů globálních grantů vnímanými jako přínosné pro jejich celkovou účinnost byl uváděn krátký časový rámec rozhodování a rychlejší a průhlednější proces schvalování žádostí. Příjemci uváděli, že ZS rozhodují rychleji, platby převádějí efektivněji, nabízejí více pomoci a jsou flexibilnější než jiné orgány poskytující granty.
- 2.3.48 ZS většinou organizovaly čtvrtletní kola výzev k předkládání žádostí o granty a uváděly, že doba mezi předložením žádosti a schválením či zamítnutím projektu je dlouhá jeden až tři měsíce. Naprostá menšina ZS řídila globální granty na základě ročního cyklu.

Monitorovací systémy

- 2.3.49 Jedním z hlavních rysů globálních grantů a významnou funkcí ZS je zajistit, aby na příjemce grantů byly kladeny minimální požadavky na monitorování a

předkládání zpráv. Mezi jednotlivými regiony a ZS jsou však evidentní rozdíly v požadavcích na monitorování projektových výdajů ze strany příjemců.

- 2.3.50 Postup implementace globálních grantů je monitorován na společných schůzích GO a ZS, které se konají jednou za dva roky. Aktivní roli v dozoru nad vývojem projektů také často hrají řídicí orgány, které jsou zastoupeny v řídicích skupinách globálních grantů. Řídicí skupina pro Londýn zahrnuje několik partnerů a kromě zástupců LSC, orgánů místní správy a dobrovolnického a komunitního sektoru k nim patří také Vládní úřad pro Londýn (Government Office for London, GOL).
- 2.3.51 Velmi důležité je také měření “měkkých” výsledků. Klienti často na začátku projektů absolvovali diagnostické pohovory, které identifikovaly, jakých výsledků si přejí dosáhnout, a formulovaly jejich individuální cíle, které pak byly během životního cyklu projektu prověřovány na kontrolních schůzkách s pracovníky projektu poskytujícími těmto klientům podporu.

Nástroje pro zvyšování kapacity

- 2.3.52 Mezi příjemci grantů převládal názor, že jim prostředky z globálních grantů poskytly výjimečnou příležitost k rozvoji organizace. Globální granty mnohým umožnily zvýšit kvalifikaci zaměstnanců a rozšířit dobrovolnickou základnu, což má obojí zásadní význam pro dlouhodobější udržitelnost jejich NNO.
- 2.3.53 Polovině NNO se po ukončení financování z globálních grantů podařilo získat přístup k dalším zdrojům financování a 90 % uvedlo, že globální granty jim v přístupu k dalším zdrojům financování pomohly buď ‘do značné míry’ nebo ‘do určité míry’.
- 2.3.54 **Některé organizace se domnívaly, že přestože grant jim pomohl finančně, k růstu a rozvoji jejich organizace přispěla především podpora a vedení ze strany ZS.**
- 2.3.55 Globální granty také pomohly nově založeným organizacím „nastartovat“ a zahájit operace. Jako příklad můžeme uvést místní úvěrové svazy a komunitní podniky, které byly založeny díky prostředkům získaným z globálních grantů.
- 2.3.56 **ZS se také přiklání k názoru, že program globálních grantů přinesl přidanou hodnotu díky zvýšení kapacity a udržitelnosti financovaných organizací, zejména těchto aspektů:**
- vyšší informovanost o evropských strukturálních fondech a zdrojích financování,
 - lepší projektové řízení,
 - posílení práce v sítích, partnerství a také spolupráce s jinými komunitními NNO a organizacemi dobrovolnického sektoru.

Dosažené výsledky

Dopady na příjemce globálních grantů

- 2.3.57 Většina příjemců grantů uvedla, že globální grant jim a jejich místním komunitám zajistil přístup ke zdroji financování, na který dříve nedosáhli a který by pro ně jinak dostupný nebyl. Téměř dvě třetiny dotazovaných

příjemců grantu tvrdily, že jejich organizace v minulosti nikdy ne získala prostředky z ESF.

2.3.58 Globální granty odstranily zejména administrativní zátěž a finanční nejistotu spojenou s mnoha jinými programy, takže se příjemci grantu mohli plně věnovat uspokojování potřeb skupin svých klientů. Díky tomu, že jsou globální granty jednodušší a uživatelsky příznivější než nosné programy, jsou vhodné pro malé komunitní NNO na nejnižší úrovni, které snáze najdou sebedůvěru potřebnou k předložení žádosti.

2.3.59 Pracovníci ZS a GO se jednoznačně shodli, že globální granty umožnily organizacím a jednotlivcům ze znevýhodněných a vyloučených komunit získat přístup k podpoře z ESF, vyplnily tak závažnou mezeru ve financování programů a zajistily dosažení významného cíle programu.

2.3.60 Příjemci uváděli tyto další dopady globálních grantů:

- přestěhování do nové nebo trvalé provozovny,
- zlepšení pracovního prostředí,
- zvýšení počtu zaměstnanců/pracovníků,
- možnost navázat kontakt s větším počtem jednotlivých osob a komunit,
- nárůst obrátu,
- větší informovanost o jiných zdrojích financování a získání přístupu k těmto zdrojům.

Dopady na zprostředkující subjekty

2.3.61 Naprostá většina ZS uvedla, že zapojení do globálních grantů mělo na jejich organizaci pozitivní dopad. Hlavním negativním dopadem administrace globálních grantů byl vliv opožděných plateb na cash flow a rezervy. Tento problém může mít dopad na malé i velké ZS.

2.3.62 Jako nejdůležitější pozitivní dopady uváděla většina ZS zlepšení jejich profilu, pozice, zviditelnění v komunitě a také u úřadů ministerstev.

Silné a slabé stránky modelu

2.3.63 Silné stránky modelu zahrnovaly:

- pozitivní vliv na klienty, např. prostřednictvím „měkkých“ a „tvrdých“ výsledků,
- pozitivní vliv na ZS a příjemce grantu,
- specifický realizační mechanismus ZS, který má zřejmě pro úspěšnost globálních grantů zásadní význam. Přínosem jsou zejména:
 - snadno srozumitelné a dostupné systémy zpracování žádostí a procedury jejich hodnocení,
 - nenáročné požadavky na monitorování a zpracování zpráv,
 - kvalita, konkrétní praktická podpora poskytovaná žadatelům a příjemcům grantů.

2.3.64 Anglický model měl určité nevýhody:

- GO se snažily vynaložit na globální granty maximum ze svých rozpočtů určených pro program Cíle 3, protože ZS často nebyly schopny zajistit dostatečné částky na spolufinancování.

- Některé ZS se také domnívaly, že jejich schopnost pružně reagovat na místní potřeby, provádět inovace a přinášet programu globálních grantů přidanou hodnotu je omezována požadavky spolufinancujících organizací.
- Spolufinancovatelé v některých případech v programu globálních grantů vyžadovali vlastní procedury pro zpracování, hodnocení a výběr projektů a zaváděli další administrativní úrovně a byrokratické postupy.
- Spolufinancovatelé, kteří poskytovali platby opožděně a na základě ročních alokací, přivedli některé menší ZS do finančních potíží a nejisté situace.
- Někteří příjemci grantů, kteří chtěli ve svých projektech globálních grantů pokračovat nebo získat přístup k prostředkům z nosných programů, měli obavy, zda na to mají dostatečné schopnosti.

Finanční kontrola, model/nástroje pro posuzování rizika a jeho řízení

2.3.65 Finanční zodpovědnost za programy globálních grantů nesou zprostředkující subjekty. Finanční kontrola a posuzování rizika jsou nedílnou součástí procesů výběru a monitorování (viz výše). Přestože monitorování bylo záměrně velmi jednoduché, všechny organizace musely podrobně vyúčtovat veškeré výdaje, a pokud prostředky plně nevyčerpaly, vrátit je ZS. Některé ZS také požadovaly, aby se pracovníci organizací příjemců zúčastnili krátkých kurzů na podporu podnikového plánování a prognózy cash flow.

Případová studie

2.3.66 Na vyžádání můžeme poskytnout několik případových studií. Do této zprávy jsme však zahrnuli za každou zemi jen jednu případovou studii.

2.3.67 Osoby se zdravotním postižením – Hampshire

Tento projekt zaměstnával dva podpůrné pracovníky, kteří se věnovali 10 klientům ve věku od 26 do 50 let; většina klientů však byla mladá. Všichni příjemci měli sníženou schopnost učení a někteří byli také fyzicky postižení. Činnosti projektu, probíhající pod vedením obou podpůrných pracovníků, zahrnovaly:

- cestování veřejnou dopravou,
- přenocování mimo domov,
- nakupování v centru města,
- vystoupení v divadelním představení,
- vzdělávací kurzy pro dospělé (IT, hrnčířství, dramatický kroužek, malování obrazů atd.),
- zjišťování pracovních příležitostí a možností dobrovolnické práce,
- získávání informací z Internetu.

Příjemci si museli všechny tyto činnosti sami naplánovat a promyslet harmonogram, rozpočet, zvláštní požadavky a možné potíže. Kurzy dokončilo 100 % klientů a 20% díky programu získalo zaměstnání. Monitorovací indikátory však sledovaly „měkké“ výsledky, např.: zvýšení sebevědomí, zlepšení základních dovedností (dochvilnost, práce v týmu, postoje) a komunikačních dovedností.

Globální granty v Londýně – Program “Fast Forward Grant” (FFG)

Cíl(e) programu/ typy financovaných operací

- 2.3.68 Fast Forward Grants (FFG), londýnský program globálních grantů, probíhá od r. 2002. FFG je zaměřen na osoby nejvíce vzdálené od trhu práce s kumulací překážek zaměstnanosti: uprchlíky a azylanty, etnické menšiny, osoby se zdravotním postižením, osoby po výkonu trestu a samoživitelky/e. Vzhledem k tomu, že tyto osoby musí obvykle do zaměstnání dojíždět značně daleko, nevyžaduje se, aby programy globálních grantů UK zajišťovaly „tvrdé“ výsledky, jako jsou pracovní místa nebo kvalifikace. FFG je však výrazně zaměřen na posouvání osob směrem k zaměstnání a zajistil nečekaně dobré „tvrdé“ výsledky.

Implementační struktura

- 2.3.69 Zprostředkujícím subjektem pro FFG je GLE, londýnská agentura hospodářského rozvoje, která získala celý objem potřebného spolufinancování od londýnských partnerů včetně Londýnské rozvojové agentury (London Development Agency), Asociace londýnské veřejné správy (Association of London Government) a pěti londýnských Rad pro vzdělávání a kvalifikaci (Learning & Skills Councils, LSC).
- 2.3.70 GLE za účelem šíření informací o nejúčinnějších metodách zapojování příjemců ustavila komisi pro partnerství, která poskytovala rady k programu a problémům, jež řešili příjemci. Členy komise jsou zástupci spolufinancovatelů a organizací s odbornou znalostí cílových skupin programu.

Financování programu/ spolufinancování

- 2.3.71 Za zajištění spolufinancování zodpovídá ZS. Průběžné spolufinancování se podařilo získat částečně díky reputaci programu FFG a jeho vynikajícím výsledkům. 45 % rozpočtu programu je financováno z ESF a zbývajících 55 % ze zdrojů spolufinancovatelů.
- 2.3.72 Od 1.8.2005 do 31.7.2006 například dosáhl celkový finanční objem 1.679.348 £; z toho 747.257 £ financoval ESF, a bylo tedy nutno zajistit spolufinancování ve výši 932.091 £. Spolufinancovatelé zahrnují Londýnskou rozvojovou agenturu, Asociaci londýnské veřejné správy, Radu Jižního Londýna pro vzdělávání a kvalifikaci a dvě městské části Londýna.

Výše grantu na projekt

- 2.3.73 Financování programu FFG probíhá na bázi projektů, takže program poskytuje prostředky na projekty po celou dobu jejich realizace a nepodporuje přímo organizace, které projekty realizují. K zúčastněným organizacím patřily registrované dobročinné organizace, dobrovolnické, komunitní a jiné neziskové organizace. Maximální výše finanční podpory na projekt v současnosti činí 10.000 £.

Finanční toky

- 2.3.74 Organizace dostávají 100% prostředků již při zahájení projektů, protože u malých organizací bez jiných možností řízení cash flow je to považováno za nezbytné.

Proces předkládání žádostí a formuláře, včetně výběrových kritérií

- 2.3.75 Agentura GLE vyvinula veškeré úsilí, aby zajistila krátké a uživatelsky příznivé formuláře žádostí. Vzor formuláře je uveden v příloze. Pomoc při vyplňování žádostí je organizacím poskytována na workshopech, emailem a telefonicky. Žádosti posuzuje tým GLE, tedy tým ZS.
- 2.3.76 Provádí se také druhý stupeň hodnocení, kdy organizace navštěvuje pracovník pro podporu projektů, aby s nimi projednal projekt, zkontroloval účty, prošel výdaje a účetní doklady, které musí mít k dispozici, a projednal s nimi požadavky GLE na monitorování.

Monitorovací systémy na úrovni programu a projektů

- 2.3.77 Monitorování globálních grantů probíhá na dvou samostatných úrovních:
- ŘO (tj. Vládní úřad pro Londýn, GOL) monitoruje příslušný ZS jako jeden projekt,
 - ZS (tj. GLE) monitoruje mikroprojekty.

ZS jednou za šest měsíců předkládá ŘO monitorovací zprávu a účastní se čtvrtletních schůzek, na nichž ŘO informuje o průběhu programu. Zpráva obsahuje podrobnější informace včetně případových studií projektů, částek grantů a počtu vyplacených grantů a také aktuální informace o činnostech ZS za uplynulé období (např. monitorovací a evaluační workshopy na pomoc příjemcům grantů při vyplňování formulářů atd.). ZS musí splnit veškeré požadavky na předkládání zpráv vztahující se na nosné projekty ESF. ZS například na konci každého roku předkládá ŘO zprávu o ukončení projektu (protože ZS žádá o prostředky z ESF vždy na jeden rok).

- 2.3.78 Pracovníci pro podporu projektů zodpovídají za monitorování příjemců grantů a poskytují jim intenzivní pomoc při návštěvách i telefonicky; každý projekt poprvé navštíví do měsíce od jeho zahájení. Tito pracovníci navštíví každého úspěšného žadatele před popisem smlouvy o poskytnutí dotace (grantu) se ZS a prověří uvedené informace o organizaci, systémy kontroly atd.
- 2.3.79 Příjemci grantů musí provádět sběr informací o klientech a financování. Jsou to však jen zcela základní informace a příjemci nemusí používat ICT. Požadavky jsou ve srovnání s nosnými programy maximálně zjednodušené. Všechny projekty zpracovávají závěrečnou zprávu, opět s pomocí pracovníka pro podporu projektů, a vyplňují velmi zjednodušené monitorovací formuláře týkající se výsledků. Příjemci grantů musí na konci projektu předložit ZS kopie všech formulářů a účetních dokladů, aby ZS mělo přehled o tom, jak byly granty vynaloženy.
- 2.3.80 ZS na konci programovacího roku zaneše všechny informace z projektů do tabulek formátu Excel umožňujících zpracovat celkovou zprávu o počtu příjemců, jejich pohlaví, národnosti, typu realizovaných projektů atd. Tyto informace tvoří hlavní část výroční zprávy.
- 2.3.81 Je třeba zdůraznit, že ZS sbírá data a vede záznamy o všech jednotlivých mikroprojektech, neinformuje však ŘO o jednotlivých projektech, ale jen o celém programu jako jednom individuálním projektu.

- 2.3.82 Tvrdé výsledky zahrnují přechod do zaměstnání na plný či částečný úvazek, zapojení do dalšího školení/vzdělávání a dobrovolnické práce. Mezi měkké výsledky patří zvýšení sebedůvěry, dochvilnosti, vytvoření pracovních návyků, základních dovedností, schopnost aktivně hledat zaměstnání atd. V mnoha případech bývá zajištěno více měkkých než tvrdých výsledků, protože financované organizace obvykle nabízejí školení osobám, které jsou nejvíce vzdáleny trhu práce a čelí kumulovaným překážkám zaměstnanosti.

Nástroje pro zvyšování kapacity

- 2.3.83 Přestože programy globálních grantů v UK, včetně FFG, nejsou zaměřeny na zvyšování kapacity, není pochyb o tom, že zapojení do programu má přidanou hodnotu posilování kapacity organizací.
- 2.3.84 Pracovníci pro podporu projektů těsně spolupracují s organizacemi, kterým pomáhají vytvářet finanční a administrativní systémy a monitorovat a hodnotit projekty. Organizace v tomto procesu získávají nové dovednosti zásadního významu, které pak mohou uplatnit v dalších projektech. Pracovníci pro podporu projektů mohou také nabídnout odkazovací služby na jiné zdroje financování a sítě určené k podpoře rozvoje NNO.

Nástroje pro posouzení a řízení rizika

- 2.3.85 ZS odpovídají za prostředky z veřejných zdrojů, přejímají zodpovědnost za organizace příjemců grantů a podléhají auditu veřejných zdrojů vyplácených z programu. Celkovou zodpovědnost však nese ŘO, který provádí kontroly ZS podle Článku 4 a prověřuje finanční řízení programu, jejich pracovní postupy a výkaznictví atd. Monitoruje tedy spíše ZS než příjemce grantů. ŘO může po vlastní úvaze příjemce grantů také navštívit, není to však jeho povinnost.
- 2.3.86 Poskytování 100% prostředků na začátku projektů s sebou nese určité riziko, ale většina projektů by bez předfinancování nemohla být vůbec realizována. Bylo provedeno několik opatření za účelem co největšího omezení rizika. K selhání projektů v jejich průběhu dochází jen zřídka díky vytvoření těsných a vazeb mezi pracovníky pro podporu projektů a projekty.

Současné problémy

- 2.3.87 Velkým problémem pro Fast Forward Grants, stejně jako pro jiné programy globálních grantů v UK, bylo spolufinancování. Protože spolufinancování bylo v UK skutečně výraznou překážkou implementace globálních grantů, probíhá nyní diskuse o možnosti 100% financování z ESF.

Přínosy

- 2.3.88 V průběhu programu na období 2002-2004:
- byly poskytnuty finanční prostředky 607 komunitním organizacím,
 - podporu získalo 11.420 osob,
 - 1750 z nich (tj. přes 15%) na konci programu získalo zaměstnání,
 - téměř 2000 osob přešlo do vzdělávacích či školicích nosných programů,
 - téměř 800 účastníků se zapojilo do dobrovolnické práce.

2.3.89 Úspěšnost programu Fast Forward Grants zajistilo několik faktorů:

- využití malých komunitních organizací, které mají optimální pozici pro zapojení osob, které jsou nejvíce vzdáleny trhu práce, vyrovnávají se s kumulovanými překážkami zaměstnanosti, a nosné programy na ně nedosáhnou,
- zajištění snadného přístupu k financování organizací, které nejsou dostatečně vybaveny na to, aby mohly žádat o prostředky z nosných programů ESF a plnit požadavky na jejich vyúčtování,
- role pracovníků pro podporu projektů operujících v terénu, kteří podporovali a usměrňovali organizace za účelem zajištění efektivní realizace jejich projektů, intervenovali a zajišťovali doplňkovou podporu projektů při potížích s realizací,
- dobré vztahy mezi projekty financovanými z globálních grantů a poskytovateli podpory z nosných programů pro zajištění plánovaného dalšího rozvoje a přechodu do nosných vzdělávacích a školicích programů.

Případová studie

2.3.90 *Adage Development Project*; Centrální Londýn; 9,856 £; 2005/06

Typ operace: Podpora podniků sociální ekonomiky

Tato organizace realizovala projekt pomáhající občanům získat dovednosti potřebné pro zahájení samostatné výdělečné činnosti nebo pro založení organizace sociální ekonomiky či komerčního podniku. Zajišťovala to cílenými intervencemi podporujícími odborné a jiné klíčové dovednosti a odstraňujícími vnější překážky vstupu na trh práce.

V rámci projektu bylo zorganizováno 10 workshopů týkajících se zakládání podniků a inovací. Workshopy byly určeny pro desetičlenné skupiny a každému účastníkovi bylo individuálně poskytnuto 10 navazujících konzultačních schůzek s poradcem zaměřených na zpracování podnikatelského záměru. Workshopy byly tříhodinové a zahrnovaly řadu prezentací, po nichž byl prostor pro vytváření sítí a diskusi. Individuální konzultační schůzky byly dvouhodinové, takže každému účastníkovi kurzu bylo poskytnuto 20 hodin poradenských služeb. Díky projektu 10 příjemců zpracovalo podnikatelský záměr a každý příjemce zahajující podnikání vypracoval konstruktivní individuální plán rozvoje. Pět příjemců již zaregistrovalo podnik v Obchodním rejstříku (Companies House), další tři se začali věnovat dobrovolnické práci. Návazná podpora příjemců je zajišťována tak, že jsou odkazováni na 'GLE-one London' (pobočka GLE), kde získají přístup k finanční podpoře pro MSP určené k založení vlastního malého podniku.

2.4 Globální granty ve Španělsku

Implementační struktura

- 2.4.1 Ve Španělsku jsou realizovány dva typy programů globálních grantů:
1. Většina prostředků je určena na rozvoj kapacity neziskového sektoru Španělska,
 2. určitá část programů poskytuje malé granty neziskovým organizacím podporujícím trh práce a sociální integraci znevýhodněných skupin.

Typ 1: Projekty pro rozvoj kapacity

Název iniciativy	Cíle programu	Částka v euro	ZS
Podpora zaměstnanosti (Cíl 1 a 3)	GG v rámci této části financují vytvoření sítě školek a denních center pro znevýhodněné osoby. Tyto iniciativy budou spolu-financovat agentury veřejného sektoru ('Corporaciones locales'). Tato část alokace GG nabízí také uchazečům o zaměstnání možnosti stáží na různých místech v oblasti sociálních služeb, např. péče o děti, seniory, osoby se zdravotním postižením, osoby ohrožené sociálním vyloučením atd.	210.554.083 € (O1) 210.554.083 € (O3)	D.G. para la Administración Local (MAP)
Boj proti diskriminaci (Cíl 1 a 3)	Tato část alokace GG nabízí malé granty NNO. Projekty zaměřené na zvyšování kapacity dobrovolnického a komunitního sektoru využívají prostředky na tyto účely: • podpora vzdělávacích/školicích aktivit pro dobrovolníky, • podpora výzkumných projektů sledujících situaci ve specifických oblastech dobrovolnického sektoru, • podpora vytváření sítí a zdokonalování komunikačních a informačních mechanismů mezi NNO, • navrhování programů pro zdokonalení řídicích struktur v NNO.	10.721.331 € (O1) 9.994.000 € (O3)	Fundación Luis Vives

Typ 2: Malé granty na podporu zaměstnanosti a sociální integrace

Regionální orgán veřej. správy	Cíle programu	Částka v euro	ZS
Správa auton. oblasti Aragonie	Malé granty pro NNO zaměřené na zpracování projektů sociální integraci a návrat nevýhodněných komunit na trh práce	3.245.466 €	Aragonský institut sociálních služeb
Autonomní komunita Baleárských ostrovů	Malé granty pro NNO zajišťující školicí činnosti pro imigranty na podporu jejich integrace do trhu práce	631.057 €	Baleárský institut sociálních služeb
Správa auton. oblasti Kastilie a León	Malé granty pro NNO zaměřené na zajišťování rovného přístupu k příležitostem trhu práce pro všechny se zvláštním zaměřením na osoby ohrožené vyloučením	40.007.411 €	Úřad sociálních služeb oblasti Kastilie a León
Správa auton. oblasti Katalánsko	Malé granty pro NNO nabízející příležitosti k integraci do trhu práce osobám ohroženým sociálním vyloučením. Program je zaměřen zejména na mládež z La Mina	4.375.367 €	Konsorcium obce la Mina
Autonomní oblast Madrid	Malé granty pro NNO podporující sociální integraci a integraci do trhu práce osob se zdravotním postižením a přistěhovalců	11.577.472 €	Generální úřad sociálních služeb
Autonomní oblast Navarra	Malé granty pro NNO podporující sociální integraci a integraci do trhu práce černošských a etnických menšin	1.682.800 €	Navarrský institut sociálního zabezpečení
Autonomní oblast Baskicko	Malé granty pro NNO podporující sociální integraci a integraci do trhu práce osob se zdravotním postižením	1,841,833 €	Baskické sdružení pro zaměstnanost
Autonomní oblast Baskicko	Malé granty pro NNO podporující sociální integraci a integraci do trhu práce osob ohrožených sociálním vyloučením	2,671,164 €	Federace pro sociální zaměstnanost
Autonomní oblast La Rioja	Malé granty pro NNO podporující sociální integraci a integraci do trhu práce přistěhovalců.	143,037 €	Agentura ekonomického rozvoje v La Rioja

Typy zprostředkujících subjektů

- 2.4.2 Španělské Ministerstvo zaměstnanosti a sociálních věcí v operačním programu stanovilo, že funkci ZS pro část Typu 1 'Podpora zaměstnanosti' španělského programu globálních grantů budou plnit **místní korporace** (místní veřejnoprávní agentury) celků s více než 50.000 obyvateli (nebo orgány správy autonomní oblasti, pokud by počet obyvatelstva korporací nedosahoval 50.000).

- 2.4.3 Operační program určil, že pro část španělského programu globálních grantů Typu 1 'Rozvoj kapacity' bude zprostředkujícím subjektem **Fundacion Luis Vives** (dále FLV). FLV je nezisková organizace zaměřená na podporu dobrovolnického a komunitního sektoru ve Španělsku. Nadace v souladu s tímto posláním řídí složku programu globálních grantů zaměřenou na posilování kapacity.
- 2.4.4 ZS pro "Typ 2" vybírají orgány veřejné správy autonomních oblastí. Obvykle to jsou nezávislé, celoregionální neziskové agentury financované přímo úřady autonomních oblastí. Tato část globálních grantů zajišťuje školení pro znevýhodněné skupiny. Přestože se některé programy snaží postarat o více znevýhodněných skupin, většina z nich je zaměřena jen na jednu skupinu, nejčastěji etnické menšiny a/nebo přistěhovalce. (Jen jeden program z Baskicka je určen pro osoby se zdravotním postižením.)
- 2.4.5 Řídícím orgánem celého programu je španělské Ministerstvo práce a sociálních věcí (El Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales). ZS pro Typ 1 vybírá přímo španělské Ministerstvo práce; pro intervence Typu 2 je vybírají orgány veřejné správy autonomních oblastí.

Finanční toky a financování

- 2.4.6 Zdroje přidělené na obě části iniciativy jsou uvedeny v tabulce výše.
- 2.4.7 Maximální hodnota projektu v rámci Typu 1 'Rozvoj kapacity' činí 200.000 € (tj. v oblastech Cíle 1 mohou projekty získat globální granty v hodnotě 150.000 € a v oblastech Cíle 2 maximálně 100.000 €).
- 2.4.8 Realizace projektů obvykle trvala 12 až 15 měsíců.
- 2.4.9 Spolufinancování Typu 1, část 'Boj proti diskriminaci' musí zajišťovat NNO, které jsou příjemci grantů (25% projektových výdajů v oblastech Cíle 1 a 50% v oblastech Cíle 3), a prostředky obvykle pocházejí z národních veřejných zdrojů. NNO považují získávání spolufinancování za velmi obtížné.
- 2.4.10 Typ 1, část 'Podpora zaměstnanosti' iniciativy globálních grantů je spolufinancován z rozpočtu 'místních korporací' (místních veřejnoprávních agentur), nebo agentur správy provincie.
- 2.4.11 Spolufinancování na Projekty Typu 2 poskytují zprostředkující subjekty uvedené v Tabulce výše.
- 2.4.12 NNO obdrží jen 25% projektových výdajů zálohově, což příjemci grantů značně kritizují.

Cíle programu/ typy financovaných operací

- 2.4.13 Cíle španělských globálních grantů jsou uvedeny v tabulkách v bodě 2.4.1.

Zvyšování kapacity (příklad: Fundacion Luis Vives - FLV)

- 2.4.14 Hlavním cílem mechanismu globálních grantů byl rozvoj kapacity v sektoru NNO způsobem pospaným výše. V praxi však nebylo žadatelským NNO vůbec jasné, jaké činnosti se od nich požadují. Žadatelé často předkládali FLV žádosti o peníze na realizaci projektů v rámci jejich základních služeb (např. podpora osob se zdravotním postižením), měli však žádat o prostředky, které by jim pomáhaly budovat vlastní kapacitu pro zajišťování těchto služeb.

Proces předkládání a výběru projektů (příklad: Fundacion Luis Vives)

- 2.4.15 Žadatelé jsou hodnoceni ZS, v tomto případě Fundacion Luis Vives (FLV), na základě kvality návrhu, praxe, kapacity organizace a účelnosti vynaložení prostředků. V letech 2001 - 2003 zažádalo o globální grant 517 organizací, bylo však schváleno jen 64 žádostí. Přednost měly NNO, které zatím nikdy nečerpaly prostředky z Evropského sociálního fondu.
- 2.4.16 Formuláře žádostí však od všech žadatelů včetně těch, kteří neměli zkušenosti s výběrovým řízením v rámci ESF, vyžadovaly značný objem technických a administrativních informací a dokumentace a NNO to považovaly za závažnou překážku zapojení do programu.
- 2.4.17 Organizace také kritizovaly proces výběru žádostí, protože neměly jasnou představu o tom, jaký typ projektů získá finanční podporu. ZS nakonec zpracoval písemné pokyny, díky nimž byl proces zpracování a předkládání žádostí jasnější a dostupnější.
- 2.4.18 Od NNO se vyžadovala předchozí praxe (zvyšování kapacity bylo vlastně zaměřeno na 'konsolidaci' existujících služeb), takže bylo fakticky nemožné, aby finanční podporu z programu získaly nové (nebo neznámé) organizace.
- 2.4.19 Byla stanovena tato výběrová kritéria:
- Právní statut: O finanční podporu může žádat jakákoli nezisková organizace, pokud: a) má předchozí praxi v pomoci znevýhodněným skupinám při vstupu na trh práce, b) chce posílit svoji kapacitu pro poskytování služeb na pomoc znevýhodněným skupinám při vstupu na trh práce.
 - Kritéria vymezující velikost a obrát organizace stanovena nebyla.

Monitorování (příklad: Fundacion Luis Vives)

- 2.4.20 Nadace FLV vytvořila pro poskytování technické podpory příjemcům monitorovací tým. Příjemci však byli toho názoru, že kvalitu monitorování značně snížila vysoká fluktuace jeho členů.
- 2.4.21 Dokumentace pro monitorování a materiály s pokyny zpracované FLV byly podle příjemců příliš složité. Většina příjemců se proto při vyjasňování problémů spoléhala spíše na osobní schůzky s členy monitorovacího týmu a telefonické dotazy. Ukázalo se, že tento postup je pro FLV v praxi nezvladatelný.
- 2.4.22 Monitorovací tým prováděl čtvrtletní monitorovací návštěvy projektů. Pracovníci projektů si stěžovali, že tyto návštěvy neposkytují dostatečnou

technickou *podporu* a nadměrně se věnují *regulování* finanční situace projektů.

- 2.4.23 Požadavky na monitorování nebyly v porovnání s nosnými programy zjednodušeny. NNO musely ZS předkládat čtvrtletní monitorovací zprávy a považovaly to za značnou administrativní zátěž navíc.

Přínosy/ silné stránky (příklad: Fundacion Luis Vives)

- 2.4.24 Přes uvedené nedostatky programu hodnotila většina NNO svoje zkušenosti jako “velmi pozitivní”. Zúčastnění příjemci uváděli, že díky globálním grantům:
- mohou poskytovat kvalitnější služby,
 - umějí navrhovat účinnější intervence,
 - identifikovali nové oblasti potenciálních aktivit,
 - získali hlubší znalosti o trhu práce,
 - získali “profesionálnější” a “konceptnější” přístup.

Finanční řízení a řízení rizika (Fundacion Luis Vives, FLV)

- 2.4.31 FLV zodpovídá za finanční řízení a kontrolu a také za řízení rizika. Hlavním prostředkem pro finanční monitorování ze strany FLV byly návštěvy místa realizace projektů.

Případová studie

- 2.4.32 Španělská Federace pro autismus uskutečnila díky podpoře z globálních grantů tyto aktivity:
- průzkum/diagnostikování potřeb osob trpících autismem se zřetelem k přístupu na trh práce,
 - zpracování příručky přesvědčující zaměstnavatele, aby autisty zaměstnávali,
 - školení pracovníků/zaměstnanců,
 - zavedení mechanismů např. pro nábor/ přijímání zaměstnanců, systémy auditu a řízení jakosti.

Protože Federace zahrnuje 47 sdružených organizací, měly práce realizované prostřednictvím projektu mimořádně velký dosah a pomáhaly identifikovat, jak mohou tyto menší organizace podporovat autisty při začleňování do trhu práce. Federace vede rozsáhlou informační kampaň zajišťující zpětnou vazbu a šíření všech zjištění.

2.5 Globální granty ve Francii

Mechanismus globálních grantů má ve Francii široké uplatnění, a to nejen v programech ESF. V této zprávě pro český ŘO ESF jsme však naši analýzu omezili na globální granty v rámci francouzských programů ESF. Globální granty spadající pod ESF jsou ve Francii implementovány v rámci Priority 6, Opatření 10B programu Cíle 3, jsou proto známy jako "Opatření 10B".

Implementační struktura

- 2.5.1 Opatření 10B francouzského programu Cíle 3 stanoví závazné předpisy pro řízení a implementaci globálních grantů.
- 2.5.2 Stanoví, že pro dozor nad řízením globálních grantů na místní úrovni by měl být jmenován zprostředkující subjekt operující na regionální nebo na místní úrovni. Konečné slovo v rozhodování, které organizace by v příslušném regionu měly být jmenovány jako zprostředkující subjekty, má vždy prefektura.
- 2.5.3 Z nedávné střednědobé evaluace Opatření 10B vyplynulo, že zprostředkující subjekty (ZS) jsou na své úkoly dobře vybaveny (z hlediska kompetencí a kapacity). Prefekti většinou jmenovali jeden ZS s výjimkou Ile de France (region Paříž), kde jsou tři ZS pokrývající různé geografické a tématické oblasti se složitou regionální strukturou. Po jmenování ZS jsou posilovány jejich lidské zdroje určené pro koordinaci tohoto opatření.
- 2.5.4 Organizace pokrývají území a sociální síť dobře. Pro 21 francouzských regionů způsobilých pro podporu z Cíle 3 bylo vybráno 23 ZS. Prefekti třetiny těchto regionů došli k názoru, že pro zastupování různorodých NNO a řízení globálních grantů budou nejvhodnější Regionální komory sociální ekonomiky (Chambres régionales de l'économie sociale et solidaire). Členy těchto regionálních komor jsou také banky, které pro zástupce státní správy znamenají záruku. Zakládání komor v regionech je však často pomalé a tento trend je zcela nový. V ostatních regionech byly často za ZS vybrány zastřešující organizace činné v oblasti sociální integrace (např. FNRS).
- 2.5.5 IB ve všech regionech musí pro implementaci globálních grantů vytvořit regionální nebo místní partnerství (zahrnující orgány místní správy, sdružení, obchodní společnosti, veřejnoprávní orgány a sociální partnery). Např. v regionu Picardie je zprostředkujícím subjektem GRIEP (Regionální partnerství pro hospodářskou integraci v Picardii), který své operace řídí v těsné spolupráci s dalšími dvěma organizacemi – regionálním úřadem práce a vzdělávací organizací (Interfor Sia), jež je dceřinou společností regionální obchodní a průmyslové komory. Regionální úřad práce má dva cíle: odpovídá za podporu projektových manažerů ve své oblasti a díky svým zkušenostem v řízení evropských fondů poskytuje GRIEP účetního, který pomáhá se všemi finančními otázkami. Interfor Sia má vynikající kompetence v řízení jakosti (zejména pokud jde o řízení SF), plní ve vztahu ke GRIEP funkci externího poradce jakosti a dohlíží na to, aby byl zajištěn audit trail doporučený vládou. Za přidělování grantů zodpovídá komise partnerství a výběru jejích členů je věnována velká pozornost. Zahrnuje zástupce ministerstev, orgánů místní správy, obchodních společností a komunitních NNO. Členové této partnerské komise také představují „lidské zdroje“, protože mohou poskytovat konzultace. Mohou být například požádáni o monitorování a podporu předkladatelů projektů vyžadujících specifickou odbornost, např. v oblasti recyklace odpadu.

- 2.5.6 Hlavním záměrem je navrhnout a založit orgán, který by měl přímé vazby na praxi osob, které chtějí provozovat projekty na mikroúrovni. To znamená, že je nutno vyvinout program, který by byl schopen operovat způsobem srozumitelným a dostupným pro pracovníky na místní úrovni a pomáhal by plnit potřeby osob zapojených do projektů na mikroúrovni.
- 2.5.7 Dalším významným faktorem je, že ZS musí uplatňovat inovační přístup, aby dosáhly na sociálně vyloučené osoby, jejichž specifickými potřebami se současné operace či akce nezabývají a/nebo je nevyřeší, a aby dokázaly tyto osoby integrovat.
- 2.5.8 ŘO na centrální úrovni (francouzské Ministerstvo práce, sociální soudržnosti a bytových otázek) zajišťuje celkovou koordinaci a monitorování implementace programu globálních grantů v celé Francii. ŘO je podporován neziskovou organizací RACINE, jež byla založena v r. 1988 na podporu implementace evropských programů a projektů v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, konkurenceschopnosti a různorodosti.
- 2.5.9 Žádný z vybraných ZS až na několik výjimek nikdy neřídil projekty nebo programy ESF. Vybrané dobrovolnické organizace proto bylo nutno výrazně „profesionalizovat“. Z iniciativy ŘO byla novým ZS ze strany ŘO a RACINE poskytnuta masivní podpora rozvoje kapacity. Zahrnovala pokyny k řízení projektů, vytvoření webové stránky pro Opatření 10B, zpracování souboru komunikačních nástrojů, semináře TP, přípravu speciálního monitorovacího nástroje pro ZS a příjemce grantů, individuální podporu, shromažďování příkladů osvědčené praxe a zkušeností ZS z celé Francie atd.

Cíl(e) programu/ typy financovaných operací

- 2.5.10 Opatření 10B neřeší nezaměstnanost obecně, ale je zaměřeno na ty skupiny, které v současnosti nemohou z nejrůznějších důvodů využívat politiku zaměstnanosti EU. Opatření 10B sleduje podporu „místního rozvoje pro komunitu a prostřednictvím komunity“.
- 2.5.11 Je možno financovat projekty z těchto tří oblastí:
- **Projekty zaměřené na obnovu sociální soudržnosti podporou spolupráce a solidarity:** Lze financovat jakoukoli sociálně podpůrnou aktivitu přispívající k dosažení uvedeného cíle, ať je spojena se zvyšováním kvality života nebo místního prostředí (sociální a zdravotnické služby, pomoc s dopravou) nebo je zaměřena na posilování/zakládání svépomocných skupin či sítí pro výměnu produktů a služeb na místní úrovni.
 - **Projekty zaměřené na posilování místních sítí a oficiálních NNO i neoficiálních skupin usilujících o začlenění sociálně vyloučených osob do trhu práce.** Globální granty by například mohly podporovat nástroje pro odhalování latentních odborných a sociálních dovedností osob v nesnázích nebo nástroje pro samovzdělávání a učňovské obory zvyšující znalost nových technologií.
 - **Projekty poskytující pomoc při zakládání mikropodniků a družstev.**
- 2.5.12 Většina projektů je zaměřena na začleňování sociálně vyloučených osob a zvyšování jejich zaměstnatelnosti díky vyšší sebedůvěře, kterou získají zapojením do činností jako je hraní divadla, natáčení filmů, sporty atd. Tento typ projektů je nezbytný pro vytvoření oficiálních vazeb na specializované agentury, např. úřady práce nebo týmy pro sociální integraci a zaměstnanost.

2.5.13 Několik projektů je zaměřeno na zahajování aktivit v oblasti sociální ekonomiky, např. zřizování stánků na trzích a veletrzích, úprava oděvů pro osoby se zdravotním postižením, poskytování dopravních služeb osobám s omezenou pohyblivostí apod.

2.5.14 Několik podporovaných projektů bylo zaměřeno na zajištění souladu profesního a rodinného života (např. jesle, školky, sdružení pro výpomoc v domácnosti) a na podporu mladých matek při návratu na trh práce.

Financování programu/ spolufinancování

2.5.15 Celkový finanční objem tohoto subopatření činí 75 milionů € na celé současné programovací období 2000-2006. Administrace těchto prostředků byla plně převedena do regionů a je decentralizovaná.

2.5.16 Projekty jsou 100% financovány z ESF, takže Opatření 10B není nutno spolufinancovat. Pokud však projekty spolufinancování zajistí (z jiných veřejných zdrojů nebo z vlastního příjmu), snižuje se přiměřeně příspěvek z ESF.

2.5.17 Na úhradu výdajů ZS spojených s administrací globálních grantů je možno věnovat maximálně 20 % celkových finančních prostředků programu. Administrativní výdaje lze financovat z priority Technická pomoc (TP).

Výše grantu na projekt a délka projektu

2.5.18 Projekty mohou žádat o granty do 23.000 €; minimální objem stanoven není.

2.5.19 Maximální délka projektu je 36 měsíců a průměrná délka činí 11.38 měsíce.

Finanční toky

2.5.20 ŘO poukazuje ZS zálohovou platbu z globálních grantů v rozmezí 20 – 30 %. ZS může požadovat až tři platby ročně, a to vždy po předložení zprávy o průběhu řídicímu orgánu.

2.5.21 ZS poskytuje prostředky příjemcům grantů ve třech splátkách:

- roční záloha ve výši 40% vyplacená při podpisu smlouvy,
- druhá roční platba ve výši 40% splatná po předložení finanční zprávy,
- roční zůstatek ve výši 20% vyplácený na konci každého roku a/nebo projektu po předložení zprávy o ukončení projektu.

2.5.22 NNO musí poslední splátku (20 %) grantu předfinancovat. Některé NNO k tomuto účelu využívají bankovní služby.

Proces předkládání žádostí, formuláře žádostí, výběrová kritéria

2.5.23 Většina francouzských regionů zavedla povinnost předkládat předběžné žádosti. Pracovníci ZS po výběru předběžných žádostí podporují způsobilé projekty během zpracování konečné žádosti o finanční podporu. Příklady formuláře předběžné žádosti a hlavní žádosti uvádíme v přílohách.

2.5.24 Příspěvek z ESF nelze udělit fyzické osobě, ale jen projektu právního subjektu. Předkládat projekty ale mohou i fyzické osoby, pokud před podpisem smlouvy nabudou statutu právnické osoby.

2.5.25 Opatření 10B je určeno pro malá sdružení, jež jsou v rámci tohoto opatření definovány jako NNO s maximálně 20 zaměstnanci na plný úvazek (fyzicky nebo v přepočtu).

2.5.26 ZS posuzuje žádost o finanční podporu podle těchto kritérií:

- schopnost projektového manažera projekt řídit,
- aktivity projektového manažera v území a jejich územní rozsah,
- přidaná hodnota realizace projektu v daném území,
- výdaje projektu,
- finanční udržitelnost,
- respektování neziskového řízení projektu,
- finanční situace sdružení.

2.5.27 Výběrová komise má po posouzení kvality předložených projektů deset dní na rozhodnutí o tom, zda projekt na základě stanovených kritérií schválí nebo zamítne. Komise se skládá ze zástupců institucí a místních asociací.

Monitorovací systémy na úrovni programu a projektů

2.5.28 Příjemce musí o průběhu svého mikroprojektu pravidelně informovat ZS, a to jednou měsíčně nebo v případě zvláštních událostí častěji. ZS pravidelně provádí návštěvy místa realizace.

2.5.29 NNO, s níž je podepsána smlouva, se musí bezpodmínečně zavázat, že bude ZS předkládat tři finanční zprávy ročně (za účelem posouzení průběhu realizace projektu). Pokud tuto povinnost nesplní, mohou být pozastaveny platby.

2.5.30 Opatření 10B je určeno na podporu malých organizací nebo zakládaných organizací, které nemají finanční kapacitu a lidské zdroje potřebné pro získání přístupu k finančním prostředkům z nosného programu ESF. Závazné požadavky stanovené pro příjemce však platí i v Opatření 10B. Příjemci musí doložit výdaje, dodržování plánovaného rozpočtu, rozdělování prostředků podle rozpočtových kategorií a předkládat pravidelné monitorovací zprávy a žádosti o platby.

Finanční řízení a řízení rizika

2.5.31 Prefekt (tj. regionální úroveň) odpovídá za zajištění, aby příjemce globálního grantu (ZS) udržoval audit trail pro jednotlivé fáze realizace projektu a aby řízení projektu bylo dostatečně kvalitní. Pokud nelze řádné využití prostředků doložit, nese zodpovědnost a finanční břemeno prefekt.

2.5.32 Evropské oddělení SGAR (Generálního sekretariátu regionálních věcí) je kromě organizace pravidelných zasedání řídicích skupin a předkládání zpráv na zasedání regionálního výboru povinen provádět také kontroly v místě realizace nebo namátkové kontroly jednotlivých zprostředkujících subjektů. Účelem těchto návštěv je provést namátkovou auditní kontrolu, která by se měla provádět poměrně často, aby bylo zajištěno řádné sledování výdajů. Během těchto návštěv jsou také prověřovány procedury ZS pro realizaci globálních grantů.

2.5.33 ZS je také povinen provádět kontroly u příjemců grantů (v místě realizace projektů) a prověřovat způsobilost výdajů, eventuální nesrovnalosti atd.

Nástroje pro zvyšování kapacity

2.5.34 ZS poskytují žadatelským organizacím vedení před procesem zpracování a předložení žádosti i po něm.

2.5.35 Projektovým manažerům jsou poskytovány čtyři druhy podpory:

- pravidelné individuální informační schůzky zaměřené specificky na plnění smlouvy,
- společné informační schůzky týkající se zpracování zpráv. Na těchto schůzkách jsou podrobně vysvětlovány všechny kroky zpracování finanční zprávy;
- před termínem pro předkládání výročních zpráv věnuje technický tým Opatření 10B (projektoví manažeři, účetní, sekretariát) dva dny na pomoc pracovníkům projektů při finalizaci finančních zpráv,
- je organizováno dvoudenní školení v účetnictví a řízení projektů; školení je určeno především pracovníkům těch projektů, u nichž technický tým identifikoval slabiny, jež by mohly mít dopad na úspěšné řízení projektu.

Otázky, jež je nutno řešit

2.5.36 Během nedávných evaluací Opatření 10B byly zjištěny tyto potřeby:

- Výměnné dny, které byly hodnoceny velmi kladně, by měly být konkrétněji zaměřeny a měly by se konat častěji.
- Školení, hodnocená také velmi kladně, by se měla konat co nejdříve po zahájení projektů.
- Finanční kontroly jsou problematické: převážná většina příjemců vyjádřila znepokojení přístupem, který podle nich svědčil o nedostatku důvěry a byl zaměřen na prevenci podvodů.

2.5.37 Doporučujeme:

- Nadále usilovat o zjednodušování procedur. Pro malé NNO znamenají monitorovací a kontrolní procedury příliš velké zatížení a uvítaly by, kdyby jim ZS poskytovaly podporu a nové náměty v oblasti vytváření nových pracovních míst a zajišťování sociální soudržnosti na místní úrovni.
- Zajistit v regionech, kde byl jmenován jen jeden ZS, aby tento subjekt spolupracoval v partnerství s místními partnery a zlepšil tak šíření informací o programu globálních grantů.
- Zapojit do rozhodovacího procesu co nejvíce partnerů, kteří by později mohli podporovat udržitelnost projektů řízených NNO.

2.5.38 Hlavním problémem je:

- absence schůdných strategií pro pokračování projektů, protože neexistuje fond, který by překlenul mezeru mezi globálními granty a nosnými programy,
- problémy s cash flow ve ZS kvůli značně opožděným platbám od ŘO.

Přínosy a přidaná hodnota globálních grantů

2.5.39 Globální grant přináší významnou přidanou hodnotu tím, že menším organizacím umožňuje snazší a rychlejší přístup k ESF.

2.5.40 Opatření 10B účinně podporuje rozvoj zprostředkujících struktur, které jsou schopny budovat místní partnerství, provádět výběr projektů a v dlouhodobém horizontu regulovat tok žádostí NNO o finanční podporu.

2.5.41 K přínosům patří mimo jiné tyto skutečnosti:

- Globální granty podporují zpracování místních a často inovačních mikroprojektů, které by jiné programy nefinancovaly.
- Globální granty jsou jako jediný program ESF ve Francii řízeny NNO, které často znají problémy malých NNO lépe než státní agentury.
- Globální granty představují první krok k profesionalizaci místních malých NNO, které rozvíjejí svoji kapacitu a najímají nové zaměstnance, pronajímají si prostory atd.
- Projekty globálních grantů obecně vytvářejí nová pracovní místa, protože projekt sám o sobě zaměstnává jednoho nebo dva pracovníky a může pozitivně ovlivnit zaměstnanost v regionu.
- Vytváření sítí mezi mikroprojekty (některé ZS vedou pracovníky stávajících nebo ukončených mikroprojektů, aby kromě „klasických“ akcí v sítích podporovaly také nové aktivity).

Případová studie

2.5.42 Sociální taxi, řízení projektu: „*Action Emploi Formation*“ v pařížském regionu
Action Emploi Formation je středně velká organizace, jejímž úkolem je poskytovat uchazečům o práci zaměstnání a příležitosti k dobrovolnickým činnostem. Dotazník této organizace určený příjemcům pomoci potvrdil, že 70% z nich nemá řidičský průkaz. Z analýzy potřeb vyplynulo, že prioritou ve venkovských oblastech se špatným systémem veřejné dopravy je zajištění mobility. Je to důležitá otázka také pro zaměstnavatele při pohovorech s uchazeči a značný problém pro účastníky kurzů na pracovní praxi i pro zaměstnané osoby bez vlastního vozu nebo řidičského průkazu. Z tohoto projektu je hrazena mzda jednoho pracovníka zaměstnaného na plný úvazek jako řidič. První výsledky jsou povzbudivé, protože poptávka značně převyšuje nabídku a dokonce i původní prognózy. Plánuje se pronájem druhého vozidla.

2.5.43 Přidaná hodnota, kterou Opatření 10B přináší projektu, spočívá v tom, že umožňuje realizaci projektu a demonstruje jeho životaschopnost. Potřebu projektu sdílí mnoho osob a/nebo skupin, ale nikdo z nich není schopen nést za podobný projekt plnou zodpovědnost. Díky absenci spolufinancovatele jde o „bezpečné a snadné“ opatření. Za pozitivní faktor je považována také rychlost implementace (první platba 3 měsíce po schválení projektu).

2.6 Globální granty v Německu

Implementační struktura

- 2.6.1 V Německu byl systém globálních grantů nazvaný „Místní sociální kapitál“ (Local Social Capital, LOS) implementován ve většině spolkových zemí. Orgánem dohlížejícím na implementaci LOS v Německu na spolkové úrovni je Ministerstvo pro záležitosti rodiny, seniorů, žen a mládeže. Ministerstvo řídí *Regiestelle Los*, což je koordinační kancelář LOS, která má na starosti koordinaci a monitorování globálních grantů.
- 2.6.2 LOS v Berlíně zahrnuje dvě různé organizace *Stiftung SPI, Berlin* (nadaci pro sociální zabezpečení) a *Gesellschaft für soziale Unternehmens-beratung* (GSUB - organizaci sociální ekonomiky), jež obě prosazují a podporují sociální cíle.

Cíl(e) programu/ typy financovaných operací

- 2.6.3 Záměrem LOS je podporovat a zvyšovat zaměstnatelnost značně znevýhodněných osob na trhu práce. Hlavním cílem je samozřejmě posilování sociální soudržnosti regionů a podpora integrace osob do trhu práce. Umožňuje, aby místní komunity efektivněji využívaly vlastní sociální a ekonomický potenciál a dále se rozvíjely i po ukončení podpory z programu LOS.
- 2.6.4 Pro financování z programu jsou způsobilé projekty spadající do jednoho z těchto tří typů:

1. Podpora jednorázových akcí na zvýšení zaměstnatelnosti a usnadnění přístupu k práci, zejména u znevýhodněných skupin:

- Projekty podporující zaměstnanost:
 - v místní oblasti *nebo*
 - v cílové místní komunitě *nebo*
 - v oblasti místní kultury či cestovního ruchu *nebo*
 - podporující a prosazující ochranu místního prostředí.
- Projekty podporující integraci cílových skupin s výrazným znevýhodněním
- Projekty podporující mládež ohroženou vyloučením

2. Podpora rozvoje organizací a sítí orientovaných na zaměstnanost s cílem vytvořit pracovní příležitosti pro znevýhodněné osoby

Aby byl projekt způsobilý, musí být zaměřen na jednu z těchto činností:

- podporovat činnosti v místní oblasti,
- podporovat zakládání místních sítí,
- podporovat organizace a sítě posilující rovnost a demokracii,
- realizovat činnosti zaměřené na zakládání a odborný růst svépomocných organizací zaměřených na znevýhodněné osoby,
- podporovat oblasti podpory pečující o dlouhodobě nezaměstnané,
- zajišťovat školení v řízení podniku pro místní mikropodniky nebo iniciativy.

3. Podpora zakládání organizací sociální ekonomiky

Podporované projekty by měly zahrnovat alespoň jednu z těchto činností:

- podpora a poradenství v oblasti zakládání organizací,
- pomoc znevýhodněným skupinám a jejich podpora,
- podpora zakládání organizací sociální ekonomiky a poradenství týkající se svépomocných činností,
- poradenství v oblasti zakládání organizací sociální ekonomiky podporujících toleranci a demokracii.

2.6.5 Aby byly projekty způsobilé pro financování, musí sledovat alespoň jeden z těchto cílů:

- podpora integrace migrantů do trhu práce,
- podpora rovnosti a potírání rasizmu,
- podpora integrace znevýhodněné mládeže,
- podpora a prosazování žen na trhu práce,
- podpora a/nebo prosazování integrace starších pracovníků.

2.6.6 Na národní úrovni bylo zjištěno, že převážná většina financovaných projektů spadá do Typu 1 (83 %), že však roste počet projektů financovaných v rámci Typu 3. 51% projektů vykazuje porozumění otázce podpory uprchlíků a přistěhovalců a dostatečnou informovanost v této oblasti.

2.6.7 Část prostředků byla v r. 2002 se souhlasem Evropské komise realokována na programy obnovy regionů postižených povodněmi.

Financování programů

2.6.8 Na program globálních grantů bylo na národní úrovni alokováno celkem 87 milionů €. Pro financování jsou způsobilé místní komunity v celé Spolkové republice Německo spadající do geografických oblastí pokrytých programem spolkových zemí "Sociálně integrující město" (Socially Integrative City). Celková alokace byla rozdělena podle tohoto klíče:

- Bádensko-Wurttembersko: 110.000 €
- Bavorsko: 1.002.000 €
- Berlín: 4.453.000 €
- Brémy: 2.388.000 €
- Hamburg: 1.002.000 €
- Hesensko: 1.876.000 €
- Dolní Sasko: 1.876.000 €
- Severní Porýní-Vestfálsko: Bez alokace
- Porýní-Falc: 732.000 €
- Sársko: Bez alokace
- Šlesvicko-Holštýnsko: Bez alokace

2.6.9 Jednotlivé geografické oblasti mohou z těchto alokací získat až 100.000 € za fiskální rok a finanční prostředky se mikroprojektům poukazují prostřednictvím regionálních koordinačních kanceláří operujících na místní úrovni. O poskytování grantů rozhodují monitorovací výbory, které kromě orgánů místní správy zahrnují také další partnery ze sítě a místní aktéry.

2.6.10 Mikroprojekty lze podpořit maximální částkou 10.000 €. Granty zatím v průměru dosahovaly 6.500 €. Jejich vyplacení je rozloženo do první zálohové platby a meziplateb.

- 2.6.11 V žádném z těchto programů se nevyžaduje spolufinancování. Všechny projekty jsou 100% financovány z ESF, což v zásadě znamená, že národní/regionální nebo místní priority nijak neovlivňují cíle jednotlivých projektů, které jsou v naprostém souladu se základními pravidly a cíli ESF.

Proces předkládání žádostí a formuláře

- 2.6.12 Formulář žádosti je ve formátu Excel, je jednoduchý a stručný – má jen 12 stran.
- 2.6.13 ZS doporučují projekty k financování a konečné rozhodnutí o výběru projektů se provádí na zemské úrovni. O poskytování grantů rozhodují monitorovací výbory, které kromě orgánů místní správy zahrnují také další partnery ze sítě a místní aktéry.

Monitorovací procesy

- 2.6.14 Jednotlivé země mají různé monitorovací systémy, takže je velmi těžké popsat tyto systémy obecně.
- 2.6.15 Spolková kancelář na úrovni programu, která zodpovídá za dozor nad procesy globálních grantů, pověřila jednoho ze svých pracovníků těsnou spoluprací se ZS a jejich monitorováním.
- 2.6.16 Během implementační fáze se předkládají podklady ve formě osvědčení, je využívána zpětná vazba od lektorů či školitelů týkající se rozvoje jednotlivých příjemců a průběhu jejich projektů. Jsou také důkladně monitorovány měkké výsledky (vyšší motivace, sebedůvěra atd.). ZS provádí pravidelné monitorovací návštěvy projektů.
- 2.6.17 Všechny projekty musí stanovit tři nejdůležitější indikátory, podle nichž se pak měří a monitorují jejich přínosy.
- 2.6.18 Jednotlivé spolkové země založily a koordinují řídicí skupiny, které mají v průměru 14 zástupců řady sektorů včetně institucí dalšího a vyššího vzdělávání, jiných škol, orgánů místní a regionální správy, nátlakových skupin, místního obyvatelstva, politiků, úředníků, zástupců dobrovolnických organizací. Střednědobá evaluace zdůrazňuje, že je důležité do nich zapojit také zástupce vlastních cílových skupin a zajistit tak důležité vazby mezi ŘO, ZS a projekty.

Finanční řízení a řízení rizika

- 2.6.19 Konečná finanční zodpovědnost byla v Německu ponechána na národní (spolkové) úrovni, jinými slovy ji nese Regiestelle Los. Zodpovědnost na zemské úrovni nesou úřady regionální správy. ZS je této zodpovědnosti zproštěn.

Pozitivní výsledky

- 2.6.20 V prvních dvou letech programu (2002-04) bylo v Německu financováno 1.978 projektů a z nich jen 27,8 % již dříve získalo prostředky z ESF.

- 2.6.21 Střednědobá evaluace programu vyzdvihujete skutečnost, že LOS přeneslo politiku zaměstnanosti EU na místní úroveň tak, aby strategie odrážela praxi v terénu.

Případová studie

- 2.6.19 Projekt „*Kvalifikace pro komunitní matky*“ zařadil 15 nezaměstnaných žen a matek turecké národnosti ve věku od 26 do 56 let do jedenáctitýdenního kurzu, po jehož absolvování se měly stát „komunitními matkami“. Kurz jim umožnil získat a rozvinout počítačové dovednosti, psaní na stroji, v případě potřeby se zdokonalit v písemné i mluvené němčině, sestavovat životopisy a získat dovednosti potřebné pro hledání zaměstnání. Ženy také chodily do kurzu, kde se učily, jak vychovávat a vzdělávat děti v cizí zemi, a získaly informace a rady, jak děti naučit jazyku jejich nové země v raném věku v rámci výchovy a také o potřebě děti neustále usměrňovat a podporovat a jak k tomu přistupovat v jiném prostředí s odlišnou kulturou a kulturními požadavky. Ženy díky účasti v projektu získaly sebedůvěru, posílily svoji nezávislost a motivaci k tomu, aby se zdokonalovaly a vyhledávaly příležitosti ke kariérnímu růstu. Řada těchto žen poté získala kvalifikaci poradkyň a našla si zaměstnání v nejrůznějších organizacích.

2.7 Hlavní zjištění průzkumu v oblasti globálních grantů v jiných členských státech EU

Cíl(e) programů a typy financovaných operací

2.7.1 V posuzovaných čtyřech členských státech mají globální granty řadu společných cílů:

- **Přímý rozvoj kapacity malých neziskových organizací** poskytujících služby na podporu sociální integrace. Financované činnosti zahrnují vytvoření sítí NNO, podporu výzkumných projektů zaměřených na kapacitu dobrovolnického sektoru a projektů sledujících zlepšování řídicích struktur NNO.
- **Projekty zaměřené na zvyšování zaměstnatelnosti sociálně vyloučených skupin nebo skupin ohrožených sociálním vyloučením.** Financované činnosti zahrnují školení pro rozvoj měkkých dovedností, jako je sebedůvěra, motivace, sebeúcta, nácvik základních pracovních návyků a příležitosti pro práci dobrovolníků.
- Projekty podporující spolupráci členů místní komunity v činnostech zaměřených na **zlepšování kvality života a místního prostředí** s přímým a nepřímým dopadem na zaměstnanost. K těmto činnostem patří např. vytvoření centra pro obyvatele nájemních domů se školkou, které by zlepšovalo kvalitu života a místního prostředí a mohlo by také nabídnout nová pracovní místa nebo umožnit ženám návrat do zaměstnání.
- Projekty podporující **zakládání organizací sociální ekonomiky.**
- Projekty podporující sociálně vyloučené skupiny na cestě k **samostatné výdělečné činnosti nebo založení mikropodniku.**
- Podpora rovných příležitostí žen a mužů je horizontální téma. V některých zemích je navíc speciální část programu zaměřena na **projekty podporující a rozvíjející rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce.**

2.7.2 Programy globálních grantů většinou financují více typů operací, všechny však usilují o dosažení základních cílů ESF (sociální integrace, zaměstnanost a nediskriminace) a sledují cíle a cílové hodnoty vytýčené na zasedání Evropské rady v Lisabonu a Goteborgu 15. a 16. června 2001.

2.7.3 Všechny programy jsou zaměřeny na podporu integrace sociálně vyloučených skupin a osob ohrožených sociálním vyloučením, jako jsou přistěhovalci a azylanti, etnické menšiny, ženy, samoživitelky/ samoživitelé, senioři, osoby se zdravotním postižením, mládež ohrožená sociálním vyloučením, bezdomovci, alkoholici či drogově závislí nebo osoby po výkonu trestu. Některé programy jsou však určeny jen pro jednu nebo dvě tyto skupiny. Program globálních grantů na Baleárách je například určen jen pro projekty podporující přistěhovalce a program Katalánska sice podporuje projekty poskytující služby všem cílovým skupinám, je však prioritně zaměřen na mladší občany.

- 2.7.4 Přes tyto rozdíly je jasné, že programy mají společné zaměření na projekty podporující etnické menšiny, přistěhovalce a osoby se zdravotním postižením a že často považují za prioritu inovační projekty.
- 2.7.5 Globální granty se ve většině případů využívají pro řešení regionálních potřeb, na něž ESF není běžně aplikován. Globální granty ESF proto často slouží jako nástroj podpory projektů místního rozvoje, zejména ve znevýhodněných oblastech.
- 2.7.6 Kapitola 5 EC Aide memoire for desk officers odráží tato zjištění. Je v ní uvedeno, že *„Z praxe vyplynulo, že členské státy EU úspěšně používají globální granty ve dvou hlavních případech:*
- *jako nástroj pro delegování části implementace operačního programu: globální granty některým členským státům umožnily pověřit řízením části operačního programu organizace kompetentní v dané tématické oblasti nebo na daném území (z technického nebo právního hlediska),*
 - *jako nástroj místního rozvoje umožňující oslovit cílové skupiny, na něž jiné mechanismy nedosáhly: globální granty, zejména ve smyslu Článku 4.2 Nařízení o ESF na období 2000-2006, fungují jako silný nástroj místního rozvoje a efektivního řízení díky přidělování malých grantů značnému počtu organizací, většinou prostřednictvím organizací na místní úrovni.“*

Financování programů a spolufinancování

- 2.7.7 Financování programů se v jednotlivých členských státech, ale i v jednotlivých regionech jednoho státu, značně liší. Jde především o to, zda jsou programy globálních grantů 100% financovány z ESF nebo zda je nutno zajistit spolufinancování.
- 2.7.8 V UK a ve Španělsku nejsou programy globálních grantů financovány z ESF 100% a spolufinancování je nezbytné - v UK ze strany zprostředkujícího subjektu; v jednom konkrétním případě ve Španělsku projekt spolufinancoval sám žadatel. V jiných členských státech jsou globální granty financovány z ESF 100% (např. ve Francii), což řeší problémy se získáváním prostředků na spolufinancování a není nutno brát ohled na specifické požadavky spolufinancujících subjektů, jež mohou projekty odvádět od hlavních cílů ESF.

Výše grantu na projekt a délka projektů

- 2.7.9 Minimální a maximální výše grantu je v jednotlivých členských státech značně odlišná. V uvedených čtyřech zemích činí nejnižší grant 150 € (v UK) a nejvyšší 200.000 € (ve Španělsku). Nepočítáme-li Španělsko, dosahuje průměrný grant 10.000 € na projekt.
- 2.7.10 Průměrná délka projektu ve čtyřech posuzovaných programech globálních grantů je jeden rok, přestože se jednotlivé programy v tomto smyslu značně liší. V londýnském programu globálních grantů je například maximální délka projektů 7 měsíců, zatímco ve Francii to je až 36 měsíců.

Implementační struktura

- 2.7.11 Ve všech členských státech prověřovaných za účelem zpracování této zprávy je řídicím orgánem (ŘO) Ministerstvo práce a sociálních věcí (nebo podobné ministerstvo). ŘO deleguje administraci globálních grantů na zprostředkující

subjekty (ZS). Ve všech posuzovaných zemích existuje alespoň jeden ZS na jeden regionální subjekt a v regionu je často několik ZS, z nichž každý pokrývá určitý subregion nebo specifické téma, takže jsou příjemcům grantů co nejbližší a velmi dobře znají regionální a místní potřeby.

2.7.12 Na základě analýzy různých programů globálních grantů lze stanovit tato kritéria pro výběr ZS schopných řídit programy GG:

- finanční síla pro zajištění potřebných peněžních toků,
- silná administrativní kapacita,
- praxe v oblasti auditu ESF, řízení a finančního účetnictví,
- zkušenosti ze spolupráce s velmi malými neziskovými organizacemi, sociálně vyloučenými skupinami či skupinami ohroženými sociálním vyloučením nebo jejich velmi dobrá znalost,
- znalost oblasti (subregionu/regionu/tématu), kterou musí pokrýt,
- schopnosti a kapacita pro poskytování praktické podpory žadatelům o projekty a příjemcům grantů (např. praxe v poskytování školení pro NNO a práci v terénu).

2.7.13 Potřebná kombinace všech těchto kompetencí často členskými státy EU znesnadňuje identifikaci vhodných ZS specifikovaných v naší analýze a Kapitole 5 EC Aide memoire for desk officers. Pokud je ZS dobrovolnická organizace, bude rozhodně mít velmi dobré znalosti/zkušenosti z práce s příjemci grantů a hlavními cílovými skupinami, bude ale pravděpodobně mít omezenou administrativní kapacitu a často velmi omezený cash flow. Větší organizace (veřejná či soukromá) bude zase pravděpodobně mít cash flow většího objemu a silnou administrativní kapacitu, nemusí však tak dokonale chápat potřeby příjemců grantů a cílových skupin. Proto je těžké najít rovnováhu mezi administrativní a finanční kapacitou na jedné straně a praxí v práci s cílovými skupinami na straně druhé.

2.7.14 Protože se ukázalo, že je obtížné vybrat vhodný ZS (také proto, že v některých regionech je jen jeden orgán schopný operovat jako ZS globálních grantů), několik ŘO raději touto funkcí přímo pověřilo určitou organizaci bez výběrového řízení, protože by byly získány jen jednu nabídku. V jiných případech se však výběrové řízení na ZS obvykle vypisuje. Například v UK byla polovina ZS pověřena přímo a druhá polovina vybrána ve výběrových řízeních.

2.7.15 Některé členské státy vyřešily otázku hledání organizace schopné realizovat globální granty výběrem nebo založením partnerství, které kombinuje organizace prvního typu (tj. s praxí a znalostí cílových skupin, avšak s omezenou kapacitou a cash flow) a druhého typu (větší organizace s větší požadovanou kapacitou a objemem cash flow). Z některých evaluačních zpráv (zejména z nedávných evaluací v UK) však vyplývá, že tato partnerství jsou sice vhodná pro zajištění široké škály dovedností a zkušeností, ale jejich řízení je obvykle složitější, než když funkci ZS plní jedna organizace.

2.7.16 Některé ZS zajišťují určité služby, které nemohou samy poskytnout ve vysoké kvalitě, z externích zdrojů (outsourcing) nebo např. najímají zkušené terénní pracovníky, pokud nemají dostatečnou praxi v oblasti terénní práce a poskytování praktické podpory.

- 2.7.17 Ve čtyřech analyzovaných členských státech jsme identifikovali tyto typy ZS:
- NNO (podporující sociální integraci),
 - nadace,
 - orgány místní správy,
 - státní agentury činné v oblasti sociálních věcí,
 - partnerství pro místní obnovu/ sociální integraci (starší nebo nově vytvořená partnerství),
 - regionální/hospodářské rozvojové agentury,
 - vzdělávací centra,
 - regionální komory sociální ekonomiky (jen ve Francii).
- 2.7.18 Ve čtyřech analyzovaných členských státech jsme identifikovali čtyři metody výběru ZS:
- ŘO jmenuje ZS činný v rámci OP (především pokud je ZS veřejnoprávní subjekt nebo státní agentura),
 - ŘO jmenuje ZS na základě otevřeného výběrového řízení,
 - ŘO vyhlásí výzvu k předkládání návrhů projektů,
 - ŘO přímo jmenuje ZS a zdůvodní, že jde o jedinou vhodnou organizaci, která může fungovat jako ZS.

Podpora místních partnerství

- 2.7.19 Již jsme uvedli, že globální granty mají široké uplatnění jako efektivní nástroj místního rozvoje. Některé členské státy je proto považují za vhodný nástroj podpory místního partnerství.
- 2.7.20 Z analýzy globálních grantů ve čtyřech členských státech vyplynuly tyto skutečnosti:
- ZS jsou v některých členských státech (především ve Francii) povinny realizovat globální granty prostřednictvím regionálního nebo místního partnerství (zahrnujících orgány místní správy, sdružení, obchodní společnosti, veřejnoprávní orgány a sociální partnery. Některé členské státy využívají existující místní partnerství a některé vytvořily nová partnerství. Pokud jde o stará partnerství, má každý partner v rámci implementace globálních grantů určitý úkol (např. informace o programu a jeho publicitu, terénní práci, administraci programu atd.). Jak jsme se již zmínili, z některých evaluačních zpráv vyplývá, že tato partnerství jsou sice velmi vhodná pro zajištění široké škály dovedností a praxe, jejich řízení však bývá v porovnání s jedním ZS obtížnější.
 - Jiné členské státy nebo regiony se rozhodly vytvořit poradní komisi, která by dozírala nad prací ZS a poskytovala rady týkající se programu a problémů, jimž čelí cílové skupiny. Tato komise obvykle zahrnuje zástupce orgánů regionální a/nebo místní správy, spolufinancovatele. Kde je to vhodné, a specializované místní organizace.
 - ZS ve všech prověřovaných členských státech spolupracují s místními partnery (v rámci víceméně oficiálních místních partnerství), kteří jim pomáhají co nejrychleji a nejefektivněji šířit informace o globálních grantech a propagovat je mezi potenciálními žadateli.

Zjednodušení

- 2.7.21 Naše analýza globálních grantů v několika členských státech EU potvrdila, že se opatření mezi ŘO a ZS na jedné straně a ZS a příjemci grantu na druhé straně v jednotlivých členských státech liší.

- 2.7.22 Princip globálních grantů spočívá v tom, že je ZS považován zároveň za ZS i konečného příjemce. Jinými slovy, ŘO by měl přistupovat k ZS jako k jednomu velkému (individuálnímu) projektu, který musí splňovat všechny požadavky nosných programů ESF a podléhá ŘO jako jeden individuální projekt zahrnující velký počet malých příjemců grantů.
- 2.7.23 V praxi to znamená, že ZS řídícímu orgánu nezodpovídá za výstupy a výsledky jednotlivých mikroprojektů ale za program globálních grantů jako celek: za celkový počet příjemců podpořených z globálních grantů, celkový počet vyplacených grantů, měkké a tvrdé výsledky programu atd. Také to znamená, že ŘO nedostává monitorovací informace o jednotlivých podpořených mikroprojektech, přestože ZS tyto informace uchovává, může je na vyžádání předložit ŘO a v případě potřeby je lze podrobit auditu. Pro příjemce malých grantů to znamená, že ZS předkládá ŘO zprávy za ně. ZS z nich snímá administrativní zátěž spojenou se zpracováním zpráv a vyúčtováním prostředků; příjemci grantů tedy nemusí pro ZS zpracovávat podrobné monitorovací zprávy jako v nosných programech. Příjemci grantů však přesto musí uchovávat informace o svých klientech a jejich výdajích, ale jen ve zjednodušené podobě.
- 2.7.24 Tato zásada je však v EU aplikována v různé míře. V UK se např. zásada zjednodušení využívá značně, tj. formuláře a pokyny jsou velmi jednoduché, stručné a uživatelsky příznivé, ZS provádějí monitorovací návštěvy všech mikroprojektů a předkládají zprávy za příjemce v rámci zpráv o těchto monitorovacích návštěvách, příjemci grantů nemusí monitorovací zprávy zpracovávat a musí zaznamenávat zjednodušenou formou jen informace o klientech a souvisejících výdajích. Návštěvy podle Článku 4 probíhají jen v ZS a v jednotlivých projektech prováděny nejsou. V jiných členských státech (např. ve Francii) se zjednodušení uplatňuje v menší míře. Formuláře a pokyny zjednodušené sice jsou, příjemci grantů však musí splňovat dosti náročné požadavky na předkládání zpráv, které se podstatně neliší od požadavků nosných programů, a ZS také provádí návštěvy příjemců grantů podle Článku 4.
- 2.7.25 Shrňeme-li uvedené poznatky, lze tvrdit, že všechny programy globálních grantů zajistily určité zjednodušení procedur, tyto postupy jsou však v jednotlivých členských státech značně odlišné.

Proces zpracování žádostí a formuláře

- 2.7.26 Organizace ve všech posuzovaných státech se snaží navrhovat procesy pro zpracování žádostí, pokyny a formuláře tak, aby byly **co nejkratší, nejjednodušší a uživatelsky příznivé** a odpovídaly potřebám malých neziskových organizací, které jsou často závislé na ochotě a volném čase dobrovolníků nebo žádají o podporu z ESF poprvé.
- 2.7.27 Ve formulářích žádostí se vyžaduje různý objem a typu informací. Průměrná délka formuláře žádosti v posuzovaných zemích je 11,6 strany. Nejkratší formulář má 5 stran (průměr UK) a nejdelší 17 stran (Francie).
- 2.7.28 Všechny programy zvolily pro své formuláře žádostí uživatelsky příznivé formáty, např. jednoduchý dokument ve Wordu nebo Excelu, a v Londýně se přijímají formuláře vyplněné rukou. Všechny posuzované programy zveřejňují své formuláře a pokyny několika způsoby: na telefonickou žádost, na webových stránkách, e-mailem, poštou, na pracovišti financující organizace

atd., aby o podporu mohly žádat i velmi malé organizace s malými zdroji. Příklady zmíněných formulářů jsou v přílohách k této zprávě.

2.7.29 Několik programů vyžadovalo předkládání předběžných žádostí, aby co nejvíce omezily počet předložených nezpůsobilých projektů a co nejdříve identifikovaly a podpořily žadatele o projekty. ZS v několika zemích potvrdily, že je tento proces velmi účinný a zvyšuje úspěšnost projektů. Ve fázích předcházejících předložení žádostí je sice náročnější na administraci a zdroje, ale ušetří čas při výběru a realizaci projektů, protože žadatelům je poskytována potřebná pomoc již od zahájení přípravy projektů. Tento postup může být užitečný také pro překladatele projektů, protože koriguje jejich očekávání, předchází zklamání a žadatelé mohou díky podpoře zpracovat kvalitní projekty.

Kritéria způsobilosti a výběrový proces

2.7.30 Všechny programy finančně podporují malé registrované neziskové organizace, které by nebyly schopny dosáhnout na nosné programy ESF.

2.7.31 Národní směrnice UK pro globální granty umožňuje, aby granty byly poskytovány také fyzickým osobám, v praxi je však tento postup velmi vzácný, protože je považován za riskantní. Jinak je tomu ve Francii, kde žádosti směřjí předkládat také fyzické osoby nebo jejich seskupení, aniž by byly registrovaným subjektem, pokud jsou schopny doklad o úřední registraci předložit při podpisu smlouvy o poskytnutí dotace (globálního grantu).

2.7.32 Kritéria způsobilosti se v jednotlivých zemích značně liší, takže je obtížné je charakterizovat obecně. Lze však říci, že kritéria způsobilosti vždy vyžadují, aby příjemci grantů měli status neziskové organizace, stanoví velikost (tj. maximální počet zaměstnanců a/nebo dobrovolníků pracujících na plný nebo částečný úvazek) a maximální obrát organizace příjemce grantu, aby globální granty skutečně využívaly jen velmi malé neziskové organizace.

2.7.33 Z praxe posuzovaných členských států EU vyplývá, že programy globálních grantů by měly mít naprosto jasné zaměření. Pokud však chceme, aby program probíhal dobře, neměla by kritéria způsobilosti vymezovat geografickou oblast nebo cílovou skupinu příliš restriktivně.

2.7.34 Výběr projektů v analyzovaných programech zajišťovaly tyto subjekty:

- výběrová komise složená z místních a regionálních zainteresovaných stran/ zájmových skupin,
- zaměstnanci ZS,
- kombinace prvních dvou možností, tj. zaměstnanci ZS a výběrová komise.

Marketing a publicita programů

2.7.35 Všechny programy globálních grantů analyzované v rámci tohoto projektu mají značně rozvinutou marketingovou strategii, aby dokázaly oslovit subjekty, které se nedaří zapojit do nosných programů – velmi malé neziskové a komunitní organizace.

2.7.36 Všechny programy využívají určitou kombinaci nebo celý soubor těchto marketingových nástrojů:

- bulletiny, letáky,
- reklama v místním a regionálním tisku,
- informace na různých webových stránkách (ŘO, ZS ale i partnerských organizací programu),
- informace sdělované prostřednictvím sítě dobrovolnického sektoru,
- financování trhů,
- šíření informací místními neoficiálními sítěmi („lidé si to řeknou“) vykazuje vysokou účinnost,
- semináře a workshopy,
- přímý marketing oslovením potenciálních žadatelů (především telefonicky a poštovními zásilkami),
- informace prostřednictvím komunitních center.

Nástroje pro zvyšování kapacity

- 2.7.37 Rozvoj kapacity NNO přináší významnou přidanou hodnotu všem programům globálních grantů. V několika programech je rozvoj kapacity NNO samostatnou částí programu, který poskytuje prostředky přímo na rozvoj kapacity příjemců grantů, tj. malých NNO.
- 2.7.38 Některé programy nefinancují přímo projekty zaměřené na rozvoj kapacity příjemců grantu, poskytují však intenzivní podporu rozvoji kapacity těchto organizací prostřednictvím:
- trvalé podpory příjemců grantu pomocí horkých linek, kam se mohou příjemci obrátit o rady týkající se řízení projektu, požadavků ESF, monitorování projektu, náboru klientů atd.,
 - terénních pracovníků poskytujících příjemcům grantů operativně podporu přímo v místě realizace (včetně velmi praktické pomoci, jako je použití Excelu pro finanční výkaznictví příjemce a monitorování, systémy archivace atd.),
 - speciálních školení zaměřených na řízení projektů financovaných z ESF.

Monitorovací systémy na úrovni programů a projektů

- 2.7.39 ŘO ve všech státech, jimiž jsme se zabývali, monitoruje ZS v těchto oblastech a prověřuje:
- zda má ZS účetní doklady ke všem výdajům,
 - jak jsou tyto účetní doklady archivovány a jaké jsou používány účetní systémy; výdaje související s GG musí být evidovány odděleně od jiných výdajů organizace,
 - zda byly jasně stanoveny milníky, výstupy a výsledky, po nichž se provádějí platby,
 - zda byla provedena opatření pro publicitu ESF podle požadavků EU,
 - zda ZS dodržuje předpisy týkající se rovných příležitostí,
 - zda ZS splňuje určitá kritéria udržitelnosti.
- 2.7.40 Díky hlavní zásadě globálních grantů by měly být požadavky na monitorování a předkládání zpráv na úrovni projektu co nejméně náročné, aby nepřetěžovaly neziskové organizace administrativními procedurami.
- 2.7.41 Účinné a důkladné monitorování a zpracování zpráv má však pro evaluaci programů i projektů zásadní význam. Jako alternativa procedur, které jsou pro příjemce grantu administrativně náročné, se proto využívají různé metody, např.:

- pravidelný kontakt s příjemci grantu,
- pravidelné monitorovací návštěvy místa realizace projektu,
- zavedení jednodušších formulářů pro monitorování a zpracování zpráv na úrovni projektu.

2.7.42 Nedá se říci, že se všechny členské státy rozhodly co nejvíce zjednodušit monitorovací požadavky na příjemce grantů; některé státy od příjemců grantů stále vyžadují pravidelné a značně složité monitorovací zprávy a žádosti o platby.

2.7.43 Všechny analyzované programy globálních grantů zavedly systémy sledující měkké monitorovací indikátory (např. vyšší míru sebedůvěry, sebeúcty, motivace atd.) a poskytují příjemcům grantů nástroje pro jejich monitorování (pravidelné formuláře pro zpětnou vazbu od podporovaných klientů, pravidelné získávání informací od pracovníků projektů, individuální programy nebo akční plány klientů a jejich pravidelné kontroly atd.). Stejně jako v jiných programech ESF se většinou měří také fyzické (tvrdé) výsledky, některé programy, jež jsme analyzovali, je však nevyžadují. V UK např. programy globálních grantů musí povinně zajišťovat jen měkké výsledky, některé však úspěšně dosahují také tvrdých výsledků.

Finanční toky

2.7.44 Ve většině analyzovaných programů globálních grantů zprostředkující subjekt (ZS) předkládá řídicímu orgánu (ŘO) žádost jako jeden individuální projekt.

2.7.45 ZS pak granty rozdělí a vyplácí buď 100% podpory předem (např. v UK) nebo poskytuje alespoň zálohu (výše zálohy je v EU různá od 20 do 80 %).

2.7.46 Kromě obvyklé 20% zálohy dostává ZS prostředky z ESF ve splátkách, vždy na základě předložení žádosti o platbu a monitorovací zprávy. Často to znamená, že ZS obdrží zbývajících 20% prostředků z ESF až šest měsíců po ukončení programu, takže se musí vyrovnat se značnými nároky na cash flow. Komise se snaží tento problém zmírnit a povoluje ZS refundaci veškerých nákladů na takto vzniklé úroky. To ZS sice velmi pomůže, ale přesto musí být na začátku programu schopen zajistit 100% veškerého financování, což může být pro NNO ve funkci ZS velmi obtížné.

Modely a nástroje pro finanční řízení a řízení rizika

2.7.47 Ve většině programů globálních grantů za finanční řízení zodpovídá a riziko nese ZS. V Německu však bylo riziko přeneseno ze ZS na národní (spolkovou) úroveň. Míru rizika poněkud zmírňuje to, že je ZS příjemcem globálního grantu (konečným příjemcem), takže pokud zajistí požadované výsledky a má v pořádku výkaznictví, není ve skutečnosti ohrožen. Nařízení ES o programování na období 2007-2013 jasně uvádí, že *“Toto delegování [pravomocí na ZS] nikterak nesnižuje finanční zodpovědnost řídicího orgánu a členské státy”*.

2.7.48 Riziko je významným aspektem všech programů globálních grantů, především když vyplácí 100 % prostředků na začátku projektů. To je však nezbytné proto, aby malé NNO mohly zahájit realizaci projektů, a tedy i pro dosažení cílů programu. Všechny programy globálních grantů proto mají nástroje pro omezování rizika, např.:

- požadavek, aby organizace příjemců doložily každou výdajovou položku,
- požadavek, aby prostředky, které nebyly využity, byly vráceny ZS,
- ZS několika programů vyžadují, aby se organizace příjemců podpory zúčastnily krátkých kurzů zaměřených na podnikové plánování a prognózu cash flow,
- silná a bezprostřední podpora příjemce grantu zajišťující řádné vynakládání prostředků a realizaci projektu v souladu se smlouvou o poskytnutí dotace (grantu),
- vytvoření těsných vazeb s příjemcem grantu založených na vzájemné důvěře mezi ZS a příjemcem a umožňujících projednání jakýchkoli problémů, které se mohou při realizaci projektu vyskytnout.

Současné problémy

2.7.49 Zajištění cash flow představuje značný problém pro ZS a tam, kde není 100 % grantu vypláceno již na začátku projektu, také pro příjemce grantů.

2.7.50 Nejčastější problémy v zemích, kde za spolufinancování zodpovídá ZS:

- zajištění spolufinancování (zejména v UK),
- zajištění souladu s požadavky ESF při současném zohlednění omezení a specifických požadavků spolufinancujících organizací (tato organizace může např. vyžadovat jiné monitorovací indikátory, než které předepisuje ESF, takže ZS pak musí spravovat dva soubory monitorovacích dat).

2.7.51 Některé ZS také musely zjednodušit proces zpracování žádostí, pokyny a formuláře, protože byly pro malé organizace bez předchozích zkušeností s ESF příliš komplikované.

2.7.52 Většina respondentů z prověřovaných programů se také shodla na tom, že programy globálních grantů mohou zajistit značnou přidanou hodnotu tím, že posouvají menší NNO směrem k nosným programům ESF, protože umožňují rozvoj podporovaných NNO. Požadavky nosných programů ESF jsou však v porovnání s globálními granty mnohem náročnější a současné programovací období prokázalo, že mezi organizacemi čerpajícími prostředky z globálních grantů a organizacemi schopnými získat prostředky z nosných programů je stále značná mezera. V celé EU je proto značně rozšířen názor, že pro zajištění přechodu malých NNO využívajících malé granty na financování většího objemu z nosných programů ESF jsou nezbytné granty střední velikosti s větší odpovědností za vyúčtování prostředků. V programu globálních grantů je proto nutno zajistit postupný rozvoj malých NNO a budování jejich kapacity a umožnit jim tak přístup k nosným programům ESF.

Dosažené výsledky

2.7.53 Hlavní přínosy a přidanou hodnotu současných programů globálních grantů lze shrnout následovně. Mechanismus globálních grantů:

- vykazuje velmi vysokou poptávku ze strany příjemců grantů,
- úspěšně zapojuje sociálně vyloučené osoby nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením, na něž nosné programy ESF nedosáhnou, tzv. obtížně dosažitelné skupiny,
- je úspěšný při posouvání znevýhodněných osob blíže k trhu práce nebo dokonce do zaměstnání,
- vykazuje velmi dobré „měkké“ výsledky (zvýšení sebedůvěry, sebeúcty a motivace podporovaných klientů) a dokonce i velmi dobré „tvrdé“

výsledky (např. v Londýně 15 % podporovaných klientů vstoupilo do zaměstnání),

- poskytuje většině malých a neziskových organizací první a jedinečnou příležitost k získání přístupu k prostředkům ESF,
- pomáhá přímo nebo nepřímo posilovat kapacitu NNO,
- odstraňuje administrativní náročnost (a finanční nejistotu, pokud je 100% grantu vyplaceno předem) typickou pro nosné programy,
- umožňuje tak malým NNO zaměřit se na jejich klienty,
- podporuje rozvoj sociální ekonomiky,
- umožňuje ZS přiblížit se při realizaci programů cílovým skupinám a jejich potřebám,
- rozvíjí kapacitu malých NNO potřebnou pro zpracování žádostí o projekty ESF a jejich realizaci prostřednictvím podpory a školení ze strany ZS, a to od fáze zpracování žádostí o projekt až po jeho ukončení (dokonce i po ukončení projektu v zemích, kde tato podpora pokračuje s cílem zajistit udržitelnost),
- zvyšuje sebedůvěru malých NNO („dokáží to“, tj. umějí zažádat o evropské prostředky),
- v některých zemích posiluje místní sítě a partnerství pro obnovu nebo sociální integraci,
- umožňuje NNO sdílet informace, vyměňovat si zkušenosti a vytvářet nová partnerství, pokud ZS organizují spolupráci v sítích, nebo k této spolupráci poskytuje příležitosti,
- zlepšuje pracovní prostředí a zvyšuje počet zaměstnanců,
- umožňuje úplně novým organizacím, aby se „nastartovaly“ a zahájily činnost,
- umožňuje příjemcům grantů dodávat služby vyšší kvality, navrhovat účinnější intervence a pracovat „profesionálněji“ a „konceptněji“,
- zajišťuje odbornou praxi NNO,
- zvyšuje informovanost o jiných zdrojích financování a usnadňuje k nim přístup.

2.7.54 Z případových studií a průzkumu současných globálních grantů vyplynulo, že tyto programy úspěšně podporují sociální integraci a zvyšování zaměstnatelnosti následujících cílových skupin:

- osoby se zdravotním znevýhodněním,
- etnické menšiny,
- imigranti,
- starší občané a senioři,
- ženy (ve většině programů globálních grantů tvoří ženy přes 50 % klientů),
- mládež ohrožená sociálním vyloučením,
- dlouhodobě nezaměstnaní,
- osoby po výkonu trestu,
- bezdomovci (v některých programech jsou jedinou cílovou skupinou).

2.7.55 Hlavní aspekty úspěšnosti programu globálních grantů:

- zjednodušená procedura zajišťující přístup k finančním prostředkům organizacím, které nejsou dostatečně vybaveny na to, aby mohly žádat o finanční podporu z nosných programů ESF nebo tyto programy administrovat,

- využití malých komunitních organizací, které mají nejvhodnější pozici pro zapojení osob nejvíce vzdálených trhu práce s kumulací překážek zaměstnanosti, jež nosné programy nedokáží oslovit,
- význam terénních pracovníků pro praktickou podporu a vedení projektů s cílem zajistit jejich efektivní realizaci, intervenovat a poskytnout další podporu při realizačních potížích,
- kvalitní a těsné vazby mezi ZS a příjemci grantu s cílem zajistit realizaci dobrých projektů a také zmírnit riziko spojené s globálními granty,
- dobré vazby mezi projekty financovanými z globálních grantů a administrátory nosných programů nabízející možnost dalšího rozvoje a mainstreamingu vzdělávání a školení.

Kapitola 3

Kde a jak by programy globálních grantů přinesly českým programům přidanou hodnotu?

3.1 Úvod

- 3.1.1 V této části se budeme zabývat otázkou, zda by globální granty přinesly českému OP LZZ 2007-13 přidanou hodnotu.
- 3.1.2 Tato analýza bude vycházet z našich zjištění týkajících se českého kontextu (v oblasti globálních grantů) a také z výsledků našeho šetření zaměřeného na globální granty v jiných členských státech EU.
- 3.1.3 Návrhy programovacích dokumentů na období 2007-13 obsahují tyto hlavní požadavky:
- podpora vytváření nových pracovních míst a samostatné výdělečné činnosti,
 - začlenění většího počtu osob do trhu práce,
 - zvýšení zaměstnatelnosti nejvíce znevýhodněných skupin populace,
 - zvýšení motivace k práci mezi členy sociálně vyloučených skupin a skupin ohrožených sociálním vyloučením,
 - zajištění vzdělávacích příležitostí a individuální podpora skupin nejvíce vzdálených trhu práce,
 - zavedení inkluzivních postupů a mechanismů (např. sociální ekonomiky) pro potírání sociálního vyloučení,
 - odstraňování překážek integrace sociálně vyloučených skupin nebo skupin ohrožených sociálním vyloučením,
 - posilování sociální soudržnosti.
- 3.1.4 Existuje tedy **velmi silná potřeba implementace programů a projektů zvyšujících sociální integraci obtížně dosažitelných skupin a také jejich zaměstnatelnost**. Cesty k získání zaměstnání jsme posuzovali ve značném rozsahu. Zahrnují:
- vzdělávací opatření zvyšující pravděpodobnost, že klienti najdou zaměstnání,
 - samostatná výdělečná činnost,
 - zakládání podniků,
 - sociální ekonomika a její organizace.
- 3.1.5 V Oddíle 1.5 jsme uvedli, že k hlavním slabinám programů ESF patří:
- nedostatečná kapacita implementační struktury,
 - nedostatek lidských zdrojů na úrovni ŘO a ZS,
 - nedostatečná administrativní kapacita malých organizací,
 - složitý a administrativně náročný systém administrace projektů,
 - složitost poskytovaných informací o financování,
 - složitost formulářů žádostí,
 - nedostatečná finanční kapacita žadatelů k předfinancování jejich projektů.
- 3.1.6 Z nedávných evaluací jasně vyplynulo, že je nutno:
- podporovat vytvoření jednoduché a průhledné implementační struktury, v níž by se žadatelé mohli snadno orientovat,

- zjednodušit administrativní procesy, tím je urychlit a také zajistit, aby je zvládly také menší NNO,
 - vytvořit dostatečnou administrativní kapacitu včetně přípravy schopných a kvalifikovaných úředníků schopných pružně reagovat na potřeby klientů,
 - zajistit dostatečnou absorpční kapacitu pro prostředky EU díky realizaci kvalitních projektů.
- 3.1.7 Na základě posouzení absorpční kapacity českých NNO, jež má pro sociální integraci znevýhodněných skupin zásadní význam, jsme identifikovali tyto problémy:
- malé organizace mají nedostatečnou absorpční kapacitu,
 - neziskové organizace, zejména v sociální oblasti, mají nedostatečnou finanční kapacitu pro využití prostředků z ESF a předfinancování svých projektů,
 - neziskové organizace mají nedostatečnou personální kapacitu,
 - 47% neziskových organizací nemá dostatečnou kapacitu na zpracování a řízení projektů v rámci strukturálních fondů.
- 3.1.8 **Z toho vyplývá potřeba umožnit přístup ke strukturálním fondům malým neziskovým organizacím, které mají obvykle nejlepší pozici pro zpracování a řízení projektů v oblasti zaměstnanosti a sociální integrace:** *“Řídící orgán každého operačního programu podporuje náležitou účast nevládních organizací a jejich přístup k financovaným činnostem, především v oblastech sociálního začlenění, rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí.”* (Článek 5 Nařízení ES č. 1081/2006)
- 3.1.9 Globální granty by rozhodně přinesly OP LZZ 2007-2013 přidanou hodnotu, protože by řešily všechny uvedené potřeby – viz následující oddíly.

3.2 Cílové skupiny

- 3.2.1 Programy zvyšující sociální začlenění určitých cílových skupin (např. osob se zdravotním postižením, mládeže, starších občanů, etnických menšin a zejména Romů, přistěhovalců, azylantů, bezdomovců a osob po výkonu trestu) a také jejich zaměstnatelnost jsou velmi potřebné.
- 3.2.2 Z hlavních zjištění našeho šetření ve věci globálních grantů v jiných členských státech EU vyplynulo, že globální granty úspěšně:
- přiblížily znevýhodněné osoby k trhu práce nebo jim dokonce pomohly získat zaměstnání (např. v Londýně 15 % podporovaných klientů vstoupilo do zaměstnání),
 - umožnily ZS, aby se při realizaci programů přiblížily cílovým skupinám a jejich potřebám.
- 3.2.3 Na konferenci ALG-GLE o globálních grantech, která se konala v dubnu 2004 v Bruselu, uvedla Sylvie Rab z ARDEVA (jednoho ze tří ZS globálních grantů v regionu Paříž) toto: *„Malé komunitní organizace mají rozhodně velký význam a ideální pozici pro práci s těmi skupinami populace, které nevyužívají tradiční služby zaměstnanosti kvůli svému sociálnímu a/nebo kulturnímu prostředí.“*
- 3.2.4 V nedávno vydaném manuálu EAPN pro řízení strukturálních fondů EU jsou formulována tato zjištění: *„Využívání globálních grantů nabízí značný potenciál pro přiblížení strukturálních fondů skupinám a komunitám čelícím*

chudobě. Zprostředkující subjekty, které dobře rozumějí otázkám sociálního vyloučení, mohou mít ideální pozici pro implementaci strukturálních fondů, často ve formě malých grantů poskytovaných NNO činným v oblasti rozvoje komunit, a mohou tak zajistit reálný dopad na místní úrovni”.

- 3.2.5 Globální granty rozhodně zvyšují hodnotu programů ESF zaměřených na zvyšování sociální integrace a zaměstnatelnosti cílových skupin, protože dokáží tato cílové skupiny účinněji oslovit.

3.3 Zapojení osob, které nosné programy nedokáží oslovit

- 3.3.1 Na závěry týkající se úspěšnosti českých nosných programů ESF při zapojování obtížně dosažitelných skupin je příliš brzy. Z nedávných evaluací však vyplývá, že ESF již má v České republice pozitivní dopad, protože umožňuje připravovat a realizovat programy a projekty, které byly dříve nedostatečně finančně podporované, zejména v oblasti sociální integrace.
- 3.3.2 Zatím nelze stanovit, jakou úspěšnost měly nosné programy ESF v České republice při zapojování obtížně dosažitelných skupin. Tento argument proto můžeme založit jen na výsledcích a zkušenostech jiných členských států EU. Ve většině těchto zemí je jasné, že nosné programy ESF v některých případech nedokáží úspěšně zapojit skupiny ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené skupiny a že získat přístup k těmto skupinám a postarat se o ně je snazší pro malé komunitní organizace a malé NNO v jejich blízkosti. Tento názor podporuje např. střednědobá evaluace globálních grantů a nosných programů ESF ve Spojeném království.
- 3.3.3 Protože nosné programy ESF nedokázaly dobře získat skupiny ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené skupiny ve většině členských států EU, můžeme předpokládat, že při evaluaci současných programů ESF v České republice budou odhaleny stejné nedostatky.
- 3.3.4 Pokud by tato situace v České republice nastala, ze zkušeností jiných členských států EU vyplývá, že globální granty by zvýšily hodnotu příštího OP LZZ tím, že by dosáhly na sociálně vyloučené osoby nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením (známé jako „obtížně dosažitelné“ skupiny), které nosné programy ESF nejsou schopny oslovit v předpokládané míře. To je v jiných státech EU všeobecně považováno za jeden z hlavních úspěchů globálních grantů. Tento názor sdílí také EK, jež považuje mechanismus globálních grantů za prostředek k řešení některých nedostatků nosných programů při zmiřování ekonomické neaktivity a při práci s cílovými skupinami s kombinovanými překážkami začlenění a zaměstnanosti.

3.4 Zvyšování kapacity NNO

- 3.4.1 České NNO mají stále příliš nízkou administrativní a finanční kapacitu, většina malých NNO není schopna získat přístup k nosným programům ESF kvůli složitým administrativním požadavkům, problémům s toky hotovosti, požadavky na kvantifikovatelné výsledky atd.
- 3.4.2 Je však nutno zajistit, aby malé NNO měly přístup ke strukturálním fondům, zejména v oblasti sociální integrace a rovných příležitostí, jak zdůrazňuje

Odstavec 6 Nařízení ES1081/2006 („Zvláštní pozornost by měla být věnována [...] přístupu k projektům nevládních organizací a jejich řízení.“) a také Článek 5 (4) tohoto nařízení („Řídící orgán každého operačního programu podporuje náležitou účast nevládních organizací a jejich přístup k financovaným činnostem, především v oblasti sociálního začlenění, rovnosti žen a mužů a rovnosti příležitostí“). Pokud programy mají skutečně dosáhnout k nejvíce vyloučeným skupinám populace, musí je zajišťovat organizace, jež jsou těmto skupinám nablízku. Tyto malé NNO proto musí zvyšovat svoji kapacitu umožňující jim přístup ke strukturálním fondům a jejich řízení a posilující jejich schopnost poskytovat vhodné služby nejvíce vyloučeným skupinám populace.

- 3.4.3 To se vztahuje na všechny regiony EU, zejména na regiony spadající do cíle Konvergence, tj. regiony v působnosti českého OP LZZ 2007-13, kde podle Článku 5(3) Nařízení č. 1081/2006 „*přiměřená částka ze zdrojů Evropského sociálního fondu se přidělí na budování kapacit, což zahrnuje odbornou přípravu, opatření na vytváření sítí, posílení sociálního dialogu a na činnosti společně uskutečňované sociálními partnery [...]*“.
- 3.4.4 Z analýzy globálních grantů v jiných členských státech EU jasně vyplývá, že mechanismus globálních grantů je velmi efektivní nástroj pro zvyšování kapacity malých NNO.
- 3.4.5 Globální granty v jiných členských státech úspěšně:
- zvyšují kapacitu malých NNO potřebnou pro zpracování žádostí o projekty ESF a jejich realizaci prostřednictvím podpory a školení ze strany regionálních nebo subregionálních zprostředkujících subjektů, které jsou projektům nablízku, a to od žádosti až po ukončení projektu,
 - zvyšují sebedůvěru malých NNO při předkládání žádostí a administraci finančních prostředků EU,
 - zlepšují pracovní prostředí a zvyšují počet zaměstnanců v organizacích příjemců,
 - umožňují zcela novým organizacím, aby zahájily činnost,
 - umožňují příjemcům grantů dodávat služby vyšší kvality, navrhovat účinnější intervence a pracovat profesionálněji a koncepčněji,
 - zajišťují odbornou praxi NNO,
 - pomáhají přímo či nepřímo zvyšovat kapacitu NNO,
 - odstraňují administrativní náročnost (a finanční nejistotu, pokud je 100% grantu vyplaceno předem) typickou pro jiné nosné programy,
 - umožňují tím malým NNO zaměřit se na jejich klienty,
 - zvyšují informovanost o jiných zdrojích financování a usnadňují k nim přístup,
 - poskytují většině malých a neziskových organizací první a jedinečnou příležitost k získání přístupu k prostředkům ESF.
- 3.4.6 Budeme-li vycházet příkladu Francie, lze říci, že globální granty mohou také rozvíjet kapacitu větších dobrovolnických organizací vybraných jako ZS globálních grantů. Již jsme uvedli, že převážná část vybraných ZS nikdy programy či projekty ESF neřídila a musela projít náročným procesem zvyšování kapacity podporovaným TP a organizací RACINE činnou v oblasti rozvoje kapacity. Pokud by byl v České republice zaveden francouzský model, posílil by kapacitu několika větších organizací v regionech a zajistil by v ČR silnější síť organizací schopných výrazně rozvíjet absorpční kapacitu v regionech.

- 3.4.7 Zavedení globálních grantů v České republice by tedy řešilo kapacitní potřeby identifikované již v rámci současných programů ESF takto:
- zvyšováním kapacity implementační struktury, protože globální granty by rozvíjely kapacitu nových nebo stávajících ZS se sídlem v regionech,
 - zvyšováním administrativní kapacity malých organizací,
 - řešením otázky finanční kapacity žadatelů potřebné pro předfinancování jejich projektů tím, že by jim poskytovaly vysoké zálohové platby (nebo v některých případech dokonce 100 % grantu předem).
- 3.4.8 Návrh OP LZZ zdůrazňuje, že pro potírání sociálního vyloučení je nezbytné zavedení zásad sociální ekonomiky a podobných inkluzivních opatření. V návrhu OP je však uvedeno, že nízká kapacita v oblasti sociální ekonomiky v České republice souvisí především se současnou celkovou nedostatečnou rozvinutostí neziskového sektoru v ČR. Globální granty by proto také přinesly přidanou hodnotu tím, že by zvyšovaly kapacitu malých českých NNO a zajišťovaly tak nárůst potenciálu pro rozvoj sociální ekonomiky v České republice. V jiných členských státech EU najdeme řadu příkladů, kde globální granty úspěšně podporují rozvoj sociální ekonomiky.

3.5 Zjednodušení

- 3.5.1 V Kapitole 1 jsme již uvedli, že je nutno:
- podporovat jednoduchou a průhlednou implementační strukturu, v níž se budou žadatelé moci snadno orientovat,
 - zjednodušit administrativní procesy, tím je urychlit a také zajistit, aby je mohly vykonávat také menší NNO,
 - vytvořit dostatečnou administrativní kapacitu,
 - zajistit dostatečnou absorpční kapacitu pro prostředky EU díky realizaci kvalitních projektů.
- 3.5.2 Mechanismus globálních grantů řeší všechny tyto otázky a nabízí přidanou hodnotu díky těmto skutečnostem:
- zajištění průhledné implementační struktury, která bude mít blíže k projektům, a to prostřednictvím regionálních ZS, s nimiž se většina malých organizací aktivních v oblasti sociální integrace rychle seznámí,
 - zjednodušení administrativních procedur, formulářů žádostí, pokynů atd. umožňující realizaci projektů ESF také malým NNO,
 - potenciální zajištění dostatečné administrativní kapacity na regionálnější úrovni, např. vybráním ZS se sídlem v regionech,
 - zvyšování kapacity malých NNO na kapacitu dostatečnou pro čerpání fondů EU v budoucnosti,
 - zjednodušení složitého systému administrace projektů,
 - zjednodušení poskytovaných informací o finanční podpoře zavedením jednodušší terminologie, vytvořením uživatelsky příznivějších pokynů pro žadatele a šířením informací na místní úrovni.
- 3.5.3 Vzhledem k tomu, že programy globálních grantů řídí zprostředkující subjekty, které jsou v současnosti příjemci globálních grantů (konečnými příjemci), spolupracuje ŘO přímo s malým počtem větších ZS – nebo individuálních projektů – a nikoli přímo se stovkami nebo tisíci velmi malých projektů. Můžeme se setkat s názorem, že globální granty rozšiřují implementační strukturu SF o další orgány. Právě to však může být výhodné, protože ŘO mohou operovat prostřednictvím malého počtu zprostředkujících subjektů

zodpovídajících ŘO za tisíce projektů. Jak jsme zdůraznili v naší analýze, hlavní zásadou globálních grantů je, že jsou ZS považovány za zprostředkující subjekt A ZÁROVEŇ za konečného příjemce. Jinými slovy, ŘO by měl přistupovat k ZS jako k jednomu individuálnímu projektu, který musí splňovat všechny požadavky nosných programů ESF a má vůči ŘO zodpovědnost jako jeden individuální projekt za značný počet příjemců malých grantů.

3.6 Podpora místních partnerství

3.6.1 Jak jsme již uvedli ve výsledcích průzkumu situace v jiných členských státech EU, globální granty by také přinesly OP LZZ přidanou hodnotu tím, že by:

- **posilovaly nebo vytvářely místní sítě** a partnerství pro regeneraci nebo sociální integraci,
- **umožňovaly NNO sdílet informace**, vyměňovat si zkušenosti a vytvářet nová partnerství díky příležitostem k práci v síti.

3.6.1 ŘO OP LZZ chce podporovat místní partnerství podle doporučení Článku 3(1e) Nařízení č. 1081/2006, kde je uvedeno, že úkolem ESF je „*podpora partnerství, paktů a iniciativ prostřednictvím vytváření sítí důležitých činitelů, jako například sociálních partnerů a nevládních organizací, na nadnárodní, celostátní, regionální a místní úrovni s cílem podnítit reformy v oblasti zaměstnanosti a začleňování do trhu práce.*“

3.6.2 Návrh českého NSRR v rámci svého strategického cíle „Posilování sociální soudržnosti“ uvádí, že „*pozornost bude věnována **posilování místních partnerství** a činností vedoucím k zaměstnatelnosti [cílových] skupin.*“

3.6.3 MPSV podporuje místní partnerství také v rámci Priority 3 návrhu OP LZZ 2007-13 zaměřené především na pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám sociálně vyloučeným, a to formou jednak přímé podpory těchto osob a jednak formou zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb pro tyto osoby **včetně posilování místních partnerství**.

3.6.4 Jak jsme zdůraznili v analýze, globální granty v celé EU výrazně podporují místní partnerství prostřednictvím:

- rozhodnutí realizovat globální granty pomocí nově vytvořeného nebo stávajícího regionálního či místního partnerství (kde jednotliví partneři zodpovídají za konkrétní části realizace, např. marketing, administraci nebo práci v terénu),
- vytvoření poradní komise partnerství kontrolující práci ZS a poskytující rady týkající se programu a problémů cílových skupin. Tato rada obvykle zahrnuje zástupce regionálních a/nebo místních úřadů, poskytovatelů spolufinancování, pokud jsou zapojeni, a specializovaných místních organizací prosazujících zásady místních partnerství,
- spolupráce s místními partnery (v rámci víceméně oficiálních místních partnerství) zajišťující, aby se informace a publicita týkající se globálních grantů šířily mezi všemi potenciálními žadateli co nejrychleji a nejefektivněji.

3.6.5 Pokud by globální granty byly v České republice zavedeny, mohly by přinést přidanou hodnotu díky silné podpoře místních partnerství sledující „*mobilizaci k místním reformám v oblasti zaměstnanosti a začleňování do trhu práce.*“

3.7 Nástroj místního rozvoje

- 3.7.1 V souladu s Článkem 2(1) Nařízení č. 1081/2006 „*Evropský sociální fond přispívá k prioritám Společenství, pokud jde o posílení hospodářské a sociální soudržnosti zvyšováním zaměstnanosti a počtu pracovních příležitostí, podporou vysoké úrovně zaměstnanosti a zvyšováním počtu pracovních míst a jejich kvality. Činí tak prostřednictvím podpory politik členských států, jejichž cílem je [...] snížit rozdíly v zaměstnanosti na celostátní, regionální a místní úrovni.*“
- 3.7.2 Návrh NSRR a návrh OP LZZ tento cíl snižování regionálních rozdílů v zaměstnanosti odrážejí.
- 3.7.3 Globální granty by v této souvislosti přinesly České republice přidanou hodnotu tím, že by pomáhaly odstraňovat regionální rozdíly v zaměstnanosti prostřednictvím ZS se sídlem v regionech a s dobrou znalostí problémů, jimž příslušný region čelí v oblasti nezaměstnanosti a sociálního vyloučení. V Kapitole 5 EC Aide-memoire for desk officers je uvedeno, že členské státy EU úspěšně využívají globální granty mimo jiné jako „**nástroj místního rozvoje**“ umožňující oslovit cílové skupiny, na něž jiné mechanismy nedosáhly. Globální granty (především ve smyslu Článku 4.2 Nařízení o ESF pro období 2000-2006) plní funkci silného nástroje místního rozvoje a zvyšování efektivity řízení pomocí rozdělování „malých“ grantů velkému počtu organizací, a to většinou prostřednictvím místních organizací.“
- 3.7.4 Regionální nebo subregionální zprostředkující subjekty, kde se shromažďují veškeré informace, by také měly hrát významnou roli při identifikaci místních potřeb a nových příležitostí na regionální a místní úrovni. Jednou z výhod umístění ZS poblíž komunit je, že ZS mohou poskytovat informace potřebné pro národní a regionální strategie díky informacím, které získaly v terénu při realizaci globálních grantů v regionu.

Kapitola 4

Vhodný typ programu globálních grantů

4.1 Politické cíle

- 4.1.1 V této kapitole uvádíme hlavní politické cíle a priority relevantní pro potenciální program globálních grantů v České republice.
- 4.1.2 V souladu se Strategickými obecnými zásadami Společenství (CSG) 2007-13 („*Programy zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů by měly zohledňovat výzvy a priority specifické pro danou zemi.*“) posoudíme výzvy a problémy identifikované v první části této zprávy a také politiky a priority EU a České republiky.
- 4.1.3 Jak jsme již uvedli v naší analýze, z nedávných vystoupení EK jasně vyplynulo, že budoucí programy globálních grantů budou mít zelenou, pokud budou dobře cílené, budou kombinovat otázky sociální integrace a trhu práce, rozvíjet kapacitu malých NNO a zajišťovat, aby mikroprojekty nemusely absolvovat složité procedury vyúčtování získaných prostředků. Při navrhování programu globálních grantů pro Českou republiku budeme proto vycházet z těchto doporučení EU.

Sociální integrace obtížně dosažitelných skupin

- 4.1.4 Pokud jde o evropskou úroveň, Nařízení ES 1081/2006 uvádí, že *“ESF by měl podporovat politiky členských států, které sou v úzkém souladu s hlavními směry [...] a souvisejícími cíli Společenství v oblasti sociálního začlenění, boje proti diskriminaci, podpory rovnosti a vzdělávání a odborné přípravy, aby lépe přispěl k provádění cílů dohodnutých na zasedání Evropské rady v Lisabonu ve dnech 23. a 24. března 2000 a v Goteborgu ve dnech 15. a 16. června 2001”*.
- 4.1.5 CSG 2007-13 také vyzývají členské státy, aby *„zajistily inkluzivní trhy práce, podporovaly atraktivnost práce a zajistily také, aby se uchazečům o zaměstnání, včetně znevýhodněných a neaktivních osob, vyplatilo pracovat.“* Jde o významnou prioritu CSG 2007-13.
- 4.1.6 Na české úrovni jsou informace o tom, jak Česká republika přispěje k Lisabonské strategii, zahrnuty do Národního programu reforem 2005-08. K jeho prioritám patří podpora integrace do trhu práce a zahrnuje tato opatření:
- snížení nezaměstnanosti mladých osob do 25 let,
 - zvýšení zapojení starších osob do trhu práce,
 - podpora integrace cizích státních příslušníků do trhu práce.
- 4.1.7 Návrh českého NSRR navíc formuluje vizi, jíž by Česká republika měla dosáhnout do r. 2013. Česká republika by do r. 2013 měla mimo jiné mít rozvinutou a strukturovanou občanskou společnost s fungujícím sociálním a občanským dialogem a také společnost otevřenou **umožňující integraci marginalizovaných skupin populace a zajišťující tak rovné příležitosti**.
- 4.1.8 Dvě priority strategického cíle NSRR “vytvoření moderní a otevřené společnosti” byly zahrnuty do OP LZZ 2007-13. Jsou to:

- zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti a
- posilování sociální soudržnosti.

4.1.9 Návrh OP LZZ 2007-13 bude např. v rámci své Priority 3 Sociální integrace a rovné příležitosti zajišťovat:

- poskytování sociálních služeb pro cílové skupiny osob se zaměřením na návrat na trh práce nebo udržení se na trhu práce či přístupu ke službám umožňujících návrat na trh práce,
- podporu dalších činností umožňující prevenci sociálního vyloučení nebo přímou pomoc cílovým skupinám (včetně programů pro rozvíjení základních sociálně profesních a společenských dovedností, motivačních programů, práce a sociální rehabilitace).

4.1.10 Priorita 3 bude mimo jiné podporovat také tyto činnosti pro identifikované znevýhodněné skupiny:

- účast ve vzdělávacích programech, kurzech a odborném vzdělávání,
- poradenské činnosti, poradenské programy vedoucí k aktivizaci a motivaci při vyhledávání zaměstnání,
- doprovodná opatření odstraňující bariéry účasti v poradenských a vzdělávacích programech,
- realizace individuálních programů zaměstnanosti.

Samostatná výdělečná činnost a zakládání podniků

4.1.11 Podle Článku 3 (1.b.ii.) Nařízení (ES) č. 1081/2006 tvoří „*samostatná výdělečná činnost a zakládání podniků, včetně kooperačních podniků*“ nedílnou součást opatření podporujících přístup k zaměstnanosti a k udržitelné integraci do trhu práce.

4.1.12 CSG 2007-13 navíc členské státy vyzývá k podpoře podnikání.

4.1.13 Návrh NSRR také identifikuje potřebu motivovat občany k zakládání vlastních podniků. To se odráží v Prioritě 2 návrhu OP LZZ 2007-13, která mezi svými aktivitami uvádí podporu samostatné výdělečné činnosti, a také v Prioritě 3, která je mimo jiné zaměřena na podporu samostatné výdělečné činnosti jako cesty k sociální integraci a uplatnění žen v podnikání.

Organizace sociální ekonomiky

4.1.14 Článek 3 (1.c.i.) Nařízení ES 1081/2006 vyzývá členské státy k posilování znevýhodněných osob podporou „*cest k začleňování a návratu znevýhodněných osob [...] do pracovního procesu, a to prostřednictvím opatření na zlepšení zaměstnatelnosti včetně socioekonomických opatření [...]*“.

4.1.15 Jak zdůrazňuje návrh NSRR a návrh OP LZZ 2007-13, je pro potírání sociálního vyloučení a podporu návratu na trh práce nezbytné uplatňovat zásady sociální ekonomiky a podobných inkluzivních metod. Návrh OP LZZ 2007-13 doporučuje zaměřit se v oblasti sociální ekonomiky na vytváření a zavádění nových forem poskytování veřejných služeb, zapojovat jejich uživatele do společnosti a podporovat tak jejich začlenění do trhu práce.

Prosazování místních partnerství

- 4.1.16 V Článku 3(1e) Nařízení č. 1081/2006 je formulováno doporučení, aby ESF podporoval mimo jiné tuto prioritu: „[...] *podpora partnerství, paktů a iniciativ prostřednictvím vytváření sítí důležitých činitelů, jako například sociálních partnerů a nevládních organizací, na nadnárodní, celostátní, regionální a místní úrovni s cílem podnítit reformy v oblasti zaměstnanosti a začleňování do trhu práce*”.
- 4.1.17 Návrh českého NSRR v rámci svého strategického cíle „posilování sociální soudržnosti“ uvádí, že „pozornost bude věnována posilování místních partnerství a činnostem vedoucím k zaměstnatelnosti [cílových] skupin”.
- 4.1.18 MPSV podporuje regionální a místní partnerství také v rámci Priority 3 návrhu OP LZZ 2007-13, která je „zaměřena především na pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám sociálně vyloučeným, a to formou jednak přímé podpory těchto osob a jednak formou zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb pro tyto osoby včetně posilování místních partnerství”.

Rovné příležitosti žen a mužů

- 4.1.19 Nařízení ES č.1081/2006 stanoví, že „Členské státy a Komise by měly zajistit, aby provádění priorit financovaných ESF v rámci cílů „Konvergence“ a „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ přispívalo k podpoře rovnosti a odstraňování nerovnosti mezi ženami a muži”.
- 4.1.20 CSG 2007-13 navíc členské státy vyzývá, aby věnovaly zvláštní pozornost „specifickým akcím pro zvyšování zapojení žen do zaměstnání, profesní segregaci, a aby řešily genderové rozdíly v odměňování a stereotypy a podporovaly pracovní prostředí příznivější pro rodinu a slučitelnost profesních a rodinných rolí.”
- 4.1.21 Český Národní program reform, návrh NSRR a návrh OP LZZ 2007-13 zavádějí opatření na podporu rovných příležitostí žen a mužů. Na tato opatření navazují například činnosti v rámci Priority 3 OP, usnadňující přístup k zaměstnání, zvyšující podíl a zlepšující postavení žen v zaměstnání se zřetelem k omezení generové diskriminace na trhu práce.

Inovační postupy

- 4.1.22 OP a zaměstnanost 2007-13 (v rámci Priority 3) bude také podporovat „inovativní nástroje pro začlenění cílových skupin na trh práce; jedná se především o přímé uplatnění na trhu práce a o podporu a rozšiřování nástrojů sociální ekonomiky v oblasti sociální integrace”.

4.2 Typy operací

- 4.2.1 Na základě uvedených politických cílů a také na základě naší analýzy globálních grantů v jiných členských státech EU doporučujeme **využívat globální granty na podporu malých NNO při realizaci vzdělávacích kurzů zaměřených na zvyšování zaměstnatelnosti sociálně vyloučených skupin a osob ohrožených sociálním vyloučením.**

- 4.2.2 Toto školení by mohlo nabízet dvě cesty k dosažení uvedených cílů, k nimž patří zvyšování zaměstnatelnosti sociálně vyloučených skupin a skupin ohrožených sociálním vyloučením:
- 1) **Získání kvalifikace a „měkkých“ dovedností nezbytných pro přiblížení se k zaměstnání nebo vstup do zaměstnání.** To by mělo být v souladu s uvedenými cíli ale i se specifickými aktivitami předpokládanými v rámci Priority 3, tj. poskytování služeb sledujících začlenění osob ze sociálně vyloučených cílových skupin zpět do trhu práce a podpora jiných aktivit zaměřených na prevenci sociálního vyloučení nebo přímou podporu cílových skupin *„včetně programů na získávání základních sociálně profesních a společenských dovedností a na programy motivace, pracovní a sociální rehabilitace“*;
 - 2) **Získání kvalifikace a „měkkých“ dovedností potřebných pro přiblížení se k samostatné výdělečné činnosti, její zahájení nebo založení mikropodniku či organizace sociální ekonomiky.** Přestože je legislativa upravující samostatnou výdělečnou činnost a zakládání podniků v České republice zřejmě složitější, z potřeby zvyšovat harmonizaci legislativy a vytvářet nová pracovní místa vyplývá, že tato složka může v příštích českých programech SF nabývat na důležitosti, viz návrh OP LLZ a návrh NSRR 2007-13.
- 4.2.3 Jako průřezové téma českého programu globálních grantů doporučujeme **zvláštní důraz na rovné příležitosti**, zejména mezi ženami a muži. **Jako specifické cílové skupiny doporučujeme také samoživitelky/e a ženy navracející se do zaměstnání po jeho přerušení z důvodu péče o děti.**
- 4.2.4 Navrhujeme také **podporu inovačních projektů na potírání sociálního vyloučení** a zvyšování zaměstnatelnosti znevýhodněných skupin.
- 4.2.5 Chtěli bychom také důrazně doporučit, aby budoucí programy globálních grantů v České republice **podporovaly místní partnerství**. Místní partnerství lze podporovat na třech úrovních:
- na úrovni ZS prostřednictvím komise pro partnerství a pomocí spolupráce s partnery např. v oblasti šíření informací o globálních grantech,
 - na úrovni programu globálních grantů podporou ZS při organizování akcí v sítích určených pro příjemce grantů v rámci jejich aktivit pro rozvoj kapacity,
 - na úrovni příjemců grantů prosazováním místních partnerství zapojením neoficiálního či oficiálního partnera (partnerů) přímo do mikroprojektů nebo do jejich podpory.
- 4.2.6 Agentura GLE vypracovala pro MPSV podrobný seznam projektů a činností (viz níže a také Pokyny pro ZS), jež by bylo možno realizovat v rámci úrovní uvedených výše, a které lze využít jako náměty pro aktivity a projekty vhodné pro financování z globálních grantů v České republice.
- 4.2.7 Seznam obsahuje např. tyto typy aktivit:
- podpora komunitních/místních projektů usnadňujících místním občanům přístup k zaměstnání a ke vzdělávání,
 - podpora místních sítí nebo skupin pomáhajících nezaměstnaným nebo ekonomicky neaktivním osobám najít práci nebo se přiblížit trhu práce,
 - zvyšování zaměstnatelnosti a základních dovedností cílových skupin,

- pomoc nejvíce znevýhodněným osobám ze specifických cílových skupin přiblížit se k trhu práce zvyšováním jejich motivace, sebedůvěry a dovedností potřebných pro hledání zaměstnání,
- zajišťování péče o děti a jiných forem podpory usnadňující klientům přístup ke vzdělání nebo na trh práce,
- podpora komunitních/místních projektů usnadňujících přístup k samostatné výdělečné činnosti, zakládání podniků nebo organizací sociální ekonomiky.

4.3 Rozvoj kapacity

- 4.3.1 Zvyšování kapacity je rozvojová práce posilující schopnost organizací, skupin a fyzických osob budovat své struktury, systémy a dovednosti. To jim umožňuje lépe definovat své cíle, snáze jich dosahovat a zapojit se do konzultací, plánování, rozvoje a řízení. Pomáhá jim také převzít aktivní a rovnoprávnou roli v partnerstvích s jinými organizacemi, agenturami a fyzickými osobami. Rozvoj kapacity zahrnuje vzdělávání, poradenství, rozvoj organizace a profesní rozvoj, vedení a podporu profesní skupiny (peer group), organizované plánovitě a podle zásad zmocnění a rovnosti (*Duncan a Thomas, 2000*).
- 4.3.2 Podle Článku 5(3) Nařízení č. 1081/2006, *„v rámci cíle „Konvergence“ se přiměřená částka ze zdrojů ESF přidělí na budování kapacit, což zahrnuje odbornou přípravu, nástroje pro práci v sítích, posílení sociálního dialogu a na činnosti společně uskutečňované sociálními partnery [...]“*
- 4.3.3 Nedoporučujeme však, aby globální granty přímo financovaly projekty s jediným cílem rozvoje kapacity NNO, jinými slovy, globální granty by neměly financovat projekty jen proto, aby si NNO mohly „nakoupit“ služby pro zvýšení kapacity, protože se domníváme, že je účelnější budovat kapacitu NNO pro administraci ESF tím, že jim umožníme řídit projekt globálního grantu ESF poskytující služby některé z cílových skupin uvedených níže (Oddíl 4.4). Doporučujeme, aby také ZS kladly silný důraz na rozvoj kapacity projektů financovaných z globálních grantů.
- 4.3.4 Programy globálních grantů inherentně posilují kapacitu menších NNO pro realizaci projektů, vykazování výdajů a nábor klientů a zvyšují jejich znalosti požadavků ESF na monitorování a výkaznictví. Doporučujeme, aby jednotlivé ZS měly pro globální granty speciální tým terénních pracovníků, kteří budou poskytovat praktickou pomoc příjemcům grantů a podporovat je v terénu v souladu s Odstavcem 6 Nařízení ES č. 1081/2006: *„Zvláštní pozornost by měla být věnována [...] (terénní) pomoci pro skupiny na okraji trhu práce“*.
- 4.3.5 Pro zajištění tohoto postupu je důležité věnovat v rámci globálních grantů dostatečný objem prostředků na administrativní výdaje: v UK a ve Francii byly v tomto programovacím období 2000-06 administrativní výdaje stanoveny na maximum, tj. 20 % rozpočtu programů. Pro příští programovací období (2007-13) však Kapitola 5 EC Aide memoire for desk officers požaduje, aby členské státy financovaly administrativní výdaje globálních grantů z priority Technické pomoci (TP) programu. Přestože nebyl pro objem způsobilých administrativních výdajů stanoven žádný limit, měla by míra podpory respektovat obecné limity Technické pomoci stanovené v Článku 46(1) Obecného nařízení. Další informace k těmto otázkám jsou uvedeny v Kapitole 5 zprávy.

- 4.3.6 Doporučujeme také, aby český program globálních grantů zahrnoval takové postupy pro příjemce grantů, které budou zajišťovat efektivní rozvoj kapacity NNO s cílem připravit je na předkládání žádostí o podporu z nosných programů ESF a odstranit mezeru mezi programy globálních grantů a nosnými programy ESF.
- 4.3.7 Tento aspekt programu je, spolu s praktickými nástroji pro rozvoj kapacity v rámci českého programu globálních grantů, popsán v Kapitole 5 této zprávy.

4.4 Cílové skupiny

- 4.4.1 Jak jsme uvedli v Kapitole 3 této zprávy, globální granty by přidaly hodnotu příštímu OP LZZ 2007-13 tím, že by dosáhl na sociálně vyloučené osoby nebo osoby ohrožené sociálním vyloučením známé jako „nejobtížněji dosažitelné skupiny“, jež nosné programy ESF nedokáží oslovit. Proto navrhujeme globální granty zaměřit na sociálně vyloučené skupiny specifikované v návrhu OP LZZ 2007-13, tj. osoby nezaměstnané a ekonomicky neaktivní, jež musí čelit některému z uvedených znevýhodnění nebo jejich kumulaci:
- osoby se zdravotním postižením,
 - mládež,
 - senioři, starší osoby,
 - etnické menšiny, zejména Romové,
 - imigranti a azylanti,
 - osoby bez přístřeší,
 - osoby po výkonu trestu,
 - osoby opouštějící ústavy pro výkon ochranné péče,
 - oběti trestné činnosti nebo domácího násilí,
 - osoby komerčně zneužívané a oběti obchodu s lidmi,
 - osoby pečující o osobu blízkou.
- 4.4.2 V oblasti prosazování rovných příležitostí žen a mužů a slučitelnost profesních a rodinných rolí v souladu s českým Národním programem reforem, návrhem NSRR a návrhem OP LZZ 2007-13 doporučujeme, aby mezi specifické cílové skupiny českého programu globálních grantů byly zařazeny také **samoživitelky/é a ženy vracející se do zaměstnání po jeho přerušení z důvodu péče o děti.**
- 4.4.3 Jak jsme již uvedli, globální granty by v České republice přinesly přidanou hodnotu tím, že by přispěly k odstraňování regionálních disparit v zaměstnanosti prostřednictvím ZS v regionech a hlubokým porozuměním problémům regionu v oblasti nezaměstnanosti a sociálního vyloučení. Proto doporučujeme neomezovat globální granty jen na jednu cílovou skupinu a poskytnout tak regionům a subregionům širší možnosti při stanovení cílů odpovídajících jejich socioekonomické struktuře a potřebám a využít tak globální granty jako efektivní nástroj regionálního a místního rozvoje a pro zmírňování regionálních disparit. Specifikace cílových skupin a jejich prioritního pořadí by měla být uvedena v žádosti ZS předkládané ŘO a měla by podléhat schválení ŘO.

- 4.4.4 Některé otázky sociálního vyloučení však mají dopad na všechny české regiony a **ŘO by mohl ZS důrazně doporučit, aby k projektům zaměřeným na zástupce romských komunit, imigranty a azylanty, přistupoval jako k prioritním** a zajistil tak soulad s NSRR a Prioritou 3 návrhu Operačního programu LZZ 2007-13, jež stanoví, že *„zvláštní pozornost bude věnována zástupcům romských komunit, migrantům a dalším skupinám z odlišného sociokulturního prostředí“* a také s Odstavcem 6 Nařízení (ES) č. 1081/2006 o ESF (*„Zvláštní pozornost by měla být věnována účasti cílových skupin, integraci migrantů, včetně žadatelů o azyl“*).

4.5 Zjednodušení

- 4.5.1 Jak jsme uvedli v analýze, globální granty ZS umožňují sejmout z příjemců grantů administrativní zátěž spojenou s předkládáním zpráv a vyúčtováním vynaložených prostředků. Příjemci grantů by proto měli mít méně kancelářské práce a zasílali by ZS méně monitorovacích zpráv než v nosných programech ESF. Příjemci grantů však přesto musí uchovávat informace o svých klientech a jejich výdajích, avšak ve velmi jednoduché podobě, protože ZS v důsledku zjednodušení, jež je hlavní zásadou globálních grantů, většinu těchto prací vykonává za příjemce grantů.
- 4.5.2 V souladu s uvedenými zásadami doporučujeme, aby v českých programech globálních grantů byly co nejvíce zjednodušeny administrativní procedury, formuláře žádostí a pokyny a požadavky na monitorování týkající se příjemců grantů, aby tak projekty ESF byly zvladatelné i pro malé NNO. Tento postup umožní:
- malým NNO v blízkosti nejvíce sociálně vyloučených skupin populace žádat o prostředky z ESF,
 - ZS rozvíjet kapacitu malých NNO a zajistit tak pro budoucnost dostatečnou kapacitu pro čerpání prostředků EU,
 - ZS zjednodušit předkládané informace o financování díky použití jednodušší terminologie, zpracování uživatelsky příznivých pokynů pro žadatele a šíření informací na místní úrovni,
 - ZS zjednodušit náročný systém administrace projektů.
- 4.5.3 V Kapitole 5 uvedeme podrobnější informace o tom, jak by bylo možno takové zjednodušení v České republice uplatnit při současném dodržení souladu s legislativou EU a ČR a omezení rizika spojeného s globálními granty na minimum.

Kapitola 5 Implementace

5.1 Začlenění globálních grantů do OP LZZ 2007-13

- 5.1.1 Z naší analýzy návrhu OP LZZ 2007-13 vyplývá, že mechanismus globálních grantů by bylo možno využít v rámci Priority 2 (zejména oblasti podpory „Posilování aktivních politik zaměstnanosti“) a/nebo Priority 3 návrhu Operačního programu.
- 5.1.2 Priorita 3 návrhu OP LZZ 2007-13 (Sociální integrace a rovné příležitosti) by však byla pro globální granty nejvhodnější, protože je zaměřena na nejvíce znevýhodněné skupiny populace, tj. na osoby nejvíce vzdálené trhu práce, a na činnosti určené pro jejich začlenění do trhu práce nebo na zvýšení jejich zaměstnatelnosti. Priorita 3 v návrhu OP LZZ 2007-13 zahrnuje tyto dva typy projektů:
- opatření na zlepšení přístupu k zaměstnání a zvýšení udržitelné účasti a postupu žen v zaměstnání tak, aby se snížila segregace na trhu práce; sladění rodinného a pracovního života,
 - cesta k integraci a opětovnému vstupu znevýhodněných osob do zaměstnání, boj s diskriminací v přístupu a postupu na trhu práce a podpora akceptování odlišností (pracovníků) na pracovních místech.
- 5.1.3 Doporučujeme proto zařadit globální granty do Priority 3 OP LZZ 2007-2013, protože doporučované typy operací dokonale odpovídají této prioritě a ze zkušeností jiných členských států EU vyplývá, že globální granty zvyšují hodnotu programu zapojováním sociálně vyloučených osob nebo osob ohrožených sociálním vyloučením, na něž nosné programy ESF nedosáhnou.
- 5.1.4 Priorita 3 bude zajišťovat intervence v těchto oblastech:
- podpora sociálního začlenění,
 - integrace sociálně vyloučených skupin do trhu práce,
 - rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce.
- 5.1.5 **Doporučujeme, aby globální granty pokrývaly všechny oblasti Priority 3 uvedené výše** a nedoporučujeme tedy globální granty omezovat jen na jednu oblast této priority.
- 5.1.6 **Důrazně také doporučujeme, aby MPSV v návrhu OP LZZ 2007-2013 uvedlo informaci o možné aplikaci globálních grantů v rámci Priority 3.** Přestože ministerstvo zatím nerozhodlo, zda bude mechanismus globálních grantů v příštím programovacím období využívat, je důležité si nechat tuto možnost otevřenou. Naše doporučení vychází z tohoto pokynu v Kapitole 3, Odstavci 2.6 návrhu EC Aide-memoire for desk officers: *„Pokud program chce využívat globální granty, musí to být uvedeno v příslušné prioritě“*. Zmíněný dokument navíc v Odstavci 10.10.2.1 doporučuje jako osvědčenou praxi v operačních programech uvádět jen pro informaci seznam předpokládaných globálních grantů nebo témat či částí OP, jež pravděpodobně budou předmětem globálních grantů“. Proto znovu důrazně doporučujeme uvést v rámci Priority 3 návrhu Operačního programu zmínku o eventuálním využití globálních grantů, která by mohla být formulována např.

takto: „V rámci této priority může být využit mechanismus globálních grantů“, aby programy na období 2007 - 2013 tuto možnost neztratily.

- 5.1.7 EC aide-memoire for desk officers také stanoví, že ŘO bude Evropskou komisi informovat o globálních grantech na třech různých úrovních:
- v OP,
 - v popisu řídicích a kontrolních systémů,
 - ve výročních zprávách.
- 5.1.8 EC Aide-memoire for desk officers (Odstavec 2.10.2.1) také jasně uvádí, že ŘO OP nemusí v OP jmenovitě stanovit zprostředkující subjekt/y pro globální granty, pokud nebyl/y do předložení OP Komisi vybrány, zejména pokud mají být ZS jmenovány na základě výběrového řízení. Pokud však ZS vybrán/y byl/y, měl by to ŘO uvést v popisu řídicích a kontrolních systémů nebo ve výročních zprávách (podle Článku 71(1) Obecného nařízení č. 1083/2006).

5.2 Role a struktura zprostředkujících subjektů

- 5.2.1 MPSV bylo usnesením Vlády ČR č.175/2006 z 22. února 2006 jmenováno Řídicím orgánem Operačního programu LZ a zaměstnanost.
- 5.2.2 V praxi by to znamenalo, že by ŘO OP LZZ zodpovídal za tyto otázky:
- výběr ZS globálních grantů,
 - koordinace ZS globálních grantů v České republice a na ústřední úrovni,
 - zpracování a aktualizace metodických materiálů pro řízení globálních grantů ze strany ZS,
 - příjem monitorovacích zpráv a žádostí o platby od ZS globálních grantů,
 - provádění namátkových kontrol ZS (nikoli však kontrol příjemců globálních grantů podle zásady globálních grantů uvedené v naší analýze).
- 5.2.3 Řízení globálních grantů by prováděly ZS. Článek 42(1) Obecného nařízení č. 1083/2006 stanoví, že v rámci globálních grantů *„členský stát nebo řídicí orgán může řízením a prováděním části operačního programu pověřit jeden nebo více zprostředkujících subjektů určených členským státem nebo řídicím orgánem, včetně místních orgánů, subjektů regionálního rozvoje a nevládních organizací [...]“*.
- 5.2.4 Nařízení ES č.1083/2006 navíc uvádí, že *„zprostředkující subjekt odpovědný za řízení globálního grantu poskytuje záruky solventnosti a způsobilosti v dotyčném oboru, jakož i v oblasti správního a finančního řízení. V době svého pověření má zpravidla sídlo nebo zastoupení v regionu nebo regionech zahrnutých do operačního programu“*. Připomínáme také, že v Kapitole 5 EC Aide memoire for desk officers je uvedeno, že *„globální granty, zejména v rámci Článku 4.2 Nařízení o ESF na období 2000-2006, jsou účinným nástrojem pro místní rozvoj a efektivní řízení díky poskytování malých grantů velkému počtu organizací, a to ve většině případech prostřednictvím místních organizací“*.
- 5.2.5 Podle verze návrhu NSRR 2007-13 z listopadu 2006 bude mít ŘO OP LZZ pravomoc rozhodovat o delegování některých svých funkcí na zprostředkující subjekt/y. Tyto funkce budou specifikovány v písemné dohodě mezi Řídicím orgánem a příslušným zprostředkujícím subjektem. ŘO OP LZZ bude delegování některých svých funkcí na ZS konzultovat s Ústředním

koordinačním orgánem Národního rámce politiky soudržnosti (tj. s Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky, MMR).

- 5.2.6 V souladu s Článkem 42(1) Obecného nařízení č. 1083/2006 a návrhem OP LZZ 2007-13 tyto delegované aktivity nikterak nesnižují celkovou zodpovědnost Řídícího orgánu za implementaci OP LZZ. Z této skutečnosti jsme vycházeli při zpracování vzoru smlouvy o poskytnutí dotace (globálního grantu) mezi MPSV a ZS (viz Článek 43 Obecného nařízení č.1083/2006) v příloze k této zprávě.
- 5.2.7 Se zřetelem k nařízením o strukturálních fondech doporučujeme, aby ŘO vybral ZS, které:
- velmi dobře znají a chápou NNO, alespoň jednu z cílových skupin a také opatření na podporu jejich přechodu do zaměstnání,
 - v době svého jmenování mají sídlo nebo zastoupení v regionu či regionech v rozsahu operačního programu, tj. ZS by měly operovat na regionální nebo subregionální úrovni, aby byly příjemcům grantů co nejbližší.
- 5.2.8 Článek 42(1) Obecného nařízení č. 1083/2006 stanoví, že členský stát nebo řídící orgán může řízením a implementací globálních grantů pověřit jeden či více ZS. Toto nařízení uvádí příklady typů organizací, které by pravděpodobně byly vhodné pro funkci ZS globálních grantů. Jsou to:
- orgány místní správy,
 - regionální rozvojové agentury,
 - nevládní neziskové organizace.
- 5.2.9 Článek 2(6) Obecného nařízení obecněji definuje zprostředkující subjekt jako „*jakoukoliv veřejnou či soukromou organizaci nebo službu spadající pod pravomoc řídícího nebo certifikačního orgánu nebo plnící úkoly z pověření tohoto orgánu ve vztahu k příjemcům realizujícím operace*”.
- 5.2.10 Podle Kapitoly 5 EC aide-memoire for desk officers musí ZS globálních grantů splňovat čtyři kritéria a zaručit:
- platební schopnost,
 - kompetence v příslušné oblasti,
 - kompetence v administrativním a finančním řízení,
 - v době svého jmenování musí mít zpravidla sídlo nebo zastoupení v regionu či regionech v rozsahu operačního programu.
- 5.2.11 Ve čtyřech analyzovaných členských státech EU jsme identifikovali tyto typy ZS globálních grantů:
- NNO (zejména NNO činné v oblasti sociální integrace),
 - nadace,
 - orgány místní správy,
 - vládní agentury v oblasti sociálních věcí,
 - partnerství pro místní regeneraci/ sociální integraci (existující nebo nově vytvořená partnerství),
 - agentury/společnosti pro regionální/ekonomický rozvoj,
 - vzdělávací centra,
 - regionální komory sociální ekonomiky (specifický případ Francie).
- 5.2.12 Na základě těchto zjištění a Nařízení o SF pro období 2007-13 by v České republice mohly jako ZS globálních grantů operovat tyto typy organizací:

- velké národní organizace dobrovolnického sektoru s pobočkami v regionu/ech, kde budou implementovány globální granty,
- státní agentury činné v oblasti sociálních věcí s pobočkami v regionu/ech, kde budou implementovány globální granty,
- dobrovolnické organizace na krajské či okresní úrovni,
- regionální rozvojové agentury (RRA), nejsme si však jisti, zda jsou schopny doložit znalost cílových skupin, které se vyrovnávají s kumulovanými překážkami zaměstnanosti, a nástrojů potřebných pro jejich zmírňování,
- orgány místní správy, přestože by si Ministerstvo mělo prověřit jejich znalost postupů pro začleňování vyloučených osob do trhu práce nebo posun v jeho směru,
- partnerství orgánů místní správy (např. Euroregiony),
- NNO činné v distribuci pomoci s hlubokými znalostmi a zkušenostmi v oblasti sociální integrace a předchozí praxí ve zmírňování nezaměstnanosti a sociálního vyloučení.

5.2.13 Tento seznam není samozřejmě vyčerpávající, zdůrazňujeme však, že potřebnou znalost místního prostředí a zapojení do něj je podle našeho názoru obtížné zajistit centrálně prostřednictvím jednoho ZS, pokud nebude mít pobočky v regionech, kde budou implementovány globální granty. Pokud mají globální granty podporovat regionální nebo místní mikroprojekty v oblasti sociální integrace, jak doporučuje naše zpráva, měly by se ZS opravdu nacházet co nejbližší mikroprojektům, aby byly v kontaktu s malými NNO, mohly rozvíjet jejich kapacitu a poskytovat pomoc potřebnou pro projekty globálních grantů.

5.2.14 Jsme si vědomi toho, že ústřední úroveň státní správy je poněkud znepokojena možností pověřit administrací globálních grantů ZS ze soukromého sektoru (tj. dobrovolnické organizace, RRA apod.). Tomuto postupu však, pokud víme, žádné legislativní překážky nebrání. Upozorňujeme také, že Článek 2(6) Obecného nařízení jasně stanoví, že „*zprostředkujícím subjektem [se rozumí] veřejný či soukromý subjekt nebo služba*“ a jmenování organizací ze soukromého sektoru do funkce ZS je ve všech členských státech EU běžné, což jsme pro účely této zprávy znovu ověřili.

5.2.15 Při rozhodování o výběru ZS se Ministerstvo bude muset ujistit, že mezi uvažovaným ZS a organizacemi příjemců nejsou žádné bariéry. Z naší analýzy vyplynulo, že v několika členských státech pocítují malé komunitní organizace a příjemci pomoci odpor k zapojení do nosných programů řízených např. úřady práce nebo orgány regionální správy. Protože programy globálních grantů usilují o spolupráci s těmi, koho velcí poskytovatelé služeb nedokáží oslovit, nemusí to být pro řízení programu globálních grantů ty nejvhodnější organizace, pokud nenajdou způsob, jak zmíněný odpor překonat.

5.2.16 MPSV můžeme poskytnout indikativní seznam typů organizací vhodných pro řízení globálních grantů, je však těžké doporučit konkrétní počet ZS pro Českou republiku. Londýn je například město s téměř 7 miliony obyvatel a jen jedním ZS globálních grantů (GLE), v některých jiných oblastech UK je však několik ZS v regionech s jednou desetinou této populace. Rozhodující je struktura ZS a to, zda budou vytvořeny týmy terénních pracovníků pro úzkou spolupráci s místními NNO. V zásadě bychom navrhovali vybrat ZS, které

jsou již zavedené, jejich počet omezit na minimum (pravděpodobně alespoň 1 ZS na kraj) a zajistit týmy terénních pracovníků, které by pracovaly na místní úrovni a pomáhaly zajišťovat dosahování cílů ZS. Úzká spolupráce s malými NNO má skutečně zásadní význam pro omezování rizika spojeného s globálními granty, rozvoj kapacity malých NNO a zajištění kvalitního programu, můžeme ji však snáze zajistit pomocí týmu terénních pracovníků než zřizováním ZS v malých lokalitách.

- 5.2.17 Jak jsme uvedli v analýze, v jiných členských státech bylo obtížné identifikovat vhodné ZS s kombinací dovedností, praxe, finanční síly, administrativní kapacity a kompetencí potřebnou pro realizaci úspěšných programů globálních grantů. Vzhledem k tomu, že Česká republika je novým členským státem, bude pravděpodobně mít jen několik organizací s potřebnou předchozí praxí v řízení programů ESF v oblasti sociálních otázek a sociální integrace, a proto může být výběr organizací ještě obtížnější.
- 5.2.18 Jedním z možných řešení tohoto potenciálního problému by bylo vybrat ZS, které mohou především prokázat velké znalosti a značnou praxi v oblasti sociální integrace a pokud možno splňují i ostatní kritéria uvedená v Kapitole 5 EC Aide-memoire for desk officers (viz 5.2.10), a těmto vybraným ZS poskytnout intenzivní podporu pomocí nástrojů pro zvyšování kapacity zajišťující, aby všechny ZS aplikovaly jednotné modely a postupy. Intenzivní podpora by jim měla být poskytována během celého programu, měla by vycházet ze spolupráce mezi ŘO a vybranými ZS a zajišťovat efektivní implementaci programu globálních grantů v regionech. Tento postup využila Francie, kde téměř žádný z vybraných ZS nikdy projekty ani programy ESF neřídil, a proto nutně potřebovaly intenzivní podporu kapacity ze strany ŘO, TP a agentury RACINE, jež se na rozvoj kapacity specializuje.
- 5.2.19 Pokud by bylo obtížné najít v České republice ZS s potřebnou odborností, bylo by možno aplikovat tento postup pro rozvoj kapacity ZS před zahájením programu globálních grantů a využít pro školení ZS v dovednostech potřebných pro účinné řízení programů globálních grantů organizací s praxí v oblasti řízení programů a projektů ESF a rozvoje kapacity. Rozvoj kapacity ZS by byl střednědobý proces a zpozdil by zahájení programu. Programům ESF v České republice by však přinesl značnou přidanou hodnotu z těchto důvodů:
- zajistil by ZS s kapacitou a dovednostmi nezbytnými pro řízení úspěšných programů globálních grantů,
 - posílil by kapacitu několika větších organizací v regionech a
 - vybudoval by v České republice silně silnější síť zprostředkujících organizací schopných zvyšovat kapacitu malých organizací v regionech.
- 5.2.20 Pokud by tento postup byl zvolen, znamenalo by to, že by implementace globálních grantů první jeden či dva roky programovacího období neprobíhala, domníváme se však, že přínosy dlouhodobějšího řešení značně převažují nad nevýhodami pozdějšího zahájení programů globálních grantů. Kdyby byl řízením inovačního programu s poměrně vysokou mírou rizika pověřen ZS bez potřebných dovedností a praxe, vedlo by to k nepříjemně vysokému riziku. Zkušenosti jiných členských států také dokládají, že dříve než byly globální granty zavedeny na národní úrovni, byly z důvodů popsaných v této kapitole realizovány jako pilotní projekty (projekty podle

Článku 6 a projekty Místního sociálního kapitálu, LSC, popsané v oddíle 2.1 této zprávy).

- 5.2.21 Navrhujeme tedy, aby MPSV zvážilo implementaci pilotního programu globálních grantů v jednom regionu/kraji České republiky, kde je možno vybrat vhodný ZS. Kdyby tento pilotní program proběhl dobře, bylo by ho pak možno ve zbývajících částech programovacího období postupně rozšířit do několika dalších regionů/krajů nebo do všech regionů/krajů České republiky.
- 5.2.22 Z našich zkušeností s globálními granty a výsledků analýzy situace v jiných státech EU vyplývá, že by ZS měly zodpovídat za tyto úkoly:
- šíření informací o programu globálních grantů a jeho publicita,
 - proces zpracování žádostí,
 - podpora rozvoje kapacity potenciálních předkladatelů projektů (pomocí workshopů, konzultací, kurzů zaměřených na prognózu cash flow, řízení rozpočtu atd.),
 - výběrové řízení v partnerství s dalšími místními aktéry,
 - vyplácení malých grantů,
 - podpora rozvoje kapacity organizací realizujících projekty (pomocí specifických kurzů, terénních pracovníků, projektové horké linky atd.),
 - monitorování projektů globálních grantů,
 - monitorování mikroprojektů, tj. příjemců grantů,
 - předkládání zpráv MPSV (tj. ŘO OP LZZ) o výdajích, výstupech a výsledcích, problémech, úspěších atd.
- 5.2.23 V návrhu OP LZZ 2007-13 je uvedeno, že MPSV chce v rámci programu globálních grantů v České republice podporovat místní partnerství. Podle Kapitoly 2.7 lze místní partnerství v rámci programu globálních grantů podporovat dvěma způsoby:
- realizací globálních grantů v partnerství (např. jeden partner by měl na starosti publicitu, jiný terénní pracovníky a další administraci),
 - vytvořením partnerství, jehož zástupci se budou pravidelně scházet a poskytovat stanoviska a rady k otázkám programu globálních grantů.
- 5.2.24 Z nedávných evaluačních zpráv však vyplývá, že přestože tato partnerství nabízejí dovednosti a praxi značného rozsahu, jejich řízení bývá v porovnání s jedním ZS mnohem složitější. Proto doporučujeme, aby MPSV vyzvalo ZS k založení poradní komise partnerství (zahrnující např. zástupce krajských a místních úřadů, NNO pracující s cílovými skupinami globálních grantů), která se bude pravidelně scházet jako poradní orgán ZS globálních grantů. ZS by také měly vytvořit síť neoficiálních partnerů, kteří by prostřednictvím svých sítí pomáhali šířit informace o globálních grantech mezi malými NNO. ZS je také třeba vést k tomu, aby měly vazby na jiné místní/regionální organizace, mohly nezaměstnané po ukončení jejich účasti v mikroprojektu odkazovat na jiné organizace a umožnit jim tak další kroky, např. účast v kurzu, získání pracovní praxe nebo zaměstnání.

Proces výběru ZS

- 5.2.25 V Kapitole 5 dokumentu EC Aide-memoire for desk officers je uvedeno: „Z praxe vyplývá, že jednotná metoda pro výběr ZS neexistuje. V každém případě by na výběr měla dozorovat komise pro příslušné území (geographic desk) a připomínat ŘO, že musí respektovat tyto zásady:
- zvolit pro výběr ZS transparentní postup,

- *zajistit soulad s pravidly zadávání veřejných zakázek (v případě odměňování ZS za jeho činnosti),*
- *zajistit, aby financování ZS, kde je to vhodné, bylo jasně odděleno od vlastních globálních grantů z těchto důvodů:*
 - *Výdaje ZS spojené s řízením globálního grantu ZS jsou způsobilé v rámci Technické pomoci a měly by být zahrnuty do výdajových limitů TP.*
 - *Je zakázáno přenášet náklady na řízení globálních grantů na příjemce.”*

5.2.26 V Kapitole 5 EC Aide-memoire for desk officers je také zdůrazněno, že „*Obecné nařízení nepředepisuje žádnou proceduru. Procedury je nutno vybírat po zvážení konkrétních případů a*

- *podle toho, zda je ZS za činnosti odměňován nebo ne,*
- *podle právního statutu a funkcí ZS”.*

5.2.27 V naší analýze globálních grantů ve čtyřech členských státech EU jsme identifikovali čtyři typy výběru ZS globálních grantů:

- ŘO jmenuje ZS činný v OP (tento postup se používá především, když je ZS veřejnoprávní orgán nebo státní agentura),
- ŘO vybere ZS v otevřeném výběrovém řízení,
- ŘO vyhlásí výzvu k předkládání návrhů projektů ze strany potenciálních ZS,
- ŘO jmenuje ZS s odůvodněním, že jde o jedinou vhodnou organizaci pro plnění funkce ZS globálních grantů.

5.2.28 Pro zajištění souladu s EC Aide-memoire for desk officers, zejména pokud jde o průhlednost procedur výběru ZS, doporučujeme, aby MPSV vybralo ZS globálních grantů na základě výzvy k předkládání návrhů projektů.

5.2.29 Průhlednost výběrových procedur lze zajistit dvěma způsoby:

- otevřeným výběrovým řízením,
- výzvou k předkládání návrhů projektů.

5.2.30 Otevřené výběrové řízení by vedlo k „smluvním vztahům“ mezi ŘO a ZS. ZS by proto výdaje spojené s řízením hradily ze smluvní ceny, což EK nepovažuje za dobrou praxi. ŘO by totiž neměl právo požadovat vyúčtování výdajů a ZS by mohl účtovat vyšší výdaje než byly skutečně vynaloženy.

5.2.31 Proto doporučujeme, aby ŘO OP LZZ vybíral ZS globálních grantů na základě výzvy k předkládání návrhů projektů v rámci Priority 6 (Technická pomoc), protože od r. 2007 musí být výdaje na řízení globálních grantů financovány z Technické pomoci (TP) (viz 5.3, zejména 5.3.5). Tento postup by navíc byl v naprosté shodě s principem globálních grantů, podle něhož by ZS měly ve vztahu k ŘO fungovat jako jeden velký (nebo individuální) projekt.

5.2.32 Výzva k předkládání návrhů projektů by ŘO OP LZZ umožnila přistupovat k ZS jako k jednomu individuálnímu projektu ESF, kde by ZS musel dokládat skutečně vynaložené výdaje a dodržovat veškeré požadavky ESF.

5.2.33 Protože by však vlastní globální granty byly financovány z jiné priority (tj. z Priority 3 OP LZZ) než technická pomoc (viz 5.3), důrazně doporučujeme, aby MPSV přijalo opatření umožňující ŘO OP LZZ koordinovat obě složky programu globálních grantů, tj. vlastní globální granty (v rámci Priority 3) a technickou pomoc (v rámci Priority 6). Víme, že Prioritu 6 (Technická pomoc)

implementuje přímo ŘO OP, zatímco Priorita 3 (Sociální integrace) by měl podle OP LZZ implementovat Úsek 2 nebo 4 MPSV. Nebylo by však možné mít ZS na dvou úrovních, tj. jeden v rámci MPSV a jeden ZS na úrovni globálních grantů. Pokud by ŘO OP LZZ mohl koordinovat obě složky globálních grantů, byly by zjednodušeny procedury a struktury pro všechny strany zapojené do globálních grantů a zajištěna jejich lepší koordinace. Úseky 2 a 4 by však ve vztahu k ŘO OP LZZ plnily konzultační nebo poradenskou roli v rozsahu odborného zaměření těchto jednotek, např. v oblasti sociální politiky, podpory zaměstnanosti a rovných příležitostí. Úseky 2 a 4 by byly konzultovány ve všech fázích implementace programu, tj. ve fázi navrhování, výběru a implementace programu globálních grantů.

5.2.34 Kdyby bylo toto opatření schváleno, mohl by výzvu k předkládání návrhů v rámci výběru ZS globálních grantů vypsat přímo ŘO OP LZZ.

5.2.35 Ve výzvě k předkládání návrhů projektů by mělo být uvedeno, kolik projektů bude na základě rozhodnutí MPSV vybráno pro řízení globálních grantů v České republice. Měly by tam také být specifikovány úkoly, které bude ZS muset plnit v rámci projektu TP. U vybraných projektů by tyto úkoly a funkce měly být zakotveny v písemné smlouvě o poskytnutí dotace (globálního grantu) mezi ŘO OP LZZ a ZS; vzor smlouvy je uveden v příloze k této závěrečné zprávě.

5.2.36 Podle Článku 42(2) Obecného nařízení č. 1083/2006 a Kapitoly 5 EC Aide-memoire for desk officers by tato výzva k předkládání návrhů projektů měla od uchazečů vyžadovat informace a reference potvrzující splnění následujících čtyř kritérií (včetně záruk):

- platební schopnost,
- kompetence v příslušné oblasti (sociální integrace, zaměstnanost atd.),
- kompetence v administrativním a finančním řízení,
- obvykle se vyžaduje, aby ZS v době svého jmenování měl sídlo nebo zastoupení v regionu či regionech v rozsahu operačního programu.

5.2.37 Pokud by předkladatelé projektů v době předložení žádosti všechna čtyři kritéria nesplňovali, měli by uvést informace o tom, jak hodlají zbývající kritéria splnit. Domníváme se, že předkladatelé projektů by měli splnit alespoň tři z těchto čtyř kritérií. Pokud by nesplňovali úplně všechna kritéria, měla by jim být poskytnuta podpora, např. rozvoj kapacity v řízení programů a projektů ESF.

5.2.38 Předkladatelé projektů by měli podrobně popsat tyto oblasti:

- personální zajištění administrace globálních grantů (tj. manažer programu, finanční manažer, projektoví poradci, terénní pracovníci atd.),
- předchozí praxe v práci s cílovými skupinami globálních grantů,
- předchozí praxe v řízení projektů a programů SF EU (zejména ESF),
- systémy řízení jakosti,
- jak budou v rámci projektu podporovat místní partnerství,
- marketingová strategie pro oslovení potenciálních žadatelů.

5.2.39 ZS by MPSV poskytl tyto informace vyplněním standardního formuláře žádosti ESF, včetně podrobného rozpočtu výdajů spojených s administrací globálních grantů.

5.2.40 Jak jsme již doporučili, mohlo by MPSV napřed na základě výzvy vybrat jen jeden pilotní projekt na dvouleté období. Pokud by bylo MPSV s výsledky prvního pilotního projektu globálních grantů spokojeno, mohlo by vypsát novou výzvu a vybrat další projekty (tj. další ZS globálních grantů), a to opět na dva roky nebo na zbývající část programovacího období 2007-13.

5.2.41 Až bude vybrán jeden nebo více ZS, bude s ním/s nimi muset ŘO OP LZZ podepsat smlouvu podle Článku 43 Obecného nařízení, v níž budou zakotvena pravidla implementace globálních grantů. Tato smlouva musí podrobně uvádět:

- „*druhy operací, které mají být z globálního grantu financovány;*
- *kritéria pro výběr příjemců;*
- *míry pomoci z fondů a pravidla pro tuto pomoc, včetně použití případného vzniklého úroku;*
- *nástroje pro monitorování, hodnocení a zajišťování finanční kontroly globálního grantu podle čl. 59 odst. 1 vůči řídicímu orgánu, včetně pravidel pro zpětné získávání neoprávněně vyplacených částek a předkládání účtů;*
- *[...] jakékoli použití finanční záruky nebo rovnocenného prostředku, pokud členský stát nebo řídicí orgán neposkytnou takovou záruku v souladu s institucionálním uspořádáním každého členského státu.*”

Zpracovali jsme vzor smlouvy, který se nachází v příloze k této zprávě.

5.2.42 Když by byly jeden nebo více ZS vybrány, ŘO OP LZZ by také měl EK poskytnout informace o ZS v popisu svých řídicích a kontrolních systémů podle Článku 71(1) Obecného nařízení č. 1083/2006: *“Před podáním první žádosti o první průběžnou platbu nebo do dvanácti měsíců od schválení každého operačního programu předloží členské státy Komisi popis systémů, pokrývající zejména organizaci a postupy (a) řídicích a certifikačních orgánů a zprostředkujících subjektů [...]”*.

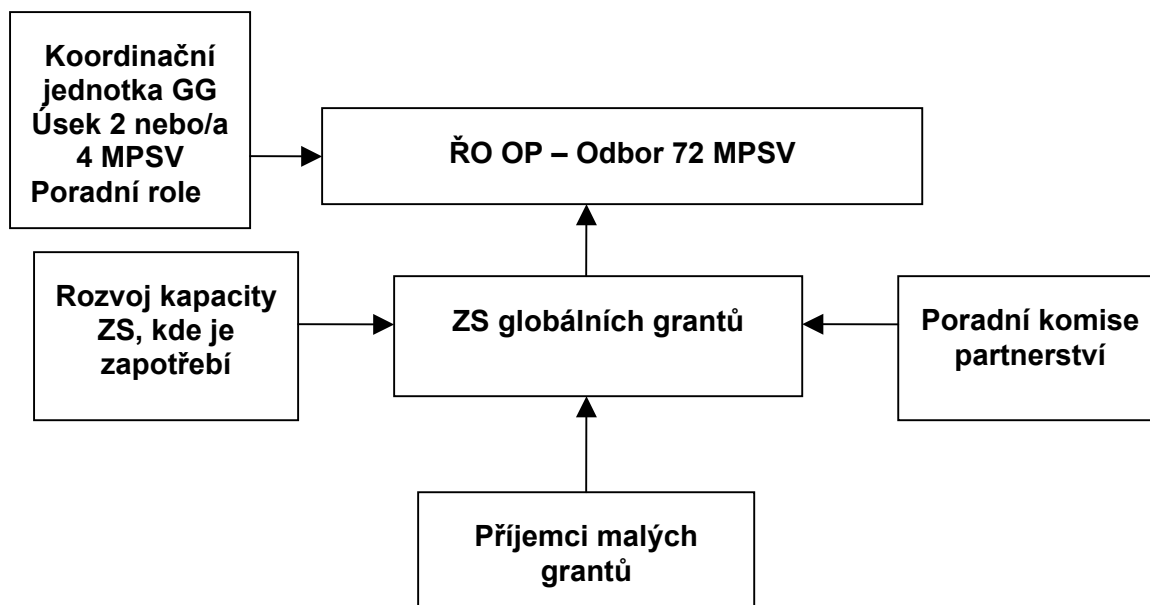
V návrhu Implementačního nařízení Komise jsou uvedeny podrobnější údaje o informacích, které by jednotlivé členské státy měly poskytovat Evropské komisi podle Článku 71 Obecných nařízení. Článek 22 Implementačního nařízení vyžaduje: *„Členský stát musí Komisi poskytnout tyto informace o řídicím orgánu, certifikačním orgánu a všech jednotlivých zprostředkujících subjektech:*

- (a) popis úkolů, jimiž byly pověřeny,*
- (b) diagram organizační struktury orgánu, rozdělení úkolů mezi jeho jednotky nebo v jejich rámci a indikativní počet pracovních míst,*
- (c) procedury pro výběr a schvalování operací,*
- (d) procedury pro příjem žádostí příjemců o refundaci výdajů, jejich ověřování a potvrzování a zejména pravidla a procedury pro účely ověřování podle Článku 13 a také procedury pro schvalování, provádění a zaúčtování plateb příjemcům [...]”*.

5.2.43 Bod 3 Přílohy XII návrhu Implementačního nařízení Komise obsahuje vzor dokumentu, kterým se mají členské státy při předkládání požadovaných informací o ZS Evropské komisi řídit.

5.2.44 Vzhledem k uvedeným doporučením by globální granty mohly mít tuto implementační strukturu.

Návrh implementační struktury globálních grantů v České republice

Proces výběru ZS

5.2.45 Jak jsme se již zmínili, ŘO OP LZZ by odpovídal za koordinaci ZS globálních grantů na ústřední úrovni.

5.2.46 V praxi by to znamenalo, že by ŘO považoval jednotlivé zprostředkující subjekty za individuální projekty (nesoucí odpovědnost za značný počet mikroprojektů). Pro ŘO by to tedy znamenalo stejný objem práce jako při koordinaci a kontrole jiných individuálních projektů.

5.2.47 ŘO by odpovídal za tyto otázky:

- uveřejňování výzev k předkládání návrhů pro výběr ZS (maximálně jednou za dva roky),
- vydávání pokynů pro žadatelské ZS, v případě potřeby jejich změny,
- poskytování podpory a informací žadatelským ZS jako kterémukoli jiným předkladatelům projektů,
- výběr ZS (také maximálně jednou za dva roky),
- vydávání pokynů pro vybrané ZS, v případě potřeby jejich změny,
- poskytování podpory a informací vybraným ZS jako kterémukoli jiným realizátorům projektů,
- schvalování první zálohové platby vybraným ZS,
- příjem a kontrola čtvrtletních monitorovacích zpráv za jednotlivé složky globálních grantů (tj. dvě čtvrtletní monitorovací zprávy na jeden ZS),
- schvalování plateb po schválení čtvrtletních monitorovacích zpráv,
- provádění kontrolních návštěv ZS podle Článku 4,
- zpracování stručných výročních zpráv o provádění programu globálních grantů, které by vycházely ze zpráv předkládaných ZS a byly součástí povinných výročních zpráv o provádění OP,
- pokud ZS budou potřebovat podporu rozvoje kapacity, vypsání

výběrového řízení na organizace schopné poskytovat ZS tyto služby.

5.2.48 Při plnění těchto úkolů by ŘO poskytovaly stanoviska relevantní jednotky Úseku 2 a 4 MPSV.

5.2.49 Jestliže by MPSV přijalo naše doporučení a globální granty nejprve implementovalo prostřednictvím pilotního projektu v jednom regionu České republiky, odhadujeme lidské zdroje potřebné pro koordinaci tohoto projektu na ústřední úrovni celkem maximálně na 1 až 2 dny měsíčně s obdobím intenzivní práce při zahajování projektu. Například v Londýně, kde je jen jeden ZS, přiděluje ŘO pro Londýn na koordinaci globálních grantů jen malou část pracovní náplně pracovníka v nízké až střední funkci (průměrně jde celkem o jeden den měsíčně).

5.2.50 Pokud by pak globální granty byly později v příštím programovacím období rozšířeny a implementovány v celostátním měřítku, měl by na ně ŘO přidělit stejné zdroje jako na řízení jiných individuálních projektů ESF podle jejich počtu (tj. podle počtu vybraných ZS).

5.3 Financování programu

5.3.1 Evropská komise nestanovila, jaké minimální či maximální procento prostředků programu by mělo být v příštím programovacím období na globální granty alokováno; bude to předmětem jednání mezi jednotlivými členskými státy a EK. DG Zaměstnanost a sociální věci však neoficiálně doporučuje, aby pro financování globálních grantů bylo použito 1 % z prostředků ESF nebo „jiné procento považované za přiměřené“. Doporučujeme tedy, aby na globální granty v České republice bylo od příštího programovacího období 2007-13 věnováno 1 % celkové alokace ESF určené pro návrh OP LZZ 2007-13 (tj. 25.882.332,42 €).

5.3.2 OP LZZ uvádí, že míra spolufinancování z ESF všech priorit OP LZZ 2007-13 je max. 85% celkových způsobilých výdajů (viz verze OP LZZ 2007-13 schválená 30.10.2006). Zbývajících 15 % bude hrazeno z národních zdrojů, především z rozpočtu MPSV. Tato míra spolufinancování se proto bude vztahovat i na potenciální program globálních grantů v rámci OP LZZ 2007-13.

5.3.3 Evropská komise pro období 2000-2006 nevydala žádné konkrétní pokyny týkající se financování administrativních výdajů globálních grantů. Několik členských států (např. Francie a UK) rozhodlo, že budou financovat výdaje ZS spojené s administrativním a finančním řízením globálních grantů do výše 20 % celkového rozpočtu programu globálních grantů. Toto procento je vyšší než v jiných nosných programech ESF, protože ZS globálních grantů musí žadatelům a realizátorům projektů poskytovat mnohem intenzivnější podporu než v jiných programech ESF.

5.3.4 Tato metoda financování administrativních výdajů ZS je však v současnosti předmětem diskuse a EK proto k této otázce vydala pro období 2007-13 jasné pokyny.

5.3.5 Článek 46(1) Obecného nařízení č. 1083/2006 stanoví, že „fondy mohou z podnětu členského státu financovat činnosti operačních programů v oblasti přípravy, řízení, monitorování, hodnocení, informování a kontroly spolu s činnostmi zaměřenými na posílení správní kapacity pro provádění pomoci

z fondů[...]". Kapitola 5 EC Aide-memoire for desk officers toto ustanovení dále upřesňuje ve věci administrativních výdajů globálních grantů: „*Financování ZS, který řídí globální grant v rámci programu, spadá do Technické pomoci (TP). Tyto výdaje je proto nutno financovat z priority/programu TP*".

- 5.3.6 Cílem EK je zajistit, aby výdaje související s řízením programu byly jasné identifikovány v rozpočtech TP, a proto je nutno administrativní výdaje ZS financovat ze samostatných projektů financovaných z Priority TP (tj. Priority 6) OP LZZ 2007-13.
- 5.3.7 Přestože nebyl stanoven žádný limit pro objem způsobilých administrativních výdajů, které lze hradit z TP pro řízení globálních grantů, měla by míra podpory respektovat obecné limity Technické pomoci stanovené v Článku 46(1) Obecného nařízení. Členské státy proto mohou v kontextu svých operačních programů stanovit specifické limity, pokud jsou v souladu s celkovou úrovní povolenou pro celý program.
- 5.3.8 Z praxe jiných členských států vyplývá, že vhodnou mírou alokace na administrativní výdaje ZS potřebné pro řízení programu globálních grantů je max. 20% celkového grantu. V České republice doporučujeme stanovit stejný horní limit pro výdaje vzniklé ZS v souvislosti s globálními granty. To znamená, že pokud se MPSV rozhodne od příštího programovacího období 2007-13 věnovat na globální granty 1% celkové alokace z ESF určené pro návrh Operačního programu LZ a zaměstnanost 2007-13 (25.882.332,42 €), 20% z této alokace (5.176.466,5 €) by mělo být vyděleno na Prioritu 6 (TP) na úhradu výdajů ZS na globální granty za celé programovací období 2007-13.
- 5.3.9 Protože celková alokace na Prioritu 6 (TP) OP LZZ činí 115.032.589 €, představuje navrhovaná alokace určená pro projekty financující administrativní výdaje ZS spojené s globálními granty (5.176.466,5 €) 4,5% celkové alokace na TP v rámci OP LZZ 2007-13. Rozhodně to není zanedbatelná částka, musíme si však uvědomit, že povaha globálních grantů vyžaduje výraznou podporu žadatelů a realizátorů projektů a také využití týmů terénních pracovníků, které nejsou u jiných programů ESF nezbytné.
- 5.3.10 Jak jsme uvedli v Oddíle 5.2.33, vlastní globální granty by byly financovány z jiné priority než TP (tj. z Priority 3 OP LZZ), a proto důrazně doporučujeme, aby MPSV provedlo nezbytná opatření zajišťující, aby ŘO OP LZZ koordinoval obě složky globálních grantů, tj. aby oba „projekty“ implementované v rámci globálních grantů koordinoval jeden útvar.
- 5.3.11 Pro shrnutí doporučujeme, aby MPSV:
- od příštího programovacího období 2007-13 přidělilo na globální granty v České republice 1 % celkových finančních prostředků ESF alokovaných na návrh Operačního programu LZ a zaměstnanost 2007-13 (tj. 25.882.332,42 €),
 - na implementaci globálních grantů v rámci tohoto OP aplikovalo míru spolufinancování stanovenou pro OP LZZ 2007-13 (tj. 85 % z ESF a 15 % ze státního rozpočtu),
 - alokovalo v rámci Priority 6 OP LZZ částku rovnající se max. 20 % celkové alokace na globální granty (tj. 5.176.466,5 €),

- provedlo nezbytné kroky umožňující, aby ŘO OP LZZ koordinoval nejen vlastní globální granty, ale i Technickou asistenci určenou pro globální granty.

5.4 Objem a délka financovaných projektů

- 5.4.1 Postupný přechod menších NNO z globálních grantů na nosné programy ESF je významnou přidanou hodnotou programů globálních grantů. Z praxe jiných členských států vyplývá, že mezi organizacemi žádajícími o globální granty ESF a o podporu z nosných programů ESF je stále značný rozdíl, a jasně dokládá, že je nutno pro menší NNO zajistit postupný přechod od globálních grantů k nosným programům. Doporučujeme proto takový model globálních grantů, který zajistí rozvoj NNO tak, že zpočátku bude poskytovat malé granty na dobu jednoho roku nebo i méně s možností pokračovat dále s dvouletými granty většího objemu, které by již od podporovaných NNO vyžadovaly větší administrativní, finanční a manažerské vstupy. NNO by se tedy postupně dostaly – také díky výrazné individuální podpoře – na úroveň umožňující žádat o podporu z nosných programů ESF a řídit je.
- 5.4.2 V prvním stupni navrhujeme granty pro roční projekty s maximálním finančním objemem 7.000 € (nebo 200.000 Kč při současném kurzu) s velmi intenzivní podporou ze strany terénních pracovníků. Jako další stupeň navrhujeme roční projekty s finančním objemem max. 14.000 € (400.000 Kč) a na ně by navazovaly dvouleté projekty, kde by finanční limit činil 28.000 € (800.000 Kč). NNO, které touto vývojovou linií projdou, by měly po třetím a závěrečném stupni globálních grantů být schopny se zapojit do nosných programů, protože se na tomto stupni seznámí s požadavky ESF a budou tak moci žádat o malé granty v minimálním objemu poskytovaném nosnými programy ESF.
- 5.4.3 Nedoporučujeme, aby MPSV stanovilo minimální finanční limit ani minimální délku projektu. Flexibilní přístup k dolním limitům umožní, aby v rámci globálních grantů byla předkládána co nejširší škála mikroprojektů. Délku projektu a potřebný finanční objem je samozřejmě vždy nutno uvažovat při posuzování schůdnosti realizace z hlediska zajištění činností a cílů projektu.
- 5.4.4 Projekty nebudou do následujících stupňů GG přecházet automaticky, pro každý stupeň bude vypsáno samostatné kolo výzvy. NNO budou tedy muset v rámci každého stupně žádat o nový grant. Pro ZS to znamená, že budou muset připravit tři varianty formuláře žádosti upravené podle požadavků jednotlivých stupňů (ZS by také mohly zpracovat jen jeden formulář a otázky do něj přidávat nebo je ubírat podle toho, o jaký stupeň podpory NNO žádají). Připravili jsme vzor formuláře žádosti, který je příkladem formuláře pro první stupeň a je uveden v Příloze II.
- 5.4.5 Doporučujeme umožnit NNO, pokud budou mít dostatečnou kapacitu, aby svůj první grant čerpaly z druhého stupně. Nedoporučujeme však, aby jim bylo umožněno začít hned třetím stupněm. Domníváme se totiž, že mezi požadavky třetího stupně globálních grantů a nosnými programy bude poměrně malá mezera a NNO s dostatečnou kapacitou pro třetí stupeň globálních grantů by byly schopny žádat i o prostředky z nosných programů. Do programu globálních grantů je nutno umožnit přístup především malým NNO, jejichž kapacita nesplňuje kritéria požadovaná pro klasické projekty ESF.

- 5.4.6 Hlavním záměrem postupného zvyšování náročnosti globálních grantů je rozvíjet kapacitu malých NNO, jež by jim nakonec umožnila získat přístup k nosným programům ESF. Některé velmi malé organizace mohou sice svoji kapacitu rozvinout, nemusí se však chtít rozrůstat, protože jejich hlavním záměrem je být a zůstat malými organizacemi poblíž obtížně oslovitelných skupin dostupnými pro tyto skupiny. Globální granty by rozhodně měly podporovat tyto velmi malé organizace, které mají nejlepší pozici pro kontakt se sociálně vyloučenými skupinami, a pomáhat jim rozvíjet kapacitu. Cesta postupného rozvoje by však měla být malým NNO nabízena jako příležitost a možnost a nikoli jako povinnost.
- 5.4.7 Protože cesty rozvoje budou novým prvkem několika programů globálních grantů v EU, nemůžeme na základě vlastních zkušeností ani praxe jiných členských států EU doporučit nejvhodnější postup v rámci této metody, můžeme však MPSV navrhnout eventuální varianty. MPSV by např. mohlo omezit počet malých grantů, které bude moci získat jedna NNO v prvním stupni globálních grantů, aby k němu měly přístup jen malé NNO, které zatím nikdy prostředky z ESF nečerpaly. Malé NNO by proto v rámci prvního stupně mohly získat je jeden malý grant, ve druhém a třetím stupni by však mohly získat větší počet grantů. Malé NNO, které se nechtějí rozrůstat, by proto nebyly nuceny do třetího stupně globálních grantů postupovat.
- 5.4.8 Naším hlavním doporučením je, aby ZS výrazně podporovaly organizace příjemců grantů, aby se rozrůstaly a zvyšovaly kapacitu. Terénní pracovníci ZS a pracovníci, kteří budou mít na starosti projekty, by měli být schopni rozhodnout, co je pro jednotlivé příjemce grantů nejvhodnější vzhledem k jejich poslání, potřebám a cílům.

5.5 Procedury předkládání žádostí

- 5.5.1 V Bodě 5.2 uvádíme, že by ZS předkládaly žádosti ŘO OP LZZ v rámci Priority 6 (TP) OP LZZ na standardních formulářích ESF a standardním postupem.
- 5.5.2 Po schválení žádosti ze strany ŘO OP LZZ a podpisu smlouvy o poskytnutí dotace (globálního grantu) mezi ŘO a ZS může ZS zahájit zjednodušenou proceduru pro předkládání a výběr žádostí příjemců malých grantů.
- 5.5.3 Tato zjednodušená procedura by měla zahrnovat:
- jasná a jednoduchá kritéria způsobilosti,
 - stručnější, jednodušší a srozumitelnější pokyny,
 - stručnější, jednodušší a srozumitelnější formulář žádosti.
- 5.5.4 V pokynech a formuláři žádosti je třeba používat jednoduchý a jednoznačný jazyk, vyhnout se pokud možno žargonu a všechny odborné termíny jasně vysvětlit (např. příjemce, výstupy, výsledky, monitorování, způsobilé výdaje atd.). ZS by měly také poskytovat jasné příklady projektů, o jejichž podporu mohou potenciální předkladatelé žádat. Tyto hlavní zásady platí pro všechny typy financování, pro globální granty zaměřené na první žádosti malých organizací o podporu z ESF jsou však zvláště důležité. Zmíněné příklady jsme proto vypracovali a zařadili je do vzoru vyhlášení výzvy pro předkládání žádostí uvedené v příloze této zprávy a v pokynech pro ZS.

- 5.5.5 Je důležité, aby ZS dobře znaly potřeby NNO a úroveň jejich dovedností a svoje postupy a požadavky podle nich upravily. V Londýně například přijímáme žádosti vyplněné rukou, protože víme, že některé velmi malé NNO nemají počítače.
- 5.5.6 Doporučujeme také, aby se v potenciálním programu globálních grantů využívaly formuláře předběžných žádostí, protože jde o osvědčenou praxi zvyšující efektivnost procesu výběru žádostí pro ZS i pro příjemce. Tento postup zajišťuje ZS vysokou efektivitu a úspěšnost. Fáze předběžných žádostí sice zvyšuje nároky na administrativu a zdroje, ale později při výběru a realizaci projektů šetří čas, protože jejich předkladatelům byla poskytována přiměřená pomoc od samého začátku. Tento postup je užitečný i pro předkladatele projektů, protože koriguje jejich očekávání, předchází zklamání a žadatelům pomáhá zpracovat dobré projekty. Vypracovali jsme proto také formulář předběžné žádosti a pokyny, jež jsou součástí pokynů pro ZS a jsou uvedeny v příloze této zprávy.
- 5.5.7 Doporučujeme také, aby si ZS a/nebo jejich partneři naplánovali dostatečné zdroje pro poskytování individuální podpory potenciálním žadatelům od samého začátku, tj. od fáze předběžných žádostí. Tento postup je sice náročný na zdroje, ale přináší přidanou hodnotu tím, že zajišťuje kvalitní žádosti, zvyšuje kapacitu NNO potřebnou pro zpracování žádostí o prostředky ESF a zakládá vztah mezi ZS a potenciálním příjemcem grantu (což má zásadní význam pro omezování rizika).
- 5.5.8 Navrhli jsme také formulář hlavní žádosti a pokyny pro předkladatele projektů, kteří uspěli v procesu posuzování předběžných žádostí. Zmíněný formulář žádosti s pokyny je také uveden v příloze této zprávy. Formulář obsahuje také referenční číslo přidělené příslušnému žadateli.
- 5.5.9 Při zpracování pokynů a formulářů jsme usilovali o to, aby odpovídaly českým i evropským požadavkům a zároveň byly pro potenciální žadatele zvládnutelné. Jak jsem již uvedl, vzhledem k tomu, že námi navrhovaný program globálních grantů má tři stupně (nebo možnosti rozvoje), budou ZS muset mít také tři formuláře žádosti upravené pro jednotlivé stupně. Pokud by chtěly mít jeden formulář, mohou do něj doplňovat nebo z něj ubírat otázky, podle toho, o jaký stupeň podpory NNO žádají.
- 5.5.10 Doporučujeme, aby ZS potenciálním žadatelům poskytovaly formuláře žádostí a pokyny v tištěné i elektronické verzi. Navrhujeme také, aby ZS vyžadovaly předkládání formulářů předběžných a konečných žádostí jen v tištěné podobě. Zajistily by tak, aby z výběrového řízení nebyla vyloučena některá organizace jen proto, že nemá potřebné počítačové vybavení.
- 5.5.11 ZS by samozřejmě měly, jako u všech jiných programů SF, využívat veškeré dostupné kanály pro publicitu a šíření informací, aby dosáhly na malé NNO a komunitní organizace. Tradiční formy publicity však pro oslovení znevýhodněných osob nestačí a je třeba je doplňovat přímým kontaktem s cílovými skupinami zajišťovaným terénními pracovníky a partnerskými organizacemi. ZS by proto marketingu globálních grantů měly věnovat zvláštní pozornost.
- Marketingová strategie ZS globálních grantů by mohla zahrnovat tato média:
- bulletiny, tiskoviny,
 - zprávy v místním a regionálním tisku,

- webové stránky ZS,
- jiné místní sítě dobrovolnického a komunitního sektoru,
- propagace příležitostí k financování na jiných seminářích a workshopech,
- přímé oslovení potenciálních skupin příjemců a organizací prostřednictvím:
 - letáků a plakátů,
 - osobních schůzek s potenciálními žadateli,
 - propagace v místních komunitních centrech a církevních organizacích.

5.6 Kritéria a proces výběru

5.6.1 Aby byla organizace způsobilá, musí splňovat určité požadavky, které se řídí úrovní grantu, o nějž žádá. Požadovaná kritéria zahrnují:

- určité trvání činnosti organizace,
- maximální počet placených pracovníků na plný úvazek nebo v přepočtu na plný úvazek,
- maximální objem příjmu organizace za poslední úplný fiskální rok.

5.6.2 Pro přehlednost uvádíme náš návrh kritérií způsobilosti pro jednotlivé stupně programu globálních grantů:

Kritérium / stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Maximální výše grantu v € (minimální výše není stanovena)	7.000	14.000	28.000
Maximální výše grantu v Kč (minimální výše není stanovena)	200.000	400.000	800.000
Maximální délka projektu (minimální délka není stanovena)	1 rok	1 rok	2 roky
Minimální praxe příjemce	1 rok	1 rok	1 rok
Max. počet pracovníků na plný úvazek (nebo v přepočtu na plný úvazek) – bez dobrovolníků	Max. 2	Max. 3	Max. 5
Minimální rozpočet předchozího referenčního projektu v Kč	Neuplatňuje se	Neuplatňuje se	100.000
Maximální příjem za poslední ukončený finanční rok v Kč	800.000	1.500.000	2.000.000

5.6.3 Při stanovení kritérií způsobilosti pro tento program jsme uvažovali:

- kritéria způsobilosti v jiných členských státech EU,
- kritéria způsobilosti současných českých globálních grantů,
- specifika českého dobrovolnického sektoru.

5.6.4 Upozorňujeme však, že přestože nám Český statistický úřad (ČSÚ) a Centrum pro výzkum neziskového sektoru (CVNS) poskytly určité statistické informace o českých dobrovolnických organizacích, nebyli jsme schopni získat komplexní data týkající se malých dobrovolnických organizací v České republice.

- 5.6.5 Jak jsme již uvedli, doporučujeme, aby ZS proces výběru – včetně kritérií způsobilosti – upravily tak, aby odpovídal regionálním a subregionálním potřebám. Tento proces však podléhá schválení ŘO OP LZZ. Doporučujeme, aby ŘO zavedl jednotné formuláře žádostí a pokyny závazné pro všechny ZS a zajistil tak, že program bude skutečně co nejjednodušší. ZS by však měly mít možnost navrhnout změny kritérií způsobilosti a prioritní zaměření na některou cílovou skupinu, či více skupin, uvedených v seznamu v Kapitole 4 této zprávy.
- 5.6.6 Předběžná žádost by měla prokázat, že projekt splňuje pět obecných výběrových kritérií:
- organizace je způsobilá,
 - akce pomohou zvýšit zaměstnatelnost podporovaných klientů,
 - podporovaní klienti jsou nezaměstnaní a mají značné problémy na trhu práce (tj. spadají do cílových skupin uvedených v Kapitole 4),
 - požadovaný grant odpovídá stanoveným limitům (tyto limity byly stanoveny pro tři různé varianty globálních grantů,
 - žadatelé o projekty mají vlastní bankovní účet na jméno organizace.
- 5.6.7 Doporučujeme, aby všichni žadatelé o podporu projektů, kteří uspějí v první fázi hodnocení (tj. posouzení předběžných žádostí), přikládali ke svým hlavním žádostem doporučující stanovisko od jiné nezávislé organizace. Může to být jednoduché vyjádření podpory žádosti potvrzující, že nezávislá organizace o projektu ví, domnívá se, že bude pro místní oblast a cílové skupiny přínosem a zajistí také, aby se navrhované mikroprojekty nepřekrývaly s již probíhajícími projekty.
- 5.6.8 Domníváme se také, že by ve třetím stupni programu globálních grantů měli být žadatelé schopni poskytnout referenci na již realizovaný projekt a seznámit se tak s požadavky nosných programů, kde se vyžaduje doložení předchozí činnosti.
- 5.6.9 Jak jsme již uvedli, doporučujeme také, aby NNO bylo umožněno začít až od druhého stupně (pokud mají dostatečnou kapacitu), aby je třístupňová struktura skutečně podporovala a naopak je nebrzdila. Nedoporučujeme však, aby NNO začínaly až od třetího stupně, protože jeho postupy se budou již velmi blížit nosným programům.
- 5.6.10 ZS by po vypsání výzvy k předkládání návrhů projektů měly být schopny potenciálním žadatelům poskytovat individuální pomoc. ZS by měly na základě předběžné žádosti pomáhat potenciálním žadatelům zpracovat projektový záměr a předběžnou žádost.
- 5.6.11 ZS z předběžných žádostí vyberou způsobilé žádosti a uvědomí všechny žadatele o výsledku; musí jim přitom jasně sdělit důvody úspěchu či neúspěchu.
- 5.6.12 Předkladatelé projektů budou po ukončení fáze předběžných žádostí vyzváni ke zpracování a předložení definitivní žádosti. Žádosti by měly vyhodnotit a obodovat alespoň dvě osoby. Doporučujeme, aby žádosti byly hodnoceny interně, tj. aby hodnocení prováděli zaměstnanci ZS. Proces, v němž ZS přidělí granty NNO, by měl být otevřený, konkurenční a transparentní. ZS by proto měly stanovit hodnotící kritéria a bodovací systém zajišťující

spravedlivé vyhodnocení všech žádostí. ZS by měly své pracovníky v hodnocení a bodování proškolit a zajistit tak srovnatelné podmínky pro všechny žádosti. Za účelem rozvoje interní kapacity a přenosu osvědčené praxe by ZS mohly přizvat také externí hodnotitele (např. z rady partnerství) a zapojit je do hodnocení žádostí, pokud je také proškolí v systému bodování. Jestliže se vyskytnou výrazné rozdíly v bodovém hodnocení projektů, je vhodné požádat třetího hodnotitele, aby projekt vyhodnotil znovu.

- 5.6.13 Projekty a výsledky hodnocení je nutno prezentovat radě partnerství a projednat je s ní; rada schválí seznam mikroprojektů pro podporu z globálních grantů a také seznam náhradních projektů.
- 5.6.14 ŘO OP LZZ bude nutno pro informaci předložit zprávu obsahující použitý systém bodování a seznam schválených projektů.
- 5.6.15 ZS by měly o výsledcích okamžitě informovat všechny žadatele a neúspěšným uchazečům poskytnout konstruktivní zpětnou vazbu. Zpětná vazba je významnou součástí celého projektu, protože i pro neúspěšné žadatele to je příležitost k poučení.
- 5.6.16 Časový rámec celého výběrového procesu by měl být co nejkratší. Navrhujeme 15 pracovních dní na bodové hodnocení žádostí, aby se rada partnerství mohla sejít tři až čtyři týdny po uzávěrce pro předkládání žádostí. ZS by měly všechny žadatele informovat o výsledcích do 5 pracovních dnů od schválení projektů radou partnerství. ZS by také měly o výsledcích informovat ŘO OP LZZ, a to do 15 pracovních dnů od schválení projektů radou partnerství.
- 5.6.17 Pro zajištění co nejjednoduššího zpracování žádostí s ohledem na předkladatele a pro omezení rizika doporučujeme, aby pracovníci ZS navštívili všechny úspěšné projekty a projednali jejich realizaci, zkontrolovali účty a probrali s jejich pracovníky zjednodušené procesy globálních grantů (tj. jejich výdaje, účetní doklady, které budou muset předkládat, a požadavky globálních grantů na monitorování). ZS se tak ujistí o vhodnosti organizace, jejích systémů, projektu atd. a vytvoří silné vazby s příjemci grantů (což má zásadní význam pro omezování rizika).
- 5.6.18 ZS a příjemce grantu musí na závěr této návštěvy podepsat jednoduchou smlouvu o poskytnutí dotace (grantu) stanovící hlavní práva a povinnosti obou stran. Vzor této smlouvy mezi ZS a příjemcem grantu jsme zařadili do pokynů pro ZS v příloze této zprávy.

5.7 Rozvoj kapacity

- 5.7.1 Zkušenosti s globálními granty v jiných členských státech ukazují, že jde o velmi efektivní nástroj rozvoje kapacity malých NNO díky poskytování intenzivní rozvojové pomoci, která je pro úspěšnost globálních grantů klíčová. V této souvislosti důrazně doporučujeme, aby ZS žadatelům o granty a příjemcům grantů poskytovaly tyto služby:
- individuální podpora a konzultace,
 - semináře a workshopy pro potenciální žadatele,
 - příležitosti ke spolupráci v sítích.

Individuální podpora a konzultace

- 5.7.2 Všechny ZS by měly mít tým projektových poradců, kteří by v případě potřeby byli k dispozici žadatelům o projekty a příjemcům grantů a poskytovat jim pomoc. Tato individuální pomoc může mít několik variant, např.:
- Podpora potenciálních žadatelů během zpracování projektů;
 - Vyčlenění speciální linky, na kterou mohou žadatelé o projekty a příjemci grantů volat, potřebují-li rady a informace od projektových poradců telefonicky nebo v místě realizace;
 - Pravidelné návštěvy příjemců grantů na jejich přání nebo z iniciativy ZS. Pravidelné návštěvy mají pro úspěšnost programu globálních grantů značný význam a ZS by měly organizace příjemců grantů navštěvovat pravidelně, aby identifikovaly eventuální potíže organizace, nabídli pomoc a navrhli vhodné řešení a nástroje pro zlepšení, zvyšovali kapacitu příjemců v oblasti IT (např. využití Excelu), zpracování rozpočtu, náboru příjemců, monitorování příjemců a jejich výdajů atd.
 - Vytvoření speciální webové stránky pro příjemce grantů obsahující veškeré informace o globálních grantech, vzory formulářů, případové studie, nejčastější dotazy atd. Tato webová stránka by byla přístupná pro všechny příjemce grantů, předpokládáme však, že by ji skutečně využívali především příjemci ze třetího stupně globálních grantů jako nástroj pro zvyšování kapacity.
- 5.7.3 Aby ZS mohly reagovat na potřeby žadatelů a příjemců grantů a účinně rozvíjet kapacitu malých NNO, důrazně doporučujeme, aby jednotlivé ZS měly speciální tým terénních pracovníků, kteří by příjemcům grantů poskytovali praktickou pomoc a podporovali je během celé realizace projektu v souladu s Odstavcem 6 Nařízení o ESF č. 1081/2006 „*Zvláštní pozornost je třeba věnovat [...] práci v terénu se skupinami, které jsou ve vztahu k trhu práce marginalizovány*“. Dobrý program globálních grantů podle našeho názoru nelze realizovat bez dostatečně personálně silného týmu terénních pracovníků.
- 5.7.4 Tato podpora by měla být přizpůsobena potřebám příjemců grantů a také stupni globálních grantů, v němž se NNO nacházejí. Jak jsme již vysvětlili výše, doporučujeme program globálních grantů strukturovat se zřetelem k postupnému rozvoji NNO. Z hlediska zvyšování kapacity to znamená, že by se ZS měly zaměřit na postupné seznamování příjemců grantů s požadavky nosných programů ESF na monitorování, audit trail, systémy, atd. vždy na úrovni stupně programu, v němž se budou nacházet.

Semináře a workshopy pro potenciální žadatele

- 5.7.5 ZS by kromě zmíněné individuální podpory měly jako nástroj rozvoje kapacity pro žadatele a příjemce grantů organizovat také hromadné workshopy a kurzy.
- 5.7.6 Workshopy pro potenciální žadatele by měly být zaměřeny na poskytování informací o programu globálních grantů (cíle, kritéria způsobilosti, cílové skupiny atd.) a o procesu zpracování a předkládání žádostí.

5.7.7 Workshopy pro příjemce grantů by mohly být zaměřeny na tato konkrétní témata:

- Požadavky ESF a projektové řízení:
 - finanční řízení,
 - řízení projektů,
 - požadavky na monitorování a vhodné postupy,
 - techniky hodnocení,
 - nábor příjemců, jejich udržení v programu a rozvoj,
 - marketingová strategie,
 - strategie udržitelnosti,
 - požadavky na audit.
- Školení v efektivní organizaci schůzí a řízení lidských zdrojů:
 - komunikační dovednosti,
 - dovednosti v mezilidských vztazích,
 - motivace,
 - koordinace skupiny,
 - realizace kurzů/ lektorská činnost,
 - rovné příležitosti.
- Rozvoj organizace, např. strategické a dlouhodobé plánování (tento kurz by byl určen především pro příjemce grantů ve 3. stupni programu globálních grantů).

Vytváření a činnost sítí

5.7.8 Práce v sítích je zvlášť důležitá, protože NNO umožňuje sdílet informace, náměty a problémy. Pomáhá také rozvíjet kulturu učení šířením informací o osvědčené praxi mezi agenturami a jinými organizacemi.

5.7.9 Činnost v sítích může také zajistit, aby si NNO zvykly vyměňovat informace o příležitostech ke vzdělávání, lektorech a studijních materiálech a podporovat rozvoj místních/regionálních partnerství v oblasti vzdělávání. Nedávno jsme například v Londýně zorganizovali „elektronickou konferenci“, kde si pracovníci projektů mohli sdělovat, co by rádi od ostatních „koupili“ (např. lektory, přístup k sítím, doporučení, odkazy, vazby na místní zaměstnavatele) a co mají „na prodej“ (např. dovednosti, kontakty, prostory atd.).

5.7.10 Činnost v sítích může mít také zásadní význam pro rozvoj kapacity tým, že účastníkům umožňuje vyměňovat si informace, zkušenosti a osvědčenou praxi a také čerpat ze zkušeností jiných organizací v podobné situaci. ZS by například mohly podporovat činnost sítí zahrnujících NNO tým, že požádá „zkušenější“ NNO (která již např. žádala o globální grant), aby pomohla NNO, která zahajuje první projekt v rámci globálních grantů (tento postup se využívá ve Francii). ZS by měly představovat významnou složku těchto sítí a měly by se věnovat jejich rozvoji a koordinaci.

5.7.11 Uvedené semináře a kolektivní kurzy jsou pro příjemce grantů první příležitostí k zapojení do sítě. ZS by měly ale také v rámci svých služeb pro zvyšování kapacity v síti organizovat specifické a strukturované akce, které by měly NNO věnujícím se týmž cílovým skupinám ve stejné geografické oblasti a pracujícím na podobných typech projektů umožnit výměnu

zkušeností, osvědčené praxe, poznatků o problémech, které řeší, a vytváření nových partnerství.

- 5.7.12 ŘO OP LZZ by – stejně jako v několika jiných členských státech – mohl také organizovat výroční národní konference, kde by se mohli setkávat zástupci všech mikroprojektů globálních grantů, vytvářet a posilovat sítě, vyměňovat si náměty, zakládat nová partnerství atd. Přispělo by to k podpoře partnerství a rozvoji kapacity příjemců globálních grantů.

5.8 Monitorování

- 5.8.1 Připomínáme, že principem globálních grantů je, že ZS je nejen zprostředkujícím subjektem ale ZÁROVEŇ také příjemcem globálního grantu (konečným příjemcem). Jinými slovy, ŘO OP LZZ by měl ZS považovat za jeden individuální projekt, který musí splnit všechny požadavky pro nosné programy ESF, a jako jeden individuální projekt zodpovídá ŘO za značný počet příjemců malých grantů. V praxi to znamená, že ZS nemusí ŘO OP LZZ hlásit výstupy a výsledky za jednotlivé mikroprojekty ale jen za globální granty jako celek (tj. informuje o celkovém počtu příjemců podpořených globálními granty, o celkovém počtu vyplacených grantů, o celkových měkkých a tvrdých výsledcích atd.). Také to znamená, že ŘO OP LZZ nebude mít informace o každém mikroprojektu (tyto informace však bude mít k dispozici ZS a na vyžádání je bude moci ŘO předložit).

- 5.8.2 Pro příjemce malých grantů to znamená, že ZS předkládá zprávy ŘO za ně. ZS z příjemců grantů tedy snímá administrativní zátěž spojenou se zpracováním zpráv a vyúčtováním prostředků. Příjemci grantů by proto měli mít méně administrativy a zasílat ZS menší počet monitorovacích zpráv než v nosných programech. Příjemci grantů jsou přesto povinni zaznamenávat informace o svých klientech a výdajích na ně vynaložených ale jen velmi jednoduchým způsobem, protože ZS za ně většinu práce vykoná podle zásady zjednodušení, jež je pro globální granty zásadní.

Monitorování úrovně ZS

- 5.8.3 Doporučujeme, aby MPSV realizovalo úplný program globálních grantů popsaný výše, protože z praxe jiných členských států vyplývá, že tyto granty jsou účinným nástrojem pro řešení sociálního vyloučení a pro místní rozvoj. Implementace úplného programu globálních grantů má také zásadní význam pro rozvoj kapacity malých NNO, které by pak měly být schopny žádat o prostředky z nosných programů ESF.
- 5.8.4 Z hlediska monitorování to znamená, že ZS předkládá čtvrtletní zprávy ŘO OP LZZ. ZS vede záznamy monitorovacích dat o jednotlivých mikroprojektech, posílá však ŘO jen informace o souhrnných výsledcích, tj. data na úrovni programu globálních grantů, a tato data zaznamenává v českém monitorovacím SW programu MONIT v rámci jednoho velkého individuálního projektu. Pokud by ZS neměl do programu MONIT přístup, předkládal by zprávy ŘO, který by je pak do systému MONIT zadával. Tato čtvrtletní monitorovací zpráva by měla obsahovat textové a finanční informace o programu globálních grantů (kolik grantů bylo vyplaceno, kolik příjemců je celkem podporováno, z jakých cílových skupin atd.) a měla by být zasílána ŘO spolu s žádostí o platbu, kde je to vhodné (na základě grantů vyplacených příjemcům).

- 5.8.5 ZS by navíc měl také předkládat ŘO čtvrtletní zprávy o projektu TP, v jehož rámci jsou ZS poskytovány prostředky na výdaje spojené s řízením globálních grantů. Tato čtvrtletní monitorovací zpráva by měla zahrnovat text (týkající se administrace globálních grantů, realizovaných aktivit rozvoje kapacity, počtu organizací čerpajících grant, které byly během čtvrtletí navštíveny atd.) a finanční informace o projektu TP a měla by být také předkládána ŘO OP LZZ spolu s žádostí o platbu (jen za administrativní výdaje spojené s globálními granty).
- 5.8.6 Na konci projektu globálních grantů (v rámci Priority 3, z níž jsou financovány granty pro malé NNO) by ZS měl zpracovat závěrečnou zprávu projektu a zaslat ji ŘO OP LZZ spolu se závěrečnou žádostí o platbu, kde je to vhodné (na základě grantů vyplacených příjemcům).
- 5.8.7 ZS by měl zpracovat závěrečnou zprávu také na konci projektu TP (tj. v rámci Priority 6, z níž se hradí výdaje vzniklé ZS v souvislosti s řízením globálních grantů) a zaslat ji ŘO OP LZZ spolu se závěrečnou žádostí o platbu (jen za administrativní výdaje spojené s globálními granty).

Monitorování úrovně příjemců malých grantů

- 5.8.8 Pro zajištění systematického monitorování prověřujícího důkladně veškeré faktory úspěšnosti mikroprojektů doporučujeme, aby všechny ZS a všechny mikroprojekty v celé České republice aplikovaly stejný systém. Doporučujeme dvě formy monitorování, k nimž patří:
- sběr a analýza dat o příjemcích na úrovni projektů a programu, výstupů/výsledků a výdajů. Sběr dat lze provádět elektronicky (zejména u 3. stupně globálních grantů) nebo během monitorovacích návštěv projektů (zejména u 1. a 2. stupně globálních grantů),
 - pracovníci provádějící monitorovací návštěvy jednotlivých projektů by kromě sběru dat posuzovali také průběh realizace projektu včetně jakýchkoli problémů, např. při náboru klientů, poskytování nabízených služeb nebo řízení projektu.
- 5.8.9 Zdůrazňujeme, že monitorovací návštěvy v rámci globálních grantů se nerovnájí kontrolám podle Článku 4. Cílem není inspekce projektů; monitorovací návštěvy mají tyto cíle:
- podporovat příjemce grantů (v oblasti monitorování dat a jakýchkoli dalších otázek, které se v průběhu mikroprojektu vyskytnou),
 - zajistit, aby příjemci grantů nezaváděli nevhodné systémy pro monitorování a výkaznictví/archivaci,
 - monitorovat příjemce a jejich výdaje – místo běžných monitorovacích zpráv.
- 5.8.10 Tento bod je podle našeho názoru nutno výslovně zdůraznit, protože praxe jiných členských států ukazuje, že si příjemci globálních grantů často stěžovali, že pracovníci provádějící takzvané „monitorovací návštěvy“ se chovají komisičně a podezřívavě, místo aby při monitorování projektu byli vstřícní a nápomocní.
- 5.8.11 Pro zajištění jednotných a srovnatelných výstupů ze sběru dat a monitorovacích návštěv navrhujeme zavést několik formulářů. Všechny musí být co nejjednodušší a nejkratší, přesto však musí obsahovat všechny

potřebné informace. Navrhujeme tyto formuláře, které by musel schválit ŘO OP LZZ:

- formulář projektových výdajů pro záznam stručných údajů o výdajích projektu,
- formulář příjemce/klienta obsahující informace o každém klientovi, např. do které cílové skupiny patří,
- formulář hodnocení ze strany příjemce/klienta zjišťující, jak jednotliví klienti oceňují hodnotu poskytovaných služeb,
- závěrečná zpráva projektu.

5.8.12 *Formulář příjemce/klienta:* Podporované NNO by tento formulář musely vyplnit pro každého klienta a zajistit tak, aby ZS mohly sledovat, zda projekty plní kritéria cílových skupin. Příjemce grantu by na konci projektu uvedl údaje o všech klientech v závěrečné zprávě projektu, kde by na jedné stránce byly shrnuty celkové výstupy. Formuláře jednotlivých klientů by poskytovaly podklady pro souhrnné výstupy v závěrečné zprávě. Tyto formuláře by se předkládaly ZS, které by pak provedly analýzu výstupů a výsledků na úrovni programu.

5.8.13 *Formulář hodnocení ze strany klienta:* Jednotlivé klienty je na konci kurzu nutno požádat o vyplnění tohoto formuláře, kde uvedou osobní hodnocení podpory, již se jim dostalo. Informace o pokrocích jednotlivých klientů by také měli poskytovat koordinátoři projektu nebo lektori. Formulář by měl vyplnit klient; lektor a koordinátor by do něj měli doplnit měkké a tvrdé výsledky. Tyto formuláře se předkládají ZS, které pak provedou analýzu výstupů a výsledků na úrovni programu.

5.8.14 *Formulář projektových výdajů:* Navrhujeme, aby projekty do tohoto formuláře zapisovaly všechny své výdaje (NNO by měly používat elektronickou verzi, ZS však mohou NNO bez potřebných dovedností nebo vybavení dovolit, aby formuláře vyplňovaly ručně). ZS by před zahájením projektů měly příjemcům grantů dát vzor přehledu výdajů, aby bylo naprosto jasné, jak ho vyplňovat. Projekty také musí ZS při monitorovacích návštěvách předkládat účetní doklady (tj. stvrzenky a faktury) ke všem uvedeným výdajovým položkám.

5.8.15 *Zpráva o ukončení projektu:* Navrhujeme, aby tento formulář na konci projektů vyplňovali pracovníci projektů, ZS by je však měly navštěvovat a se zprávou jim pomáhat. ZS by také měly organizovat speciální workshopy pro všechny projekty, kde by jejich pracovníkům vysvětlili, jak při zpracování zpráv postupovat. Formulář by měl obsahovat hlavní data a sloužit k vyhodnocení projektů.

5.8.16 Přesnější informace o datech, jež je nutno shromažďovat, spolu s formuláři, které jsme připravili, jsou uvedeny v příloze. Projekty by měly data zasílat buď poštou, nebo by je mohli shromažďovat pracovníci ZS při návštěvách projektů před jejich ukončením.

5.8.17 Důrazně doporučujeme, aby při monitorovacích návštěvách projektů byly používány předem připravené jednotné monitorovací kontrolní seznamy, zajišťující jednotný a důkladný sběr informací a umožňující analyzovat, jakou podporu projekty eventuálně potřebují. ZS by informace z monitorovacích návštěv zaznamenávaly a analyzovaly a jejich souhrn by využívaly k analýze dosažení cílů programu a k úpravám formy podpory projektů a poradenství.

- 5.8.18 Monitorovací návštěvy jsou rozhodně velmi užitečným nástrojem pro monitorování a zvyšování kapacity. Vyžadují dobře obsazený tým terénních pracovníků. Pokud tento terénní tým existuje a provádí pravidelné monitorovací návštěvy příjemců grantů, není nutno zpracovávat tolik písemných monitorovacích dokumentů, protože terénní pracovníci od NNO nevyžadují formální monitorovací zprávy (vědí, jak mikroprojekty probíhají) a mohou zprávy o monitorovacích návštěvách zpracovávat místo příjemců grantů, což z malých NNO sejme výraznou administrativní zátěž a zároveň zajistí vysokou informovanost ZS o mikroprojektech.
- 5.8.19 Domníváme se, že zmíněné formuláře (viz 5.8.12) by měly být vyplňovány v průběhu celého projektu: formuláře jednotlivých příjemců by například měly být vyplněny v době získání/náboru klientů a do formulářů projektových výdajů by se měly zapisovat všechny výdaje, jakmile vzniknou. ZS však kopie všech těchto formulářů, spolu s kopiemi všech platebních dokladů, budou od příjemců grantů vybírat až po ukončení projektu. ZS by rozhodně měly formuláře i příjemce průběžně kontrolovat při návštěvách projektů a zajistit tak, aby formuláře byly vyplňovány řádně. ZS to umožní dobře posoudit vývoj projektu, dát jeho pracovníkům potřebné rady a také posoudit, které projekty potřebují výjimečnou podporu a návštěvy (někteří příjemci mohou být velmi zkušený a výkonní, jiní mohou být značně dezorganizováni, takže je ZS může navštěvovat častěji a pomáhat jim lépe řídit projekty).
- 5.8.20 Typ podpory a monitorování a jejich frekvence bude záviset částečně na dovednostech a zkušenostech NNO a částečně na objemu a délce financovaných projektů. Rozdíly ve velikosti projektu budou mít dopad na požadavky na monitorování ze strany NNO: u velmi malých projektů budou tyto požadavky co nejjednodušší. Jak budou NNO přecházet od malých projektů k financování operací většího objemu, je od nich třeba - vzhledem k cíli globálních grantů zvyšovat kapacitu – vyžadovat, aby přebíraly vyšší zodpovědnost za vyúčtování a předkládání zpráv o financování a dosahování cílových hodnot. Doporučujeme stanovit různou úroveň požadavků a podpory pro jednotlivé stupně globálních grantů, do nichž NNO spadají a jež jsou popsány níže.
- 5.8.21 U prvního stupně globálních grantů, tj. ročních projektů s maximálním objemem financování 7.000 €, doporučujeme, aby se monitorovací návštěvy projektů konaly jednou za tři měsíce. ZS by měly monitorovací návštěvy využívat k poskytování podpory a rad zajišťujících, aby projekt probíhal řádně a NNO dosahovala jeho cílů. ZS by s NNO měly spolupracovat na vyplňování monitorovacích formulářů obsahujících kontrolní seznamy, pomáhat jim tak zvyšovat kapacitu a snímat z nich část administrativní zátěže. Všechny formuláře na této úrovni (viz 5.8.12) by měly být v jednoduchém formátu Word.
- 5.8.22 U druhého stupně globálních grantů, tj. ročních projektů s maximálním objemem financování 14.000 €, doporučujeme stejné monitorovací nástroje jako u prvního stupně. Jediným rozdílem by bylo, že by ZS měly za účelem zvýšení počítačových dovedností NNO zavést jeden formulář ve formátu Excel, a to výkaz projektových výdajů. ZS by také měly příjemce grantů seznámit s požadavky ESF prostřednictvím individuálních konzultací a workshopů věnovaných monitorování.
- 5.8.23 U třetího stupně globálních grantů, tj. dvouletých projektů s maximálním objemem financování 28.000 €, také doporučujeme monitorovací návštěvy

jednou za tři měsíce. Doporučujeme, aby od podporovaných NNO byly požadovány podrobnější finanční data a audit trails, což by jim umožnilo dále rozvíjet dovednosti až na úroveň nezbytnou pro přístup k nosným programům ESF. ZS by během monitorovacích návštěv měly vycházet z kontrolního seznamu v monitorovacím formuláři (viz příloha k Pokynům) a pomáhat příjemcům vyplňovat požadované formuláře. Pro zvyšování kapacity navrhujeme, aby formulář projektových výdajů byl ve formátu Excel a aby ho příjemci zasílali ZS jednou za šest měsíců v tištěné podobě a emailem. ZS by to umožňovalo rozvíjet kapacitu příjemců grantů potřebnou pro plnění požadavků ESF, dodržovat termíny, předkládat potřebné informace v požadovaném formátu a monitorovat finanční data a informace o příjemcích. ZS by ve třetím stupni měly vést příjemce k využívání složitějších systémů ICT pro výkaznictví, monitorování, audit trail, archivování záznamů o klientech a financování atd., protože to opět příjemcům grantů umožní připravit se na podporu z nosných programů ESF.

Sběr dat a indikátorů

5.8.24 Je důležité, aby program globálních grantů zpracoval „měkké“ i „tvrdé“ monitorovací indikátory pro výstupy i výsledky. Tvrdé výsledky (např. počet klientů, kteří získali zaměstnání) by sice neměly být výslovně vyžadovány, pokud se jich však podaří dosáhnout, je to velmi užitečné pro prokázání přidané hodnoty programu GG. Veškerá data a indikátory, které budou shromažďovány v monitorovacím systému, musí schválit ŘO OP LZZ a od samého počátku programu o nich jasně informovat podporované projekty; musí samozřejmě vyhovovat českým i evropským legislativním požadavkům.

5.8.25 „Měkké“ výsledky lze účinně měřit na základě zpětné vazby od klientů a lektorů. Můžeme sledovat např. tyto indikátory:

- sociální dovednosti, např. komunikační dovednosti a schopnost vyrovnat se s nadřazenou autoritou,
- organizační dovednosti, např. časový management,
- analytické dovednosti, např. využívání úsudku, řešení problémů,
- osobní dovednosti, např. motivace, sebedůvěra,
- zařazení do dalšího vzdělávání,
- účast na kurzech, zejména když se zlepší docházka a participace.

5.8.26 Příjemci grantů by mohli zaznamenávat měkké výsledky pro účely monitorování např. tak, že by na začátku kurzů požádali klienty o vyplnění formulářů osobního hodnocení, kde by uvedli bodové hodnocení míry své sebedůvěry v některých oblastech (např. „Jak jste na tom v matematice“, uveďte hodnocení na stupnici 1-5, „S jakou sebedůvěrou byste absolvovali pohovor při hledání zaměstnání, uveďte hodnocení na stupnici 1-5). Na konci kurzu by klienti mohli vyplnit další dotazník a NNO by mohla vyhodnotit zlepšení jednotlivých osob. Byl by to užitečný monitorovací nástroj pro příjemce grantu i pro ZS.

Monitorování na úrovni Řídícího orgánu

5.8.27 EC Aide-memoire for desk officers (Odst.1.10.2.4) pro úroveň ŘO jasně stanoví, že informace o implementaci globálních grantů je nutno uvádět ve výročních zprávách o provádění OP stejným způsobem jako údaje o jiných operacích.

5.8.28 Zmíněný odstavec EC Aide-memoire dokonce ŘO doporučuje, aby do výroční

zprávy o provádění OP zahrnují samostatnou část o implementaci některých globálních grantů, zejména pokud jsou konkrétně zaměřeny (např. na místní rozvoj, problémy měst atd.). Je to však jen doporučení a nikoli závazný požadavek s platností nařízení.

5.9 Finanční toky a řízení rizika

- 5.9.1 Pověřený ZS bude z hlediska finančních toků v rámci globálních grantů zprostředkujícím subjektem A ZÁROVEN příjemcem globálních grantů (konečným příjemcem).
- 5.9.2 Jsme si vědomi toho, že narozdíl od současného programovacího období bylo pro urychlení toků strukturálních fondů k příjemcům rozhodnuto, že všechny prostředky ze strukturálních fondů, včetně ESF, budou v období 2007-13 začleněny do státního rozpočtu. Zdroje ze strukturálních fondů budou příjemcům (v případě GG zprostředkujícím subjektům) vypláceny ze státního rozpočtu (předfinancovány), což zajistí jednotný tok národních i evropských prostředků k příjemci a povede k urychlení plateb.
- 5.9.3 Vycházíme také z toho, že výdaje ZS budou hrazeny z Priority 6 (TP) OP LZZ 2007-13, zatímco globální granty (tj. granty poskytované malým NNO) budou financovány v rámci Priority 3 téhož OP. Projekt TP určený k úhradě administrativních výdajů ZS bude tedy od vlastních globálních grantů jasně odlišen.
- 5.9.4 Pro globální granty prvního stupně navrhujeme, aby příjemcům grantů bylo vypláceno 100 % podpory předem (platba ex-ante) a předešlo se tak problémům s cash flow na úrovni projektů. Praxe UK navíc dokazuje, že poskytnutí 100% platby ex-ante příjemcům grantu podporuje důvěru mezi ZS a příjemci grantu a má pozitivní vliv na malé organizace, které tato důvěra motivuje. Zdůrazňujeme, že pro omezení rizika spojeného s předfinancováním projektů mají zásadní význam těsné vazby mezi ZS, jeho terénními pracovníky a financovanými projekty.
- 5.9.4 Pro globální granty druhého stupně navrhujeme, aby příjemcům grantů byla před zahájením projektů poskytnuta platba ex-ante ve výši 80 % a aby zbývajících 20 % bylo vypláceno ke konci projektu (avšak také jako platba ex-ante a nikoli platba po ukončení projektu). ZS je povinen při pravidelných monitorovacích návštěvách ověřovat, zda příjemci vynakládají prostředky vhodným způsobem. Zbývajících 20% prostředků vyplatí ZS příjemcům grantů před ukončením projektů na základě výsledků těchto monitorovacích návštěv.
- 5.9.5 Pro globální granty třetího stupně navrhujeme, aby příjemci grantů obdrželi před zahájením projektu platbu ex-ante ve výši 50%, po níž by po prvním roce realizace projektu následovala meziplatba ve výši 30 % vyplácená na základě výsledků monitorovacích návštěv a po předložení zjednodušených výkazů výdajů příjemci grantu (viz 5.8). Zbývajících 20% by bylo příjemcům grantu uhrazeno až po ukončení projektu, aby se naučili vyrovnávat s požadavky nosných programů ESF.

Popis finančních toků

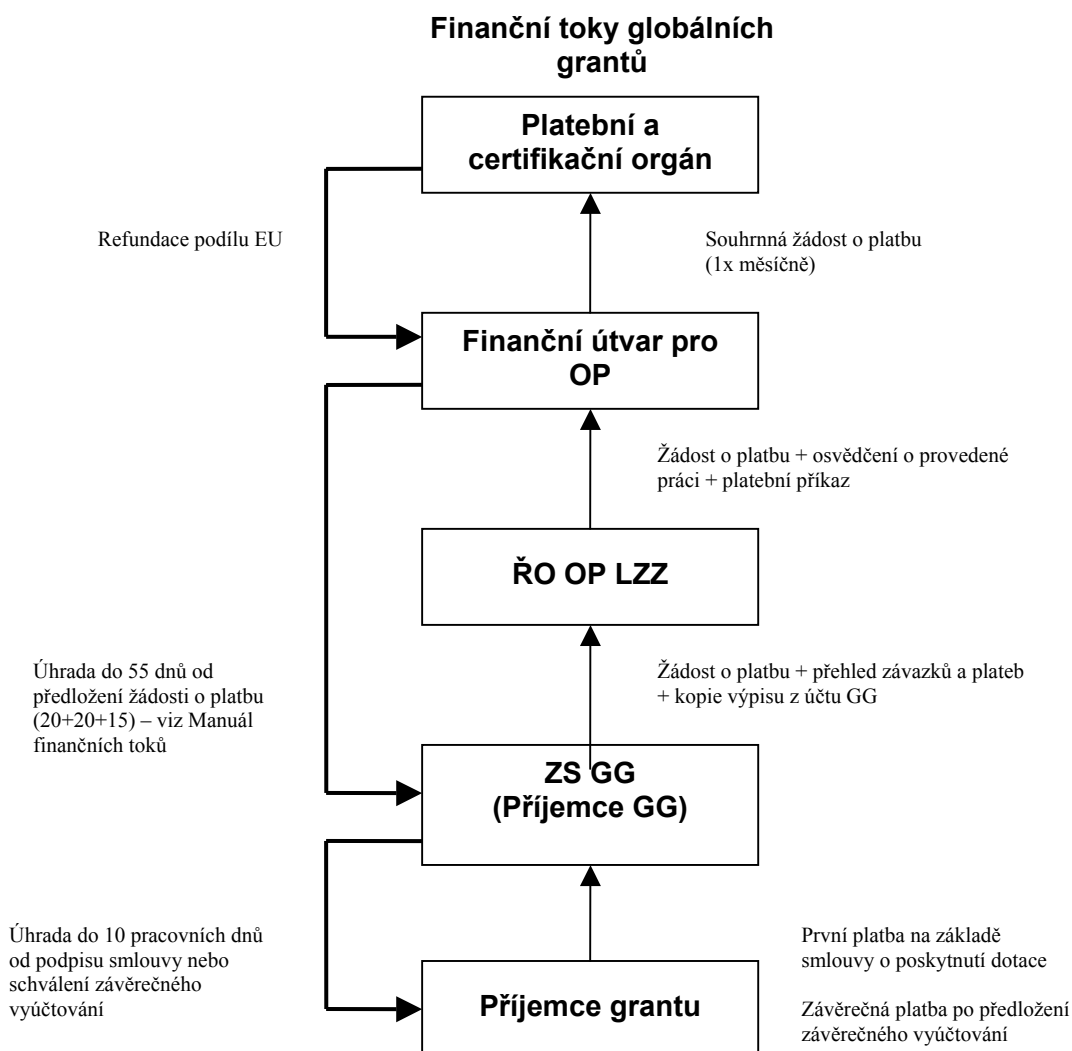
- 5.9.6 Prostředky z evropského a národního rozpočtu na financování globálních grantů se převádějí ex-ante na účet ZS (příjemce GG) z příslušné rozpočtové kapitoly MPSV prostřednictvím Finančního útvaru pro OP v souladu s podmínkami zakotvenými ve smlouvě o poskytnutí dotace (globálního grantu) mezi MPSV a ZS (příjemcem GG). Částka ve výši podílu EU je následně refundována z rozpočtu EU Platebnímu a certifikačnímu orgánu (na Ministerstvu financí ČR), a to převodem na příjmový účet rozpočtové kapitoly MPSV.
- 5.9.7 Smlouva o poskytnutí dotace (globálního grantu) stanoví odpovědnosti za zajištění plynulého financování projektů globálních grantů. Může být uzavřena, až když ZS (příjemce GG) prokáže, že zajistí plynulé financování globálního grantu po dobu jeho realizace. ZS (gestor GG) uzavírá po výběru a schválení projektů smlouvy o poskytnutí dotace (grantu) s vybranými příjemci (NNO) a vyplácí úspěšným žadatelům malé granty.
- 5.9.8 ZS (příjemce GG) žádá o platbu ex-ante na základě šestiměsíčního plánu čerpání.
- 5.9.9 Navrhujeme, aby ZS mohl v rámci technické pomoci (tj. na své administrativní výdaje) požadovat 30% platbu ex-ante.
- 5.9.10 Pro složku vlastních globálních grantů (tj. v rámci Priority 3) navrhujeme, aby ZS mohl žádat o poskytnutí 100 % podpory předem, aby předešel problémům s cash flow na úrovni ZS, jež by mohly mít vážné dopady na příjemce malých grantů, a aby mohl ZS malé granty vyplatit jejich příjemcům co nejdříve v souladu s Článkem 80 Obecného nařízení č. 1083/2006 („Členské státy se přesvědčí, že subjekty odpovědné za provádění plateb zajišťují, aby příjemci obdrželi celkovou částku příspěvku z veřejných zdrojů co nejrychleji a v plné výši.“). Pokud by toto doporučení nebylo přijatelné, důrazně doporučujeme ŘO, aby ZS na globální granty poskytoval platby ex-ante alespoň ve výši 80% a aby byly úroky hrazené ZS za předfinancování části grantů považovány za způsobilé výdaje.
- 5.9.11 ZS při každé další žádosti dokládá vyúčtování dříve obdržených prostředků. Jestliže již byly z rozpočtové kapitoly MPSV převedeny ZS veškeré prostředky určené k financování projektů, překládá ZS jen vyúčtování vzniklých výdajů.
- 5.9.12 Výdaje ZS spojené s administrací globálních grantů by měly být hrazeny z Priority TP OP LZZ. Jak jsme již uvedli, neměla by celková částka určená k úhradě těchto výdajů převýšit 20% celkové alokace na globální granty (pokud příslušný ZS nespravuje celou alokaci na globální granty, nesmí částka TP překročit 20% části alokace na GG v kompetenci tohoto ZS).
- 5.9.13 ZS si musí před podpisem smlouvy o poskytnutí dotace (globálního grantu) mezi ZS a MPSV zřídit samostatný účet/podúčet, na nějž budou převáděny prostředky na proplácení způsobilých výdajů příjemců malých grantů. Účet může být založen u kterékoli obchodní banky. Bankovní poplatky spojené s vedením účtu globálních grantů by měly být podle Článku 49(2) návrhu Implementačního nařízení Komise považovány za způsobilé výdaje (*Pokud implementace operace vyžaduje založení samostatného účtu/samostatných*

účtů, jsou bankovní poplatky za zřízení a vedení tohoto účtu či účtů považovány za způsobilé výdaje).

5.9.14 ZS zasílá ŘO OP LZZ ve čtvrtletních intervalech své žádosti o platby (za vlastní GG i za TP), zahrnující podíl z evropského i státního rozpočtu. Žádosti musí být doloženy přehledem závazků a plateb jednotlivých příjemců grantů a kopií výpisu z účtu ZS potvrzujícími správnost požadované částky.

5.9.15 ŘO OP LZZ ověří věcnou správnost žádostí o platbu a způsobilost fakturovaných částek. ŘO poté provede kontrolu předložených dokladů, vystaví potvrzení o jejich schválení a příkaz k proplacení a předá je Finančnímu útvaru pro OP do 20 dnů od obdržení žádosti o platbu. Finanční útvar pro OP zajistí převod prostředků z rozpočtové kapitoly MPSV na účet ZS.

5.9.16 Finanční toky jsou znázorněny níže.

5.9.17 V prvním stupni globálních grantů musí ZS převést 100% poskytnutého grantu na účet příjemce grantu do 10 dnů od podpisu smlouvy o poskytnutí dotace (grantu).

- 5.9.18 Ve druhém stupni globálních grantů musí ZS převést na účet příjemce grantu do 10 dnů od podpisu smlouvy o poskytnutí dotace (grantu) částku rovnající se 80% poskytnuté dotace (grantu). Zbývajících 20 % bude vyplaceno ke konci projektu (přesto však jako platba ex-ante a nikoli refundace po ukončení projektu). ZS musí při pravidelných monitorovacích návštěvách ověřovat, zda příjemci vynakládají prostředky vhodným způsobem. ZS na základě výsledků a zpráv z těchto monitorovacích návštěv vyplatí příjemci grantu před ukončením projektu zbývajících 20% prostředků.
- 5.9.19 Ve třetím stupni globálních grantů převede ZS na účet příjemce grantu do 10 dnů od podpisu smlouvy o poskytnutí dotace (grantu) částku představující 80% poskytnuté dotace (grantu). ZS dále poukáže dalších 30% poskytnutých prostředků na účet příjemce grantu do 10 dnů od data doručení zjednodušeného výkazu výdajů od příjemce grantu. Zbývajících 20% převede ZS na účet příjemce grantu po schválení zprávy o ukončení projektu (včetně kopií všech platebních dokladů a všech monitorovacích formulářů příjemce).

Řízení rizika

- 5.9.20 Jak jsem se již zmínili, riziko je inherentním rysem globálních grantů. Shrneme-li nástroje pro omezování rizika, které jsme popsali v předchozích kapitolách, navrhuje:
- vytvořit od samého počátku dobré vztahy se všemi žadateli o podporu projektů a příjemci grantů – pomůže to budovat důvěru mezi příjemci grantů a ZS,
 - před podpisem smlouvy uspořádat schůzku s organizací potenciálního příjemce grantu a ověřit, zda disponuje systémy podle minimálních požadavků,
 - provádět pravidelné monitorovací návštěvy příjemců grantů umožňujících poskytnout jim v případě jakýchkoli problémů pomoc,
 - využívat silný tým terénních pracovníků, kteří mají neustálý kontakt s příjemci grantů.
- 5.9.21 K omezení rizik spojených s globálními granty přispívají také kritéria způsobilosti stanovená před zahájením programu (např. minimální délka projektu).
- 5.9.22 Pro projekty ve třetím stupni globálních grantů doporučujeme používat pro posuzování a řízení rizika elektronický nástroj.

5.10 Kontrolní systémy

- 5.10.1 ZS má v navrhovaném modelu povinnost informovat ŘO OP LZZ o programu, výdajích, auditu, finančních systémech, monitorování, výstupech a výsledcích a ocelkovém hodnocení. ZS vlastně podléhá ŘO OPLZZ jako jeden velký projekt ESF.
- 5.10.2 V Článku 12 návrhu Implementačního nařízení Komise (IR) je uvedeno, že „na zprostředkující subjekt se vztahují ustanovení tohoto nařízení týkající se řídicího orgánu a certifikačního orgánu“. V praxi globálních grantů to znamená, že ŘO vykonává povinný dozor nad ZS vybranými pro implementaci globálních grantů. ZS však výkonem dozoru nad příjemci grantů

pověřeny nejsou, protože ZS jsou samy příjemci globálních grantů (konečnými příjemci).

5.10.3 ŘO OP LZZ by v souladu se Článkem 13(2) Implementačního nařízení měla ZS kontrolovat a „ověřovat, že deklarované výdaje byly skutečně vynaloženy, že produkty či služby byly dodány podle schváleného projektu, že žádosti o náhradu výdajů [...] jsou správné a že operace a výdaje jsou v souladu s pravidly Společenství a národními pravidly. Kontroly by měly zahrnovat [...] administrativní kontrolu jednotlivých žádostí o platby předkládaných příjemci a prověření jednotlivých operací v místě realizace“. V kontextu globálních grantů kontroluje ŘO OP LZZ výdaje ZS (např. počet vyplacených grantů, administrativní výdaje ZS, pracovní výkazy ZS atd.), služby ZS (např. aktivity pro rozvoj kapacity příjemců grantů, organizaci propagačních a informačních workshopů a jakékoli jiné služby nebo produkty, jež ZS uvedl ve své žádosti) a také systémy ZS.

5.10.4 Při provádění těchto kontrol by ŘO OP LZZ měl věnovat pozornost souladu s Článkem 13(3) („Řídící orgán musí stanovit velikost vzorku, aby zajistil rozumnou míru ověření legálnosti a správnosti transakcí se zřetelem k míře rizika, kterou Řídící orgán pro příslušný typ operací a příjemců stanovil. Metodu výběru vzorků je nutno každoročně prověřovat“) a s Článkem 13(4) („Řídící orgán musí pro kontroly prováděné podle Odstavce 2 stanovit písemné standardy a procedury a musí archivovat záznamy o jednotlivých kontrolách s uvedením provedených prací, data a výsledku kontroly a nástroje pro odstranění eventuálně zjištěných nesrovnalostí“).

5.10.5 Přestože by se tyto kontrolní systémy neměly podle zásad globálních grantů na příjemce malých grantů vztahovat, doporučujeme ZS, aby příjemce s tímto typem kontroly a ověřování seznámily a připravily je tak na budoucí kontroly a audity v rámci nosných programů.

5.11 Evaluace

5.11.1 Doporučujeme, aby ZS poskytovaly ŘO OP LZZ výroční evaluace té části globálních grantů, kterou řídí. Tyto evaluace by pak byly podkladem pro národní střednědobé a závěrečné evaluace programu. Výroční evaluace programu by podle našeho názoru měla zahrnovat tyto informace:

- přehled počtu financovaných projektů a poskytnutých prostředků,
- počet příjemců a analýza podporovaných cílových skupin,
- výsledky příjemců zahrnující pokroky klientů na cestě k zaměstnání, počet klientů, kteří se zařadili do zaměstnání, dobrovolnické práce nebo do nosných vzdělávacích či školicích programů,
- rozbor účelnosti vynaložení prostředků u jednotlivých příjemců,
- analýza dopadu na kapacitu podporovaných organizací,
- posouzení úspěšnosti programu při plnění jeho cílů a dosahování cílových hodnot.

Kapitola 6

Souhrnná doporučení

6.1 Na základě všech uvedených doporučení jsme zpracovali souhrn hlavních rysů potenciálního programu globálních grantů v České republice pro příští programovací období 2007-2013.

6.2 Typy aktivit a cílových skupin, jež by měly být podporovány z GG

- Globální granty by měly být v ČR implementovány na podporu sociální integrace a zaměstnatelnosti.
- Globální granty by proto měly být implementovány v rámci Priority 3 „Sociální integrace a rovné příležitosti“ OP LZZ 2007-13.
- V návrhu OP LZZ 2007-2013 by měla být uvedena zmínka o eventuálním využití globálních grantů v rámci Priority 3.
- Globální granty by měly podporovat malé NNO při realizaci vzdělávání/školení zaměřeného na zvýšení zaměstnatelnosti sociálně vyloučených skupin.
- Globální granty by mohly podporovat vzdělávání/školení dvou hlavních typů:
 - získávání kvalifikace a „měkkých“ dovedností nezbytných pro přiblížení se k zaměstnání nebo jeho získání,
 - získávání kvalifikace a „měkkých“ dovedností nezbytných pro přiblížení se k samostatné výdělečné činnosti a zakládání mikropodniků nebo organizací sociální ekonomiky.
- Globální granty by měly klást zvláštní důraz na rovné příležitosti, zejména žen a mužů.
- Globální granty by měly podporovat inovační projekty.
- Globální granty by měly iniciovat a podporovat místní partnerství na úrovni zprostředkujícího subjektu ale i příjemců grantů.
- Globální granty by neměly financovat přímo projekty s „jediným“ cílem rozvoje kapacity NNO, tj. s jediným cílem umožnit NNO „nakupovat“ služby zvyšující jejich kapacitu, protože se domníváme, že je efektivnější rozvíjet kapacitu NNO v řízení ESF tím, že se jim umožní řídit projekt globálních grantů ESF poskytující služby sociálně vyloučeným skupinám.
- Globální granty by však měly klást velký důraz na rozvoj kapacity příjemců grantů prostřednictvím terénních pracovníků ZS poskytujících těmto příjemcům praktickou podporu.
- Globální granty by měly NNO nabídnout cestu postupného rozvoje a umožnit jim tak překlenout mezeru mezi globálními granty a nosnými programy ESF.
- Globální granty by měly podporovat mikroprojekty nabízející vzdělávání/školení a poradenství sociálně vyloučeným skupinám, tj. těmto cílovým skupinám:
 - osoby se zdravotním postižením,
 - mládež,
 - senioři, starší osoby,
 - etnické menšiny, zejména Romové,
 - imigranti a azylanti,
 - samoživitelky/lé,
 - ženy po návratu z mateřské dovolené,
 - osoby bez přístřeší,
 - osoby po výkonu trestu,

- osoby opouštějící ústavy pro výkon ochranné péče,
 - oběti trestné činnosti nebo domácího násilí,
 - osoby komerčně zneužívané a oběti obchodu s lidmi,
 - osoby pečující o osobu blízkou.
- ŘO by měl důrazně doporučit ZS, aby v rámci uvedených cílových skupin zařadily mezi priority projekty zaměřené na členy romské komunity, imigranty a azylanty, a to v souladu s NSRR, Prioritou 3 návrhu OP LZZ 2007-13 a také Odstavcem 6 Nařízení ES č.1081/2006.
 - Globální granty by měly regionům a subregionům poskytnout určitou míru flexibility, aby mohly stanovit cíle odpovídající jejich konkrétní socioekonomické struktuře a potřebám a zajistit tak, že globální granty budou skutečně efektivním nástrojem regionálního a místního rozvoje a budou odstraňovat regionální rozdíly.

6.3 Řízení globálních grantů

- ŘO OP LZZ by měl delegovat řízení globálních grantů na zprostředkující subjekt(y) a rozhodovat o úkolech a funkcích ZS globálních grantů.
- ŘO OP LZZ by měl zodpovídat za koordinaci ZS na ústřední úrovni.
- Globální granty by měly být řízeny ZS na regionální úrovni. Zprostředkujícím subjektem mohou být organizace veřejného nebo soukromého sektoru.
- Se zřetelem k nařízením o strukturálních fondech doporučujeme, aby ŘO vybral ZS, které:
 - velmi dobře znají a chápou NNO, alespoň jednu z cílových skupin a také opatření na podporu jejich přechodu do zaměstnání,
 - v době svého jmenování mají sídlo nebo zastoupení v regionu či regionech v rozsahu operačního programu, tj. ZS by měly operovat na regionální nebo subregionální úrovni, aby byly příjemcům grantů co nejblíže.
- Domníváme se, že by jako ZS globálních grantů v České republice mohly fungovat organizace následujících právních forem (jejich seznam není vyčerpávající):
 - velké národní organizace dobrovolnického sektoru s pobočkami v regionu/ech, kde budou implementovány globální granty,
 - státní agentury činné v oblasti sociálních věcí s pobočkami v regionu/ech, kde budou implementovány globální granty,
 - dobrovolnické organizace na regionální či okresní úrovni,
 - regionální rozvojové agentury (RRA); nejsme si však jisti, zda jsou schopny doložit znalost cílových skupin, které se vyrovnávají s kumulovanými překážkami zaměstnanosti, a nástrojů potřebných pro jejich zmírňování,
 - orgány místní správy, přestože by si Ministerstvo mělo prověřit jejich znalost postupů pro začleňování vyloučených osob do trhu práce nebo posun v jeho směru,
 - partnerství orgánů místní správy (např. Euroregiony),
 - NNO činné v distribuci pomoci s hlubokými znalostmi a zkušenostmi v oblasti sociální integrace a předchozí praxí ve zmírňování nezaměstnanosti a sociálního vyloučení.
- Rozhodně nedoporučujeme, aby globální granty na celém území České republiky řídil centrálně jen jeden zprostředkující subjekt, protože ZS musí znát místní prostředí a aktéry.

- ZS by měly zodpovídat za tyto úkoly:
 - šíření informací o programu globálních grantů a jeho publicita,
 - proces zpracování žádostí,
 - podpora rozvoje kapacity potenciálních předkladatelů projektů (pomocí workshopů, konzultací, kurzů zaměřených na prognózu cash flow, řízení rozpočtu atd.),
 - výběrové řízení v partnerství s dalšími místními aktéry,
 - vyplacení malých grantů,
 - podpora rozvoje kapacity organizací realizujících projekty (pomocí specifických kurzů, terénních pracovníků, projektové horké linky atd.),
 - monitorování projektů globálních grantů,
 - monitorování mikroprojektů, tj. příjemců grantů,
 - předkládání ŘO zpráv o výdajích, výstupech a výsledcích, problémech, úspěších atd.
- ZS globálních grantů by měly mít týmy terénních pracovníků pro práci na místní úrovni co nejbližší malým NNO – příjemcům grantů.
- Pokud by pro ŘO bylo obtížné identifikovat a vybrat ZS splňující všechna čtyři kritéria uvedená v Aide-memoire (viz 5.2.10), důrazně doporučujeme, aby byl pro ZS globálních grantů zaveden intenzivní mechanismus na podporu rozvoje kapacity, který by pro ŘO OP LZZ subdodavatelsky zajišťovala externí organizace.

6.4 Implementace globálních grantů

- Protože globální granty jsou inovační mechanismus, který zatím v České republice na podporu sociální integrace využit nebyl, důrazně doporučujeme zahájit implementaci globálních grantů v ČR jen v jednom regionu/kraji jako pilotní projekt, který by pak bylo možno rozšířit do několika dalších regionů/krajů nebo do všech regionů/krajů v působnosti programu OP LZZ.
- Globální granty by se skládaly ze dvou složek: vlastního globálního grantu (tj. grantu rozdělovaného mezi malé NNO) a složky TP (pro financování administrativních výdajů ZS spojených s globálními granty).
- ŘO OP LZZ by měl obě uvedené složky globálních grantů koordinovat za účelem zajištění co nejjednodušších a nejprůhlednějších procedur a struktur.
- Počínaje r. 2007 by měl ŘO vybírat ZS globálních grantů na základě výzvy k předkládání návrhů projektů v rámci Priority 6 (Technická pomoc); administrativní výdaje na globální granty je nutno financovat z Technické pomoci (TP).
- Doporučujeme, aby ŘO napřed na základě výzvy vybral jen jeden pilotní projekt na dvouleté období. Pokud by byl ŘO s výsledky prvního pilotního projektu globálních grantů spokojen, mohl by vypsát novou výzvu a vybrat další projekty (tj. další ZS globálních grantů), a to opět na dva roky nebo na zbývající část programovacího období 2007-13.
- ZS globálních grantů by byl považován za jeden individuální projekt podporovaný na základě skutečně vynaložených výdajů jako jakýkoli jiný projekt ESF.
- ŘO by měl se ZS podepsat smlouvu stanovící práva a povinnosti ŘO i ZS.
- Pokud by byl/y ZS vybrán/y, měl by ŘO poskytnout EK informace o těchto ZS v popisu svých řídicích a kontrolních systémů podle Článku 71(1) Nařízení ES č. 1083/2006 a podle Článku 22 návrhu Implementačního nařízení ES.

- Doporučujeme, aby od příštího programovacího období 2007-13 bylo na globální granty v České republice přiděleno 1 % celkových finančních prostředků ESF alokovaných na návrh OP LZZ 2007-13 (tj. 25.882.332,42 €).
- Doporučujeme, aby v rámci Priority 6 OP LZZ byla alokována částka rovnající se max. 20 % celkové alokace na globální granty (tj. 5.176.466,5 €).
- Jak jsme se již zmínili, důrazně doporučujeme, aby byly pro NNO čerpající podporu z globálních grantů vytvořeny cesty postupného rozvoje umožňující překlenout mezeru mezi globálními granty a nosnými programy ESF.
- Proto doporučujeme implementovat třístupňový program globálních grantů. Jako první stupeň navrhujeme granty pro roční projekty s maximálním finančním objemem 7.000 € (nebo 200.000 Kč při současném kurzu) s velmi intenzivní podporou ze strany terénních pracovníků. Jako druhý stupeň navrhujeme roční projekty s finančním objemem max. 14.000 € (400.000 Kč) a na ně by navazovaly dvouleté projekty, kde by finanční limit činil 28.000 € (800.000 Kč). NNO, které touto vývojovou linií projdou, by měly po třetím a závěrečném stupni globálních grantů být schopny se zapojit do nosných programů, protože se na tomto stupni seznámí s požadavky ESF a budou tak moci žádat o malé granty v minimálním objemu poskytovaném nosnými programy ESF.
- Pro jednotlivé stupně doporučujeme tato kritéria výběru příjemců malých grantů:

Kritérium / stupeň	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
Maximální výše grantu v € (minimální výše není stanovena)	7.000	14.000	28.000
Maximální výše grantu v Kč (minimální výše není stanovena)	200.000	400.000	800.000
Maximální délka projektu (minimální délka není stanovena)	1 rok	1 rok	2 roky
Minimální praxe příjemce	1 rok	1 rok	1 rok
Max. počet pracovníků na plný úvazek (nebo v přepočtu na plný úvazek) – bez dobrovolníků	Max. 2	Max. 3	Max. 5
Minimální rozpočet předchozího referenčního projektu v Kč	Neuplatňuje se	Neuplatňuje se	100.000
Maximální příjem za poslední ukončený finanční rok v Kč	800.000	1.500.000	2.000.000

- Globální granty by měly co nejvíce zjednodušovat administrativní procedury, formuláře žádostí, pokyny a monitorovací požadavky kladené na příjemce grantů, aby realizaci projektů ESF zvládly malé NNO (vzory zjednodušených formulářů a pokynů jsou uvedeny v Příloze II).
- Pro výběr malých příjemců grantů doporučujeme zavést proces předkládání předběžných žádostí, protože se ukázalo, že je efektivní a zvyšuje úspěšnost ZS i příjemců grantů.
- ZS by měly NNO poskytovat výraznou podporu rozvoji kapacity, a to ve fázi zpracování žádosti i realizace projektů.

- V realizační fázi by ZS měly podporovat rozvoj kapacity příjemců grantů touto formou:
 - individuální podpora a konzultace,
 - semináře a workshopy pro potenciální žadatele,
 - příležitosti ke spolupráci v sítích.
- Po výběrovém řízení by ZS a organizace příjemce grantu měly podepsat zjednodušenou smlouvu o poskytnutí dotace (grantu).
- V souladu s hlavní zásadou globálních grantů by ZS měly být považovány za zprostředkující subjekt A ZÁROVEŇ za příjemce GG (konečného příjemce). ŘO by tedy měl přistupovat k ZS jako k jednomu individuálnímu projektu, který musí splňovat všechny požadavky nosných programů ESF a zodpovídá ŘO jako jeden individuální projekt za značný počet příjemců malých grantů (NNO), takže z malých NNO snímá administrativní zatížení.
- ZS by tedy neměly ŘO předkládat zprávy o jednotlivých mikroprojektech (tj. nikoli o jejich výstupech a výsledcích) ale celkově o globálních grantech (tj. o celkovém počtu příjemců podporovaných z globálních grantů, celkovém počtu vyplacených grantů, celkových měkkých a tvrdých výsledcích atd.).
- Protože by jednotlivé ZS globálních grantů byly považovány za individuální projekty, znamenala by koordinace těchto ZS pro ŘO stejný objem práce jako koordinace a kontrola jiných individuálních projektů.
- Důrazně doporučujeme, aby ZS zavedly monitorovací návštěvy, snížily tak administrativní zatížení malých NNO spojené se zpracováním zpráv a zajistily řádnou realizaci programu globálních grantů a zmírnění rizika.
- Monitorovací požadavky kladené na příjemce grantů by se měly v jednotlivých stupních zvyšovat, což by zajistilo, aby si malé NNO postupně zvykaly na požadavky ESF na monitorování a předkládání zpráv.
- Důrazně doporučujeme monitorovat měkké i tvrdé výstupy a výsledky, tvrdé výstupy a výsledky však nevyžadovat.
- Důrazně doporučujeme, aby v prvním stupni globálních grantů bylo příjemcům grantů (NNO) poskytnuto 100 % dotace předem (ex-ante) a předešlo se tak problémům s cash flow na úrovni projektů. Pro druhý stupeň globálních grantů navrhujeme, aby příjemcům grantů byla před zahájením projektů poskytnuta platba ex-ante ve výši 80 % a aby zbývajících 20 % bylo vyplaceno ke konci projektu (avšak také jako platba ex-ante a nikoli platba po ukončení projektu). Pro třetí stupeň globálních grantů navrhujeme, aby příjemci grantů obdrželi před zahájením projektu platbu ex-ante ve výši 50%, po níž by po prvním roce realizace projektu následovala meziplatba ve výši 30 % a zbývajících 20% by bylo příjemcům grantu uhrazeno až po ukončení projektu, aby se seznámili s požadavky nosných programů ESF.

Zdroje

Dokumenty ES:

- Nařízení (ES) č. 1083/2006
- Nařízení (ES) č. 1081/2006
- Návrh nařízení Komise o pravidlech pro implementaci Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a Nařízení Rady a Evropského parlamentu (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, září 06
- Strategické obecné zásady Společenství 2007-13
- Draft aide memoire for the desk officers, září 06
- Evaluation of Local Social Capital pilot Article 6 ESF, březen 2003

České programovací dokumenty:

- Operační program RLZ 2004-06
- Programový dodatek Operačního programu RLZ 2004-06
- Návrh českého NSRR 2007-13, verze ze 4.5.2006
- Návrh českého Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost 2007-13, verze z června 2006

Zprávy:

- Výroční zpráva o provádění Operačního programu RLZ 2004
- Výroční zpráva o provádění Operačního programu RLZ 2005
- Zpráva o průběžné evaluaci programu globálních grantů v ČR
- Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a komunit a absorpční kapacita subjektů operujících v této oblasti, GAC, 2006
- EAPN Manuál pro řízení strukturálních fondů Evropské unie, 2. vydání, leden 2006
- Řádná správa Evropského sociálního fondu, Lisabon, 11.-12. května 2006, Resumé schůzky profesní skupiny (peer group)
- Řádná správa Evropského sociálního fondu, Prohlášení a komentáře, Jarmila Modrá, NVF, květen 2006
- Evaluační projekt 3/04, Analýza a evaluace vnějšího prostředí systému implementace RPS. Závěrečná zpráva pro MMR, červenec 2005
- Problematické oblasti v distribuci a využívání strukturálních fondů /Fondu soudržnosti, Transparency International Czech Republic, Ing. Oto Potluka, 2005
- ECAS: The illusion of inclusion – access by NNO to the structural funds in the new Member states of eastern and central Europe, Brian Harvey, červenec 2004
- Závěrečná zpráva 1/04 „Analýza a evaluace slabých stránek implementačního systému a rizik jeho selhání“, MMR, Evaluační jednotka strukturálních fondů, srpen 2005

Spojené království:

- SCVO, Direct Grants Programme: Final Evaluation, April 2005
- Brighton and Hove City Council, Brighton and Hove Global Grants: A mid programme evaluation of the Global Grants Programme , (2006)
- An Evaluation of a Learning and Skills Council Global Grants Programme, Final Report, (2003)
- South West Foundation, Setting Solid Foundations, Evaluation of the South

- West Foundation's Global Grant Programme, August 2003-September 2005
- The Hampshire and Isle of Wight Learning and Skills Council's Global Grant Programme: Evaluation Report, (June 2005)
- DWP, Evaluation of the ESF Objective 3 Global Grants programme (2005)
- Fast Forward Grants annual reviews 2003 and 2004, GLE

Španělsko:

- Evaluacion intermedia de la Subvencion Global de la Fundacion Luis Vives, Convocatorias 2001-2002
- Informe de actualizacion de la evaluacion intermedia del PO Plurirregional de Lucha contra la Discriminacion de Objetivo 1, IDOM Consultoria, 2005
- Logros y buenas practicas del programa operative de lucha contra la discriminacion

Německo:

- 21 x Losgelegt: ausgewählte Beispiele aus der Praxis, ARGE Regiestelle LOS GbR, July 2005
- Handbuch for Lokale kordinierungsstellen: Bundesministerium for Familie, Senioren, Frauen und Jugend, 20-07-06
- Dokumentation des LOS-Kongresses vom 13 und 14 Dezember 2004 in Berlin

Francie:

- Evaluation intermédiaire de l'Objectif 3 evaluation thematique de la mesure 10: "soutenir les initiatives locales", Rapport final au 19 septembre 2003
- Evaluation intermédiaire de la MESURE 10B, region Alsace, 2006

Ostatní:

- 1. a 2. výzva pro předkládání návrhů projektů globálních grantů v rámci OP RLZ 2004-06
- DG Employment and Social Affairs, Unit A4 Coordination ESF, Laurent Sens & Jeroen Jutte, Presentation at Open Days, October 2005
- Prezentace a zápisy ze dvou seminářů o globálních grantech v EU, které v Bruselu zorganizovala GLE a ALG v r. 2004 a 2005

Zdroje na www:

Oficiální webová stránka NROS: www.nros.cz

Oficiální webová stránka ESF Česká republika: www.esfcr.cz

Fundacion Luis Vives: www.fundacionluisvives.org

Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales: www.mtas.es

Ministere du Travail et de la Solidarite: www.travail.gouv.fr

Racine: www.racine.fr